STEFAN ZWEIG

KORKU

VARLIK YAYINLARI

STEFAN ZWEIG

KORKU

Çeviren
BEHÇET NECATİGİL

VARLIK YAYINEVİ
Ankara Caddesi, İstanbul

VARLIK BÜYÜK CEP KİTAPLARI: 152

Varlık yayınları, sayı : 736
İstanbulda, Ekin Basımevinde basılmıştır.
Ocak, 1960

Bayan Irene, âşığının dairesinden çıkmış, apartmanın merdivenlerini iniyordu ki, birden yine o mânâsız korkuya kapıldı. Gözlerinin önünde kara bir topaç vınlıyarak dönmiye başlamış, dizleri donup kaskatı kesilmişti. Ansızın yere kapaklanmamak için hemen parmaklığa tutunmak zorunda kaldı. Bu tehlikeli ziyareti ilk defa yapmıyor; bu âni ürpertiye alışmış bulunuyor, ama içindeki olanca mukavemete rağmen evine dönerken her seferinde o saçma ve gülünç korkunun beyhude buhranlarından kendini koruyamıyordu. Randevuya gelişi daha kolaydı şüphesiz. Arabayı sokağın köşesinde durduruyor, sağa sola bakmadan, hızlı hızlı birkaç adımda apartman kapısına geliyor, sonra birkoşu basamakları çıkıyor, içinde sabırsızlığın da tutuştuğu o ilk korku, hoşgeldin diyen bir kucaklayışta sıcak sıcak eriyip gidiyordu. Ama sonra, evine döneceği zaman korku, bir üşümeyle geliyor, Irene o esrarengiz dehşeti duyuyor, bu dehşete bir suç ürpertisiyle, sokakta yabancı bakışların nerden gelmekte olduğunu yüzünden okuyabilecekleri, şaşkınlığına kaba bir gülümseyişle mukabele edecekleri şüphesi, o saçma delilik de karışıyordu. Aşığının yanında geçen son dakikalar, bu önsezinin gittikçe artan sıkıntısıyle zehirleniyordu: Gideceğine yakın elleri sinirli bir telâşla titriyor, âşığının sözlerini dalgın dinliyor, ihtirasının son serpintilerini acele geri çeviriyor, bütün benliğiyle gitmek, uzaklaşmak için çırpınıyor, âşığının dairesinden, bu apartmandan, bu maceradan kaçıp kendi sakin burjuva âlemine dönmek istiyordu. Derken şimdi de sıra, kendisini boş yere yatıştırmıya çalışan o sözlere geliyordu; heyecandan bunları ancak işitiyor, sonra gizliyen kapının berisinde dışarısını dinleyiş saniyeleri başlıyor, merdivenlerden inip çıkan biri var mı diye dışarıya kulak veriyordu. Fakat kapının hemen dışında sabırsız bastırmak için korku onu bekli-

yor bu korku kalbinin atışlarına öylesine hükmediyordu ki Irene, birkaç basamak merdiveni âdeta soluk soluğa iniyordu.

Bir dakika, gözleri kapalı, öylece durdu; sahanlığın loş serinliğini hırsla içine çekti. Birden yukarı katlardan birinde bir kapı hızla kapandı, Irene ürküp kendini toparladı. Elleri kendiliğinden, yüzündeki kalın tülü daha sıkı kapamıya doğru giderken çabucak merdivenlerden indi. Şimdi sonuncu ve en korkunç dakikanın tehdidini yaşıyor, yabancı apartmanın kapısından sokağa çıkmak dehşetine hazırlanıyordu: Atlamak üzere bir atlet gibi başını eğdi, âni bir kararla aralık kapıya doğru yürüdü.

Birden, anlaşılan içeri girmekte olan bir kadına sert bir şekilde çarptı. Şaşırarak: "Pardon!" dedi ve kadının yanından hemen geçip gitmiye davrandı. Ama kadın kapıyı tıkamış, öfkeli, öfkeli, aynı zamanda uluorta bir alayla, gözlerini Irene'ye dikmişti. Cırlak bir sesle gayet pervasız: "Eh, işte nihayet yakaladım!" diye bağırdı. "Tabiî, namuslu bir kadınsınız, sözüm ona! Kocanız var, bunca paranız var, her şeyiniz tamam; bir de tutmuş zavallı bir kızın âşığını ayartıyorsunuz ha..."

"Allah aşkına.. durun... Yanılıyorsunuz.." diye kekeledi bayan Irene ve sıvışmak için beceriksiz bir harekette bulundu, fakat kadın cüsseli vücuduyla kapıyı doldurmuş, şirretliği ele almıştı: "Hayır, yanılmıyorum... Sizi tanıyorum... Siz Eduard'ın yanından, dostumdan geliyorsunuz... Şimdi sizi nihayet ele geçirdim, onun şu son günlerde bana ayıracak zaman bulamayışının sebebini şimdi anladım.. Demek sizin yüzünüzden.. Sizi şıllık sizi!"

Bayan Irene ölü bir sesle: "Allah aşkına böyle bağırıp çağırmayın!" diyerek kadının sözünü kesti ve gayriihtiyarî avludan yana geri çekildi. Kadın ona alaylı alaylı bakıyordu: Bu titriyen korkudan, bu âşikâr perişanlıktan hoşlanmıştı sanki. Çünkü şimdi kendinden emin, müstehzi ve memnun bir gülümseyişle kurbanını süzüyordu. Sesi, duyduğu kaba hazdan yayvanlaşmış, âdeta key-

fe gelmişti.

"Demek siz evli hanımefendiler, asîi ve kibar hanımlar, başkalarının erkeklerini ayartmıya giderken bu şekilde giyinirsiniz. Yüzünüze tül korsunuz, öyle ya, sonradan yine kibar kadın pozunda olmak için tül kullanırsınız..."

"Siz benden... benden ne istiyorsunuz? Ben sizi tanımıyorum ki... Gitmeliyim..."

"Gitmelisiniz... Tabiî... Muhterem zevcinizin yanına gitmelisiniz... Sıcacık odanıza gitmelisiniz. Tekrar hanımefendiliğinizi takınmalı, hizmetçilerinizi çağırıp üstünüzü başınızı çıkarmalarını söylemelisiniz... Ama bizim gibiler ne haldedir, açlıktan geberip gidiyorlar mı, kibar hanımefendiler bunu düşünmezler bile... Elimizde kala kala bir erkek kalmıştır, hanımefendilerimiz onu da elimizden alırlar, tamam..."

İrene, birden kendini toparladı, zihninde beliren müphem bir fikre uyarak elini portmenine soktu, parmaklarına ilişen bir kâğıt parayı çıkardı:

"İşte... Buyurun.. ama bırakın beni... Bir daha hiç gelmem buraya... Size söz veriyorum."

Kadın kötü kötü bakarak parayı aldı, alırken de: "Şıllık!" diye mırıldandı. Bayan İrene bu sözü duyunca irkildi, ama kadının kapıyı serbest bıraktığını görünce, intihar eden birisinin kendini kuleden fırlatışı gibi hissiz, soluksuz dışarı fırladı. Koşarken çehrelerin eciş bücüş şekiller halinde yanından kayıp geçtiklerini hissetti; kalabalığın içinden kararmış bakışlariyle güçbelâ sıyrılıp kendini köşede duran bir otomobile attı. Vücudunu bir külçe gibi minderlerin üzerine bıraktı, sonra içinden her şey dondu, hareketten kesildi, ve şoför hayret içinde, nihayet, bu garip yolcuya, nereye gideceğini sorduğu vakit bir an boş bakışlarla şoförün yüzüne baktı; durmuş zihni aradığı kelimeleri neden sonra derleyip toparlıyabildi, bir çırpıda: "Güney istasyonuna!" dedi; sonra birdenbire kadının, kendisini takibedebileceği düşüncesine saplana-

rak: "Çabuk, çabuk, çabuk, gidiniz!" diye tamamladı.

Bu karşılaşmanın kendisini canevinden nasıl vurduğunu ancak otomobil hareket edince duydu. Kurumuş, kavrulmuş şeyler gibi donmuş, soğuk, iki yana sarkakalmış ellerini yokladı birdenbire sarsılarak titremiye başladı. Boğazından yukarı acı bir şey yükseliyor, kusası geliyor, bir yandan da bağrını bir kramp gibi altüst etmek istiyen mânâsız, uyuşuk bir öfke duyuyordu. Bir olta iğnesi gibi beynine saplanmış bu hatıranın dehşetinden kurtulmak için bağırmak yahut sağı solu yumruklamak istiyor; alaycı gülüşüyle o harap suratın sokak kadınının pis soluklarından yükselen o leş gibi buharların, gayızdan kudurarak yüzüne şirret ve bayağı sözler tükürmüş o pis ağzın, kendisini tehdide kalkan o kızıl yumruğun azabını yaşıyordu. Bulantı duygusunun daha da kuvvetlendiği, boğazında bir şeyin gitgide yükseldiği, üstelik hızlı giden arabanın kendisini sağa sola attığı bir sırada şoföre yavaş sürmesini söylemek istiyordu ki, tam zamanında, artık belki yol ücretini ödiyecek kadar parası kalmadığını hatırladı; çünkü bütün kâğıt paralarını şantajcı kadına vermişti. Telâşla arabayı durdurdu, şoförü yeniden hayretlere uğratarak birdenbire otomobilden indi. Bereket, kalan para, kâfi geldi. Ama bu sefer de yabancı bir semtte, hareket ve bakışları kendisine maddî acılar veren telâşlı insanların itip kakışmaların arasına düşmüştü. Korkudan sanki pelteleşmiş dizleri de adımlarını istemiye istemiye atıyordu. Ama eve gitmeliydi mutlaka. Olanca enerjisini toplıyarak, insanüstü bir çabalama ile, bir bataklıkta yahut dizboyu karda bata çıka yürüyormuş gibi, bir sokaktan öbürüne sürükleniyordu. Nihayet evine geldi. Huzursuzluğuyle dikkati çekmemek için hemen hâkim olduğu sinirli bir telâşla merdivenlere atıldı.

Hizmetçi mantosunu alıp da kendisi, bitişik odada kızının, ağabesiyle gürültü patırtı oynadıklarını duyduğu, yatışmış bakışları onun olan şeyleri kavradığı zaman bir dış parıltı halinde tekrar eski metanetine kavuştu;

ama içten içe heyecan dalgaları, gergin göğsünde hâlâ ıstıraplı, yuvarlanıp duruyordu. Peçesini çıkardı, bir şey olmamış gibi görünmeyi iyice aklına koyarak yüzüne pudra gezdirdi, yemek odasına geçti; akşam yemeğine hazır sofra başında kocası gazete okuyordu.

"Geç, kaldın geç, İrene'ciğim!" diyerek adam, şefkatli bir sitemle karısını selâmladı, kalkıp yanağından öptü; bu öpüş kadında, elinde olmıyan, sıkıntılı bir utanç duygusu yarattı. Sofraya oturdular. Daldığı gazeteden pek ayrılmıyarak, kayıtsız bir sesle adam, sordu: "Nerde idin?"

"Şey... Amélie'de idim." dedi. "Öteberi alacakmış... ben de beraber gittim." diye tamamladı. Böyle fena bir yalan söylemiş olmakla yaptığı düşüncesizliğe daha o anda içerlemişti. Başka zamanlar hep önceden ölçülüp biçilmiş, bütün kontrol ihtimallerine dayanabilecek bir yalan hazırladığı halde bugünkü korku ona bunu unutturmuş, onu bu derece beceriksiz bir ilhamla yetinmiye mecbur etmişti. Zihninden: "Ya kocam, geçende tiyatroda gördüğümüz piyesteki gibi, telefon edip de soruşturacak olursa" düşüncesi geçti.

"Nen var? Çok sinirli görünüyorsun. Şapkanı neden çıkarmıyorsun?" diye sordu kocası. Şaşkınlığında yeniden yakalanmış olmak duygusuyla irkildi, hemen kalkıp şapkasını çıkarmıya odasına gitti. Aynada uzun uzun, endişeli gözlerini seyretti, bakışlarını tekrar emin ve yerleşmiş bulana kadar bu durumda kaldı; sonra dönüp yemek odasına geldi.

Hizmetçi akşam yemeğini getirdi. Bu akşam da bütün akşamlar gibi, belki az daha konuşmasız, her zamankinden biraz daha neşesiz geçti; yoksul, yorgun, kırık kesik konuşmalar taşıyan bir akşam oldu. Irene'in düşünceleri boyuna geriye gidiyor, şantajcı kadının korkunç yakınına, o dakikaya geldikleri anda dehşetten irkiliyorlardı. O zaman kendini emniyette hissetmek için başını kaldırıyor, gözleri hâtıra ve mânâlarla odaya serpiştiril-

miş yakınlıkları diriltici eşyalara bir bir ve muhabbetle dokunuyor, gönlüne hafif bir sükûn yayılıyordu. Çelik adımlariyle kaygısız, sükûtu adımlayan duvar saati Irene'nin kalbine, muntazam, tasasız, emin âhenginden, gizli gizli bir şeyler veriyordu.

★

Ertesi sabah kocası bürosuna, çocuklar gezmiye gidip de nihayet yalnız başına kalınca aydınlık kuşluk vaktinde yeniden düşünme neticesi, o korkunç karşılaşma; taşıdığı dehşetten çok şey kaybetti. Bayan Irene önce peçesinin çok kalın olduğunu; yüz hatlarını iyice görmenin, bu hatları tekrar tanıyabilmenin o kadın için bu bakımdan imkânsız bulunduğunu düşündü. Bu böyle olunca da tehlikeden korunmak için sakin, tedbirler tasarladı. Bir daha asla âşığının evine gitmiyecekti, ilk plânda bir baskın ihtimali bu şekilde önlenirdi. Şu halde ortada sadece, kadınla bir ikinci tesadüf karşılaşması kalıyor, otomobille kaçtığı için kendisini takibedememiş olduğu cihetle bu da imkânsız görünüyordu. Kadın ne ismini, ne de oturduğu yeri bilmediği gibi, yüzünü belli belirsiz gördüğüne göre yanılmasız bir tanıma korkusu da olamaz. Hem bu gayet uzak ihtimal için de hazırlıklıydı bayan Irene. O takdirde artık korku mengenelerinden kurtulmuş, gayet serbest - buna hemen karar verdi. - sükûnetini muhafaza ve her şeyi inkâr edecek, soğukkanlılıkla bir yanılma iddiası tutturacak, âşığına gittiğine dair ortada başkaca bir delil pek bulunmıyacağı için o kadını şantaj yapmakla itham edecekti. Bayan Irene'in başşehrin en tanınmış avukatlarından birinin karısı olması boşana mıydı? Kocasının meslektaşlariyle yaptığı konuşmalardan yeteri kadar biliyordu ki, şantajlar ancak ânında ve azami bir

soğukkanlılıkla boğulabilir; çünkü her gecikme, tehdit edilenin göstereceği her tedirginlik belirtisi, sadece hasmın üstünlüğünü artırır.

Aldığı ilk karşı tedbir, âşığına kısa bir mektup yazmak oldu: Yarın, sözleştikleri saatte, daha sonraki günlerde de gelemiyeceğini bildirdi. Âşığının muhabbetinde bu derece aşağılık, değersiz bir kadınla halef selef olmaktan doğan o azaplı keşiften sonra, gururu harekete geçmişti. Kinci bir duyguyla kelimeleri tartarak, âşığına tekrar gideceği tarihi aşağı yukarı keyfinin istiyeceği bir zamana bağlarken kullandığı o soğuk ifadedeki öç alma edasına seviniyordu.

Tanınmış bir piyanist olan bu genci bir gece bir toplantıda tanımış, o tarihten az sonra da pek öyle istek duymadan, âdeta farkında olmadan onun metresi olmuştu. Aslında ne kanı onun kanını çekmiş, ne de vücuduna şehevî veya pek öyle ruhî bir duyguyla bağlanmıştı. Kendini ona ne ihtiyaç duyarak, ne yanıp tutuşarak teslim etmiş; sırf iradesi karşısında mukavemet uyuşukluğu, bir yeni rahatsız edici bir merak yüzünden râm olmuştu, Ne evlilik hayatındaki saadetiyle tam tatmin edilen kan, ne kadınlarda çok raslanan, manevî alâkalarda sararıp solmak! Ruhunda bir âşık peylemek ihtiyacını bunlar yaratmamıştı. Varlıklı, kültürce kendisinden üstün bir kocanın, iki çocuğun yanında mesuttu tamamen. Rahat, ferahlı, asuda bir hayatı uyuşuk ve memnun sürüp gidiyordu. Ama havada nasıl boğuculuk yahut fırtına gibi insanı tahrik eden bir ölgünlük de varsa saadetin de felâketten daha ayartıcı bir yumuşaklığı olur. Tokluk, tahrikte açlığa eşittir. Hayatının tehlikesizliği, eminliğidir ki Irene'de maceraya karşı merak uyandırdı.

İşte bir başına çoğaltamadığı o memnunluk dakikalarında bu genç adam; onun; erkeklerin, şahsındaki dişiyi özlemeyip de sadece hararetsiz şakalar, ufak tefek âşıktaşlıklarla şahsındaki "güzel kadına" tapındıkları o burjuva muhitine giriverince, genç kızlık günlerinden be-

ri ilk defa olarak tekrar kendini, ruhunun tâ derinliklerinden heyecanlanmış hissetti. Bu gençte onu kendine çeken tek şey, ihtimal, düzgünlüğü fazlaca enteresan yüzünde belirip kaybolan bir hüzün gölgesi olmuştu. Kendini tok ve burjuva insanlar tarafından çevrilmiş hisseden Irene için bu hüzünde o daha üstün âlemin idraki bulunuyor; Irene elinde olmadan, gündelik duyguların kenarından bu idraki seyretmiye eğiliyordu. Bir ânın hayranlığına bağlı bir kompliman, belki yakışacak şekillerden daha hararetli olduğu için piyanistin başını piyonadan kaldırıp Irene'ye bakmasına vesile olmuş, delikanlı ilk bakışta onu bulmuştu. Irene ürkmüş, aynı zamanda bütün korkuların şehvetini hissetmişti. İçinde her şeyin sanki yer altı alevleriyle ışımış kızışmış göründüğü bir konuşma, uyanmış tecessüsünü o derece meşgul ve tahrik etmişti ki, umumî bir konserde yeni bir karşılaşma karşısında kaçmamıştı. Sonra daha sık görüştüler, bu görüşmeler çok geçmeden birer tesadüf olmaktan çıktı. Piyanistin birçok kereler temin ettiği gibi, kendisinin, anlıyan, yol gösteren bir kadın sıfatıyla gerçek bir sanatkârın, onun gözünde büyük bir değeri olmaktan duyduğu iftihar; aradan birkaç hafta geçince Irene'de gencin yaptığı, son eserini evinde yalnız başlarına Irene'ye çalmak teklifine karşı pek erken bir itimat yarattı. Gencin va'di, maksadı bakımından belki yarı yarıya samimî idi ama öpüşlerin, nihayet Irene'nin gafil avlanmış teslimiyeti karşısında unutuluverdi. Irenenin duyduğu ilk his, böyle ânsızın şehvete sapmanın verdiği korku oldu. Münasebetlerini kollıyan esrarlı ürperti birdenbire dağılıvermiş; bu iradesiz ihanetteki suçluluk şuuru, ilk defadır ki, bizzat verdiği bir kararla - öyle sanıyordu - içinde yaşadığı burjuva sınıfını reddetmiş olmanın gıdıklayıcı tefahüründe ancak kısmen yatışmıştı. Kendi âdiliği karşısında duyduğu ilk günlerde yıldığı o korkuyu bu tefahür, kuvvetlemiş bir gurura çevirdi. Su var ki, bu esrarlı heyecanların tam gerginliği, yalnız ilk anlarda kalıyordu. İç güdüsü alttan alta bu adama, en

çok onda bulduğu yeni tarafa, merakını asıl çekmiş başkalığa karşı dayatıyordu. Piyanosunu dinlerken kendisini mesteden ihtiras vücutların yaklaşmasında onu rahatsız ediyordu; bu âni ve müstebit kucaklamalardan hiç de hoşlanmıyor, bu kucaklamalardaki inatçı pervasızlığı kocasının, seneler sonra hâlâ çekingen, saygılı ihtirasiyle, elinde olmadan mukayese ediyordu. Ama bir kere sadaketten ayrılmıştı işte: Ne saadet, ne hayal kırıklığı duymadan, bir nevi vazife hissi alışkanlığın verdiği bir nevi uyuşuklukla tekrar tekrar bu genç adama gidiyordu. Aradan bir iki hafta geçince âşığını, hayatının bir kısmına dikkatle yerleştirmiş, kaynanasıgillere olduğu gibi ona da haftanın bir gününü ayırmış bulunuyordu. Ama bu yeni münasebet yüzünden kurulu düzenini bozmamış, sanki hayatına yalnız yeni bir şey ilâve etmişti. Bu âşık, çok geçmeden, varlığının rahat mekanizmasında artık hiçbir şey değişmez olmuş, mutedil saadetinin bir kolu, üçüncü bir evlât yahut bir otomobil yerine geçmiş, bu macera onun gözünde az sonra meşru bir haz gibi basitleşmişti.

Şimdi bu macerayı hakiki ücreti tehlike ile ödemiye mecbur olduğu için maceranın değerini hasisçe hesabetmiye başladı. Talihin şımarttığı, ailesinin nazlı büyüttüğü, müsait para durumlariyle her dileği gerçekleşmiş biri sıfatiyle karşılaştığı hüsranın ilk sıkıntısı ona pek ağır gelmişti. Ruhi tasasızlığından fedakârlıkta bulunmaktan hemen çekinmiş, hiç düşünmeden huzuruna âşığını feda etmiye karar vermişti.

Âşığının cevabı, hemen o gün ikindiye doğru birisiyle yolladığı o telâşlı, kesik dökük mektup; yalvarışlı, sızlanışlı, ithamlı o mektup, Irene'yi bu maceraya bir son vermek kararında yine tereddüde düşürdü; çünkü bu ihtiras gururunu okşuyor, erkeğin coşkun yeisine hayran oluyordu. Âşığı en ısrarlı kelimelerle hiç değilse ayak üstü bir buluşma rica ediyor, şayet bilmiyerek işlediği bir kabahatle kendisini kırmışsa suçunun ne olduğunu öğrenmek istiyordu. Irene bu durumda, yeni bir oyun oyna-

yarak ona surat asmakta devam etmek, sebep göstermiyeceği bir çekilme ile kendini, âşığının gözunde daha da kıymetlendirmek sevdasına kapıldı. Onu bir pastahaneye çağırdı. Birdenbire genç kızken bu pastahanede bir aktörle buluştuğunu hatırladı; şimdi iffeti, tehlikelerden uzak oluşu ile bu eski randevu ona çocukça görünüyordu. İçin için gülümsiyerek düşünüyordu: Evlilik yılları içinde kuruyup kalmış romantizmin, hayatında şimdi yeniden yeşermiye başlaması ne garip! Kanında, ne vakitten beri ilk defa, kendisine, sair zaman o kadar gevşek sinirlerini hâlâ içten içe sarsacak derecede şiddetli ve uyarıcı, gerçek bir duygu veren, o dünkü kaba karşılaşmasına hattâ nerdeyse bir memnunluk duyuyordu.

Karşılaşacak olursa kadının hâfızasını yanıltmak için bu sefer koyu renk, dikkati çekmiyecek bir elbise ile başka bir şapka giydi. Daha da tanınmaz hale gelmek için bir de peçe hazırlamıştı, ama ani bir inatla peçeden vazgeçti. Onun gibi hürmet, itibar sahibi bir hanım, hiç tanımadığı bir kadının korkusundan sokağa da mı çıkamıyacaktı?

Geçici bir korku hissine ancak sokağa ayak bastığı ilk saniyede uğradı: Vücudu dalgalara bırakmadan önce ayak uçlarını, yoklıyarak suya değdirirken duyulan o hışırtılı soğukluğun sinirli ürpertisini duymuştu. Bu soğukluk ancak bir saniye sürdü, sonra ansızın içinde garip bir sevinç yükseldi: Hafif, kuvvetli, esnek adımlarla yürümenin, aslında yabancısı olduğu açık ve dik adım atmanın hazzını yaşadı. Pastahanenin bu kadar yakın oluşuna âdeta üzülüyor, çünkü bir irade şimdi ritmik bir şekilde onu maceranın esrar dolu, mıknatıslı kucağına doğru itiyordu. Fakat buluşmıya ayırdığı zaman mahdut olduğu gibi kanında duyduğu hoş bir emniyet de ona, âşığının kendisini çoktandır beklemekte olduğunu müjdeliyordu. Pastahaneye girdiği zaman bir köşede oturmakta olan âşığı, Irene'de hem hoş, hem de can sıkıcı bir tesir yaratan bir heyecanla yerinden fırladı. Irene, âşığının gönlün-

deki heyecan kargaşalığından boşalan hararetli sual, sitem yığını karşısında ona, sesini yavaşlatmasını tembih etmek zorunda kaldı. Gelmeyişinin asıl sebebini sezdirmeksizin, Irene, müphem ifadesiyle genci daha da alevlendiren imalarda bulunuyordu. Âşığının arzularına bu sefer hiç yanaşmadı; bu esrarlı ve ani çekilmesinin âşığını pek fazla tahrik ettiğini sezdiği için, hattâ vaitlerde bulunmaktan bile çekindi. Muhabbet namına en ufak bir lûtufda bulunmadan, yahut bunu sadece vait bile etmeden, yarım saat sürmüş hararetli bir konuşmadan sonra ondan ayrıldığı vakit, yalnız genç kızlığında tanıdığı gayet garip bir hisle için için tutuşuyordu. Ona öyle geliyordu ki ta derinde ufak, karıncalanan bir alev parlamakta, ateşin başını kuşatabilmesi için, sadece kendisini körükliyecek rüzgârı beklemektedir. Yürürken, sokağın kendisine fırlattığı her bakışı acele kabulleniyordu. Birçok erkekleri kendine baktırmanın beklenmedik zaferi, kendi yüzünü görmiye onda öyle bir merak uyandırdı ki nihayet bir çiçekçi dükkânının vitrinindeki ayna önünde durup kırmızı güllerle, üzerinde çiy taneleri pırıldaşan menekşelerin ortasında kendi güzelliğini seyre koyuldu. Genç kızlık günlerinden bu yana kendini bu derece hafif hissettiği olmamış, bütün duyularında böylesine bir canlılık duymamıştı. Ne evliliğinin ilk günleri, ne âşığının kucaklamaları vücudunu bu şekilde kıvılcımlarla kamçılamamıştı. Şimdi kanındaki bütün bu nadir hafifliği, tatlı büyülenmişliği düzenli saatler uğruna yitirmek düşüncesi, ona dayanılmaz bir azap veriyordu. Yorgun, yoluna devam etti. Evinin önünde ateşli havayı, bu saatin perişanlığını göğsünü gererek bir kere daha teneffüs etmek, maceranın durulmak üzere olan son dalgasını ta gönlünde hissetmek için müteredditi, bir kere daha durdu.

Birden birisi omzuna dokundu, Irene arkasına baktı. Ansızın o pis suratı görünce müthiş korkarak kekeledi: "Yine... yine ne istiyorsunuz?" Başına iş açacak bu kelimelerin kendi ağzından çıktığını duymak, onu daha da

korkuttu. Çünkü tekrar raslıyacak olursa kadını tanımazdan gelmeyi, her şeyi inkâr etmeyi, bu şantajcıdan yılmamayı aklına koymuştu... Fakat artık çok geç!

"Yarım saattir burda sizi bekliyorum, bayan Wagner!"

Kendi adını işitince Irene irkildi. İsmini de, adresini de biliyordu kadın. Artık her şey mahvolmuş, hiçbir kurtuluş ümidi kalmamıştı.

"Yarım saattir bekliyorum, bayan Wagner!"

Tehditli bir azar gibi, kadın, sözünü tekrarladı.

"Ne istiyorsunuz... Benden ne istiyorsunuz?"

"Siz daha iyi bilirsiniz, bayan Wagner!" İsmini duyunca Irene bir daha ürperdi.— "Niçin geldiğimi siz çok iyi bilirsiniz".

"Onu tekrar görmedim ben... Bırakın beni... Onu artık hiç görmiyeceğim... Hiç..."

Kadın, Irene o heyecan içinde daha fazlasını söyliyemez oluncaya kadar, sakin bekledi. Sonra bir hizmetçiye çıkışır gibi kaba, konuştu:

"Yalan söylemeyin! Pastahaneye kadar arkanızdan geldim."

Irene'nin gerilediğini görünce daha alaycı, ilâve etti: "İşim gücüm yok ki benim. Çalıştığım yerden beni kapı dışarı ettiler, yer yokmuş, kibar bayanlar gibi..."

Kadın bunları Irene'nin kalbine saplanan soğuk bir hainlikle söyledi. Irene, bu alçaklıktaki çıplak hoyratlık karşısında kendini âciz hissediyor; "kadın şimdi yine sesini yükseltir yahut kocam çıka gelirse her şey mahvolur!" diye düşünerek kendini bu düşüncenin girdaplı korkusuna kaptırıyordu. Hemen manşonunu karıştırıp gümüş para çantasını çıkardı, parmaklarına değen paraların hepsini boşalttı.

Fakat küstah el, paraları hissedince bu sefer geçenki gibi itaatli kapanmadı, aksine havada bir pençe gibi açık ve gerili kaldı. Alayla bükülen ağız, kısık ve gürültülü bir

gülüşle: "Gümüş çantayı da verin ki paraları düşürmiyeyım!" dedi.

Irene kadının gözlerine baktı, ama yalnız bir saniye. Bu yüzsüz, küstah alay tahammül edilir gibi değildi. Tiksintinin, yakıcı bir ıstırap gibi bütün vücudunu dolaştığını hissetti. Gitmek, artık bu suratı görmemek istiyordu. Çabuk bir hareketle, başını çevirip kıymetli çantasını kadına uzattı; sonra dehşet içinde koşa koşa merdivenleri çıkmaya başladı.

Kocası henüz eve gelmemiş olduğu için kendini sedire atmak imkânını buldu. Bir çekiç darbesi yemiş gibi hareketsiz, öylece yattı. Ancak dışarda kocasının sesini işitince son kuvvetini kullanarak ayağa kalktı. Otomatik hareketler, boşalmış duyularla öteki odaya sürüklendi.

Şimdi yanına yöresine bir dehşettir çökmüştü, bu dehşet odalardan kıpırdamıyordu. Irene, o korkunç karşılaşmanın safhalarını hâfızasına boyuna ve dalga dalga serpiştiren bir sürü boş saatlerde durumunun ümitsizliğini açıkça görüyordu. Kadın onun —bunu nasıl öğrendiğine aklı ermiyordu ismini; oturduğu yeri biliyordu. İlk sondajlarında bu derece mükemmel bir başarı aldığına göre devamlı bir santaj için sırdaşlığını çekinmeden kullanacağında şüphe bırakmıyordu. Yıllar yılı hayatına bir kâbus gibi yüklenecek, hattâ en ölürcesine çabalayışlarla bile atılamıyacaktı; çünkü varlıklı bir adamın karısı olmasına, ayrıca kendi zenginliğine rağmen bu kadından kendisini kat'î olarak kurtaracak bir parayı, kocasına haber vermeden tedarik etmesi imkânsızdı. Hem sonra kocasının zaman zaman anlattıklarından, dâvalarından; böyle dolandırıcı, şerefsiz kimselerle yapılan anlaşmaların, sözleşmelerin kıymetsiz olduğunu da biliyordu. Mukadder netice olsa olsa bir iki ay gecikebilir, ondan sonra sıra aile saadetinin o güzelim yapısının çökmesine gelirdi. Yuvarlanacağı uçuruma o kadını da beraber sürükliyeceğinden emin olmak düşüncesi, Irene'ye pek hafif bir teselli veriyordu.

Şimdi korkunç bir emniyetle felâketin önlenemez, kurtuluşun imkânsız olduğunu hissediyordu. Fakat... Fakat ne olacaktı? Sabahtan akşama kadar hep bu soruyla uğraştı. Günün birinde kocasına bir mektup gelecekti: Bakışları bulanık, solgun; kocasının içeri girişini, kendisini kolundan kavrayıp sorguya çekişini tahayyül ediyordu. Sonra... Sonra ne olacaktı? Kocası ne yapacaktı? Bu noktada hayaller, karma karışık ve müthiş bir korkunun karanlığında ansızın sönüyorlardı. Gerisini düşünemiyor, zihminleri baş döndürürcesine boşluğa yuvarlanıyordu. Daldığı düşünceler içinde, ürpererek, yalnız şunun farkına varıyordu: Meğer kendi kocasını ne kadar az tanırmış; kocasının vereceği kararları önceden kestirmek meğer ne kadar zormuş! Irene onunla ailesinin teşviki üzerine, fakat itiraz etmeden, sonraki yıllarda hayal kırıklığına uğramamış tatlı bir yakınlık duyarak evlenmiş; sekiz sene onun yanında rahat, huzur dolu mesut bir hayat sürmüş, ondan çocukları olmuş, bir yuvaya kavuşmuş, baş başa ve koynunda sayısız saatler geçirmişti. Ama onun kendisine ne kadar yabancı ve meçhul kaldığını işte ancak, kocasının ne tavır takınacağını düşündüğü şu anda anlıyordu. Kocasının bütün hayatında, karakterini anlamasına medar olacak taraflar araştırmaya ancak şimdi başlıyordu. Korkusu çekingen bir tokmakla ufak hâtıraların kapısını teker teker çalıyor, kocasının kalbindeki gizli hücrelere bu yoldan girmiye çalışıyordu.

Sözlerinin ketumluğu karşısında, bir gün koltuğunda oturmuş, bir kitap okurken elektriğin çiğ ışığı altında kocasının yüzünü inceledi. Yabancı bir çehreye bakar gibi bu yüze bakıyor; o âşina, fakat birdenbire yine yabancılaşmış hatlardan, sekiz yıllık beraberliğin, kayıtsızlığına saklı tuttuğu karakteri okumıya çabalıyordu. Kuvvetli ve zeki bir ruh cehdiyle şekillenmiş gibi aydınlık ve asîldi alnı. Ağzı ise sert ve müsamahasızdı. Erkekçe hatlarda her şey gergindi, enerji ve kuvvet taşıyordu. Bu hatlarda bir güzellik buluşuna hayret ederek, biraz da hayranlıkla,

Irene, kocasındaki bu gizli ciddiliği, bu âşikâr sertliği seyretti. Gerçek sırrı gizledikleri muhakkak gözlerse kitaba dalmış, Irene'nin tetkikinden masun kalmışlardı. Irene araştıran bakışlarla boyuna kocasının profiline bakıyor, bu kıvrımlı hatlar af veya itham eden bir söz mânasına geliyormuş gibi gözlerini ondan ayıramıyor, bu profilin sertliği karşısında korkuyor, ama onun azimkârlığında işte ilk defa tuhaf bir güzellik idrak ediyordu. Birdenbire kocasını hızla, gururla seyretmekte olduğunu farketti. O anda kocası başını kitaptan kaldırdı. Irene, acele karanlığa çekildi; Bakışlarındaki yakıcı sorularla kocasının şüphesini ateşlemek istememişti.

★

İşte üç gün var, evden dışarı çıkmıyordu. Bir sıkıntı duyarak, birdenbire, böyle ısrarla evde kalışının dikkati çektiğini sezdi; çünkü günlerce, hattâ saatlerce bindebir evine kapanırdı.

Bu değişikliği farkedenler çocukları, başta oğlu oldu. Oğlan, annesini boyuna evde görmekten dolayı hayretini can sıkıcı bir sâflıkla dışarı vururken hizmetçiler fısıldaşmakla kalıyor, mürebbiye ile karşılıklı tahminler yürütüyorlardı. Irene, göze batan varlığını çeşitli ve yer yer iyi akledilmiş mecburiyetlerle haklı göstermiye çırpınıyor, ama yardım için nereye elini uzatsa bir düzen bozuyor, hangi işe karışsa şüphe uyandırıyordu. Devamlı olarak evde bulunuşunu gözlerden biraz olsun saklıyabilmek için akıllıca bir kendini çekme ile bir odaya kapanıp kitap okumak, bir işle meşgul olmak kurnazlığı da yoktu onda: Onda her şiddetli duygu gibi sinirlilik haline gelmiş bir iç korku, onu odanın birinden ötekine itiyordu.

Telefonla kapının her çalınışında irkiliyor, sakin benliğinin birden eriyip aktığını hissediyor, bu dermansızlıkta bir hayatın yıkılışını duyuyordu. Odaların hapishanesinde geçen bu üç gün, ona sekiz senelik evliliğinden daha uzun geldi.

Haftalar önce onu bu üçüncü gün akşamı için kocasiyle beraber bir yere davet etmişlerdi; yerinde sebepler gösteremedikçe bu daveti birdenbire reddetmesi mümkün değildi şimdi. Hem sonra, şimdi hayatının etrafına dikilmiş bu göze görünmez dehşet parmaklıklarının, eğer mahvolmak istemiyorsa, mutlaka kırılmaları gerekiyordu. İnsan yüzü görmek, birkaç saat kendinden kurtulmak, korkunun bu kaatil yalnızlığından kurtulmak istiyordu. Sonra nerde, daha yabancı bir evde, dostlarının yanında olduğundan daha emniyette olabilir, yollarını çeviren o sinsi takipten başka nerde masun kalabilirdi? Ürpermesi bir an devam etti. Evinden çıkıp da o karşılaşmadan beri ilk defa, bir yerinde kadının pusuda olabileceği sokağa ayak basınca kısa bir ürperti geçirdi. Elinde olmaksızın, kocasının kolunu tuttu, gözlerini kapadı, yaya kaldırımdan bekliyen otomobile kadar birkaç adımlık mesafeyi hızlı hızlı yürüdü. Otomobil gecenin ıssızlığına gömülü sokaklardan gürültüyle süzülürken kocasının yanında, ruhundaki ağırlığın kalktığını hissetti; yabancı evin merdivenlerini çıkarken artık kendini emniyette bildi. Birkaç saat için, senelerce önce nasılsa öyle olabilirdi: Zindan duvarlarından tekrar güneşe çıkmış birisinin daha da şuurlu sevinciyle tasasız, şen! Bütün takipleri önliyen bir siperdi burası; içeriye kin, nefret giremezdi; onu seven, sayan, ona hayran olan insanlar vardı burada; hoppalığın parıltılarıyla etraflarına pembemsi ışıklar saçan süslü püslü, kötülük düşünmez insanlar vardı; bir haz havası esiyordu, bu hava işte tekrar Irene'yi de kucaklıyordu. Çünkü içeri girince oradakilerin bakışlarından güzel olduğunu hissetmiş, uzun zamandır mahrumu kaldığı şuurlu bir duygu ile daha da güzelleşmişti.

Bitişik odadaki müzik onu çekiyor, yanan derisinden derinlere işliyordu. Dans başlamıştı, farkında bile olmadan kendini kaynaşmanın ortasında buldu. Hayatında hiç böyle dans etmemişti. Bu kasırgalı dönüşler, içindeki bütün ağırlığı dışarı atıyor, ritimler kollarına, bacaklarına yayılarak genişliyor, bütün vücudunu ateşli hareketlerle teneffüs ettiriyordu. Müzik duracak olsa sessizlik ona azap veriyordu. Ürperen uzuvlarında sıkıntı yılanı çörekleniyor; serin, yatıştırıcı, yararlı bir suda bir banyo gibi kendini tekrar kalabalığın içine atıyordu. O hiçbir vakit dans ustası olamamış, figürlerinde çok ölçülü, çok temkinli, çok sert ve ihtiyatlı kalmıştı. Ama bu kurtarılmış neşenin getirdiği sarhoşluk, şimdi bütün beden tutukluklarını gidermişti. Evvelce en çılgın ihtiraslarını bir şekle bağlıyan o çelik baş, o utanma ve ağırlılık bağı, şimdi ortadan kopuvermiş, Irene kendini engelsiz, kayıtsız şartsız ve ruhen erimiş hissetmişti. Üzerinde kollar, eller hissediyor; dokunup çekilmeleri, konuşmaların soluklarını, gıdıklayıcı gülüşleri, kanı seğirten müziği duyuyordu. Bütün vücudu gerilmişti, öylesine gerilmişti ki esvapları tenini yakıyor; bu sarhoşluğu çıplak, ruhunun daha derinlerinde hissedebilmek için gayri ihtiyari bütün kumaşları üzerinden sıyırıp atmak istiyordu.

"Ne oluyorsun, Irene?"

Sendeliyerek, gözlerinde gülümseme, henüz kavalyesinin kucaklayışlarıyla sıcak, başını çevirip baktı. Kocasının hayretten donmuş bakışları, soğuk ve sert, kalbine saplanıverdi. Korktu. Çılgınlığında aşırı mı gitmiş, pervasızlığı bir ip ucu mu vermişti?

Kekeledi: "Yani... Ne gibi, Fritz?"

Kocasının bakışındaki, gittikçe derinlere işleyen, şimdi ta içinde, kalbinde hissettiği ani darbeden afallamıştı. Bu gözlerin azap veren azmi önünde haykırası geliyordu.

Neden sonra, kocası: "Tuhaf şey!" diye mırıldandı. Sesinde kapalı bir hayret seziliyordu. Irene, kocasına, ne

demek istediğini sormıya cesaret edemedi. Fakat kocası bir şey söylemeden uzaklaşınca; üstte sinirleri belli ve katı bir ense teşkil etmiş geniş, sert, dik omuzlar karşısında titredi. Zihnine delice saplanan "bir kaatil omzu gibi" düşüncesini hemen geri koydu. Sanki ilk defa görüyormuşçasına bir dehşet duygusu içinde, ancak şimdi, kocasının ne kadar kuvvetli, ne kadar tehlikeli olduğunu hissediyordu.

Müzik yeniden başladı. Beylerden biri geldi, bir otomat gibi Irene erkeğin koluna girdi. Ama şimdi her şey ağırlaşmıştı, şakrak melodi onun donmuş kollarını, ayaklarını artık hareket ettiremiyordu. Kalbinden bacaklarına doğru bunaltıcı bir ağırlık büyüyor, attığı her adım ona acı veriyordu. Kavalyesinden müsaade isteyip dansı bırakmak zorunda kaldı. Yerine dönerken, elinde olmadan, kocasının yakınlarda olup olmadığına baktı. Birden ödü koptu: Kocası, kendisini bekliyormuş gibi, hemen arkasında duruyordu. Gözlerini yine Irene'ye dikmişti. Ne istiyordu? Ne kadarını biliyordu? Çıplak göğsünü ondan sakınmak ister gibi, gayriihtiyari, elbisesini bitiştirdi. Kocasının susması, bakışı gibi inatçı, devam ediyordu.

Çekinerek sordu, Irene: "Gidelim mi?"

Kocasının: "Evet!" diyen sesi, sert ve öfkeli çıkmıştı. Kocası önden yürüdü. Irene o geniş, tehditkâr enseyi tekrar gördü. Omuzlarına kürkünü koydukları halde Irene üşüyordu. Otomobilde yan yana, hiç konuşmadılar. Irene, bir söz söylemekten korktu. Hayal meyal, yeni bir tehlikenin varlığını hissediyordu. Şimdi her iki taraftan sarılmıştı.

★

O gece korkulu bir rüya gördü. Bilmediği bir müzik çalıyordu. Salon aydınlık ve yüksekti Irene salona girdi,

birçok insanlar ve renkler hareketlerini daralttılar, genç bir adam ona doğru yürüdü. Gözü bu adamı ısırıyor, ama onun kim olduğunu kesin bilemiyordu. Adam, Irene'nin kolundan tuttu, Irene onunla dans etmiye başladı. Kendini memnun, hafif buluyor, bir müzik dalgasıyla ayakları yerden kesiliyor, artık döşemeyi hissetmez oluyordu. Bu şekilde dans ede ede salondan salona geçtiler. Salonların yüksek tavanlarında altın avizelerden yıldız yıldız ufak ışınlar serpiliyor, duvarlarda birçok aynalar kendi gülümseyişlerini kendisine iade edip sonsuz yansımalar halinde ötelere götürüyorlardı. Dans gittikçe hararetleniyor, müzik kızıştıkça kızışıyordu. Irene, delikanlının kendisine gittikçe daha sokulduğunu görüyordu. Gencin parmakları, Irene'nin çıplak koluna batmış, duyduğu ıstıraplı hazdan Irene, inlemiye mecbur olmuştu. Bakışları gencin bakışlarına gömülünce Irene, onu tanıdığına kanaat getirdi. Kızlığında uzaktan delicesine sevdiği aktördü bu! Sevinçten deli gibi, tam adını söyliyecekti ki genç, Irene'nin hafif feryadını, ateşli bir öpüşle ağzında hapsediverdi. Böylece, dudak dudağa, birbiri içinde erimiş tek vücut halinde, sanki mutlu bir rüzgârla taşınarak salondan salona uçtular, duvarlar açılıaçılıveriyordu. Irene göklere çekilen tavanı, saati farketmiyor, zincirden kurtulmuş kolları, ayaklarıyla tarifsiz bir hafiflik içinde uçuyordu. Ansızın biri omuzuna dokundu. Irene durdu, onunla beraber müzik de durdu, ışıklar söndü, duvarlar kara kara yaklaşıyordu; kavalyesi de birden yok olmuştu. Uğursuz kadın: "Erkeğimi ver, hırsız karı!" diye bağırıyordu. Evet, oydu gelen; duvarlar çınlıyor, buz gibi parmaklar bileğini sıkıyordu. Irene dikleşti, kendisinin de bağırdığını duydu: Şaşkın ve cıyaklamalı bir korku çığlığı koparmıştı. Boğuşmıya başladılar, fakat kuvvetliydi kadın, Irene'nin inci gerdanlığını kopardı, elbisesinin yarısını parçaladı, sarkan paçavralar altında Irene'nin göğsü ve kolları meydana çıktı. Birdenbire insanlar birikmişti; artan bir gürültüyle salonlardan çıkıp çıkıp

geliyorlar, "Şıllık orospu, erkeğimi elimden aldı!" diye cıyak cıyak bağıran ötekini seyrediyorlardı. Irene nereye gizleneceğini, gözlerini nereye kaçıracağını bilemiyor, çünkü kalabalık daha da yaklaşıyor, meraklı ve soluyan yüzler çıplaklığına sokuluyorlardı. Titrek bakışlarını bir kurtuluş ümidiyle etrafta gezdirirken birdenbire kapının karanlık eşiğinde kocasının hareketsiz durmakta olduğunu gördü: Sağ elini arkasında saklıyordu. Irene bir çığlık kopardı, kocasından kaçmıya başladı. Salondan salona koşuyor, gözleri kızmış kalabalık da peşinden geliyordu. Irene entarisinin gittikçe daha aşağılara kaydığını, elbisesini artık nerdeyse tutamaz olacağını hissediyordu. Birden önünde bir kapı, açıldı. Irene deli gibi merdivenlerden aşağı atıldı. Ama aşağıda yün etekliği, pençe gibi elleriyle o aşağılık kadın bekliyordu. Irene yana sıçradı, çılgınca sokaklara fırladı; öteki de peşinden geliyordu Gece vakti uzun sessiz caddelerde koşuyorlar, fenerler sırıtarak onlara doğru eğiliyordu. Irene kadının takunya takırtılarını boyuna peşinde işitiyor, fakat hangi köşe başına gelse kadının orada karşısına çıktığını görüyordu. Kadın her dönemeçte, her evin gerisinde, sağda solda pusudaydı sanki. Her yerde önünü kesiyordu, birken beşyüz olmuştu, geride bırakılamıyordu; daima öne geçiyor, Irene'ye saldırıyordu; Irene artık dizlerinde derman tükendiğini hissediyordu. Derken nihayet kendini evinin önünde buldu, merdivenleri koşarak çıktı, fakat kapıyı açar açmaz kocasıyla karşılaştı. Kocası, elinde bir bıçak, gözlerini dikmiş, delen deşen bir bakışla ona bakıyordu. Boğuk bir sesle: "Nerdeydin?" diye sordu. Irene, kendi ağzından: "Hiç!" sözünün çıktığını duydu, bu sözle birlikte yanı başında keskin bir kahkaha kopmuştu. sırıtarak: "Ben gördüm, ben gördüm!" diye bağırıyordu. Kadın birden, yine baş ucuna dikilmiş, delicesine gülmiye başlamıştı Derken kocası bıçağını kaldırdı. "İmdat!" diye bağırdı Irene. "İmdat!"...

Gözlerini dikmiş, bakıyordu, ürkmüş bakışları koca-

sının bakışlarıyla karşılaştı. Ne demekti bu? Kendi odasındaydı, ampul ölgün ölgün yanıyordu. Irene evinde, kendi yatağında yatıyordu, sadece rüya görmüştü. Ama kocası niçin yatağının kenarında oturuyor, ona bir hastaya bakar gibi bakıyordu? Işığı kim yakmıştı, kocası neye böyle gayet ciddî, hiç kımıldamadan taş gibi oturuyordu? İliklerine kadar bir korku ürpertisi duydu. Gayriihtiyari kocasının eline baktı: Hayır, bıçak yoktu bu elde. Yavaş yavaş, uyku sersemliğiyle birlikte hayal dünyasındaki parlayışlar da dağıldı. Rüya görmüş, rüyasında haykırmış, kocasını da uyandırmıştı anlaşılan. Ama kocası, ona niçin bu kadar ciddî delici ve insafsız bakıyordu?

Gülümsemiye çalıştı. "Ne var, ne oldu? Bana niçin böyle bakıyorsun? Her halde fena bir rüya gördüm."

"Evet, bağırdın. Öteki odadan işittim."

Irene: "Acaba ne diye bağırdım, ağzımdan çok şey kaçırdım mı ki? Kocam bir şeyler öğrendi mi acaba?" diye düşünüp korktu. Kocasının gözlerine bakmıya pek cesaret edemiyor, kocasına gelince o, tuhaf bir sükûnetle gayet ciddî, karısına bakıyordu.

"Nedir bu halin, Irene? Senin bir derdin var. Şu birkaç günden beri çok değiştin; ateşin var gibi; sinirli ve dalgınsın, uykunda imdat diye bağırıyorsun."

Irene yeniden gülümsemiye çalıştı. Kocası: "Yok!" diye israr etti. "Benden hiçbir şey gizleme. Bir derdin mi var, bir şeye mi sıkılıyorsun? Evde herkes, sendeki bu değişmenin farkına vardı. Bana itimat et, Irene."

Sezdirmeden karısının yanına yaklaşmıştı. Irene, kocasının parmaklarının çıplak kolunu bastırıp okşadığını hissetti; erkeğin gözlerinde garip bir ışık yanıyordu. Irene, birdenbire, içinde, kocasının dinç vücuduna atılmak, ona sarılmak, her şeyi itiraf etmek, ıstırap çektiğini gördüğü şu anda kendisini affedene kadar onu koyvermemek arzusunu duydu.

Ama ampulun ölgün ışığı yüzüne vuruyor, Irene uta-

nıyordu. Doğruyu söylemekten korktu.

"Üzülme, Fritz!" dedi. Çıplak ayaklarına kadar bütün vücudu tirtir titrediği halde gülümsemiye çalışıyordu. "Sadece biraz sinirliyim. O da geçer."

Irene'yi saran el, hemen geri çekildi. Irene kocasına bakınca ürktü: Kocasının yüzü, ölü ışıkta sapsarı görünüyor, alnı karanlık düşüncelerin koyu gölgeleriyle kaplı bulunuyordu. Fritz, usulca ayağa kalktı.

"Bilmem ama, bugünlerde bana söyliyecek bir şeyin var sanıyordum. Yalnız sana ve bana ait bir şey. İşte şimdi yalnızız, Irene."

Irene yatıyor, bu ciddî ve örtülü bakışlarla hipnotize edilmiş gibi hiç kımıldamıyordu. Hissediyordu: Her şey düzelebilirdi, bir söz söylemesi kâfi, affet demesi; kocası sebebini sormazdı bile! Ama neden ışık yanıyordu, bu uluorta, küstah, kulağı kirişte ışık? Karanlıkta söyliyebilirdi, bunu hissediyordu. Fakat ışık, kuvvetini kırıyordu.

"Şu halde bana bir şey, hiçbir şey söylemiyecek misin?"

Kocası ne kadar korkunç önüne düşüyor, ne kadar yumuşak sesle konuşuyordu. Onun böyle konuştuğunu ilk defa işitiyordu. Ama ışık, ampul; bu sarı, hırslı ışık!

Irene kendine hâkim oldu. "Aklına neler de geliyor!" dedi. Bunu söyleyince de kendi sesinin inceliğinden kendisi ürktü. "Uykularım bozuk diye bir takım sırlarım mı olması lâzım? Yoksa hattâ maceralarım mı var sanıyorsun?"

Sözlerindeki bozuk, sahte ahenkten dehşete düşmüştü, bütün benliğiyle kendinden korktu. Elinde olmaksızın gözlerini kaçırdı.

Kocası, sert ve kısa: "Eh, iyi uykular!" dedi. Bunu bambaşka bir sesle, bir tehdit yahut fena ve tehlikeli bir alay gibi söyledi.

Sonra ışığı söndürdü. Irene, onun beyaz gölgesinin kapıda kaybolduğunu gördü: Sessiz, donuk ve bir haya-

let gibi... Kapı kapanırken Irene, bir tabut kapanıyormuş gibi oldu. Bütün dünya ona ölü, oyuk göründü. Yalnız donmuş vücudunun içerlerinde kendi kalbi, göğsüne göğsüne küt küt atıyor, bu kalbin her atışı acısına acı katıyordu.

★

Ertesi gün hep beraber öğle yemeğine oturmuşlardı ki — çocuklar kavgaya tutuşmuşlar, güçbelâ yatıştırılmışlardı — Hizmetçi kız bir mektup getirdi. Mektubu bayana uzattı, cevap beklediklerini söyledi. Irene tanımadığı yazıyı hayretle gözden geçirdi, hemen zarfı açtı, daha ilk satırda sarardı. Bir hamlede ayağa kalktı, odadakilerin ortak hayretinden, heyecanının bir gaflet olduğunu, kendini ele verebileceğini anlayınca daha da korktu.

Mektup kısa idi. Üç satır: "Size bu mektubu getirene lûtfen ve derhal 100 kuron veriniz!" Ne imza vardı, ne de tarih. Değiştirildiği belli bir yazı ile sadece o müthiş ve kat'î emir! Bayan Irene parayı getirmek için odasına koştu; fakat para kutusunun anahtarını nereye koyduğunu unutmuştu, çekmecenin bütün gözlerini deli gibi altüst etti, nihayet buldu. Titriye titriye banknotları kıvırıp bir zarfa soktu, zarfı kapıda bekliyen adama götürüp kendi verdi. Bütün bunları düşünmeden, bir tereddüt imkânını bile akletmeden, hipnotize edilmiş gibi yapmıştı. Sonra — ancak iki dakika kadar odadan ayrılmıştı — yine yemek odasına döndü.

Herkes susuyordu. Çekingen bir sıkıntı ile yerine oturdu. Tam kaçamak bir mazeret arıyordu ki, kendini müthiş bir korkuya kaptırarak — elinin şiddetle titremesinden, kaldırdığı bardağı hemen masaya bırakmak zorunda kaldı — heyecan şimşeğinden gözleri köreldiği için, mektubu tabağının yanında açık bırakmış olduğunu gör-

dü. Hırsızlama uzanarak, pusulayı buruşturdu, ama şimdi de tam cebine sokuyordu ki, başını kaldırıverince kocasının zorlu bakışlarıyla karşılaştı: keskin, sert, acıtıcı bu bakışı kocasında yeni yeni görüyordu. Kocası, ancak şu birkaç gündür bakışlariyle, ona itimatsızlığın ani darbelerini indirmiye başlamıştı. Irene bu darbeleri yedikçe canevinden sarsıldığını duyuyor, onlardan kendini koruyamıyordu. Kocası davette dans ettiği gün kollarına, bacaklarına yine böyle bir bakışla bakmış; dün gece uykusunun üzerinde bıçak gibi parıldıyan bakış yine o bakış olmuştu. Bir söz bulup söylemek için çırpınırken zihninde hanidir unuttuğu bir hâtıra canlandı. Vaktile kocası, avukatlığı dolayısiyle tanıdığı bir sorgu hâkiminden bahsetmiş; bu adamın bütün maharetinin sorgu boyunca kâğıtları güya miyop gözleriyle incelemek, ama asıl can alacak soruda bakışlarını şimşek hızıyla kaldırıp sanığın ani irkilişine bir hançer gibi saplamak olduğunu söylemişti. Sanık, bu keskin şimşek parıltısını teksif eden dikkat karşısında itidalini kaybediyor, dikkatle kolladığı yalanı artık kıvıramaz oluyormuş. Acaba şimdi de kocası bu tehlikeli oyuna mı başvuruyor, hukuka iddiaları ölçüsünden de ilerde ne büyük bir psikoloji ihtirasıyla bağlı olduğunu bildiği için büsbütün ürküyordu. Bazı kimseler kumar veya şehvete nasıl düşkünseler bir suçu araştırıp meydana çıkarmak, suçun safhalarını inceleyip künhüne ermek de onu öylesine meşgûl eder, bu psikolojik izleme günlerinde benliği âdeta için için ışıldardı. Kendisini gece vakti çok kere, unutulmuş kararları karıştırmıya sevkeden aşırı bir sinirlilik, onda harice karşı çelik sert bir mukavemet yaratır, az yer, az içer, yalnız cigaranın birini yakıp birini söndürür, sözünü sanki mahkeme saatine saklıyormuş gibi hiç konuşmaz olurdu. Irene bir seferinde onun bir müdafaasında bulunmuş bu işi tekrar denemeye tövbe etmişti: O karanlık ihtirası, sözlerindeki o nerdeyse muzır ateşi, yüzündeki o bunaltıcı ve sert hatları görünce âdeta ödükopmuştu. Tehditle çatılmış kaş-

lar altındaki bu sabit bakışlarda ayni hali şimdi birdenbire yine görür gibi oldu.

Bütün bu kayıp hâtıralar bu bir tek saniyede bir araya gelmişler. Irene'nin dudaklarında şekillenmek istiyen kelimelere karşı koymuşlardı. Irene susuyor, bu sükûtunun ne kadar tehlikeli olduğunu hissettikçe şaşkınlığı artıyordu. İsabet, yemek çabuk bitti; çocuklar yerlerinden fırladılar, bitişik odaya koştular; mürebbiyeleri gülüşüp bağrışan çocukların taşkınlığını boşuna gemlemiye uğraşıyordu, Kocası da kalktı; ağır adımlarla, dönüp arkasına bakmadan yan odaya geçti.

Yalnız kalır kalmaz Irene uğursuz mektupu tekrar çıkardı. Satırlara acele bir daha göz gezdirdi: "Size bu mektubu getirene lûtfen ve derhal 100 kuron veriniz!" Sonra mektubu öfke ile parça parça etti, kâğıt sepetine atmak için parçaları top yapıyordu ki düşündü, bir an durdu, şömineye eğilerek kâğıt parçalarını çıtırdıyan ateşin içine attı. Sıçrayıp yükselen bir hırsla, tehdidi yiyip yutan beyaz alevleri görünce yatıştı.

O anda kocasının geri dönen adımlarını kapıda duydu. Hemen yerinden fırladı. Yüzü ateşten ve suçüstü yakalanmaktan kızarmıştı. Şöminenin açık kapısı onu ele veriyordu. Vücudunu siper edip şömineyi gizlemiye beceriksizce çalıştı. Kocası masanın yanına geldi, sigarasına bir kibrit yaktı. Kocası, alevi yüzüne yaklaştırırken Irene, onun burun kanadlarında bir titreyiş görür gibi oldu. Bu, onun öfkeli olduğunu gösterirdi. Şimdi sakin, başka tarafa bakıyordu: "Sadece, bana mektuplarını göstermiye mecbur olmadığını hatırlatmak istedim. Benden bazı şeyleri saklamak istiyorsan bu hususta tamamiyle serbestsin.!"

Irene sesini çıkarmıyor, kocasına bakmıya cesaret edemiyordu. Kocası bir an bekledi. Sonra sigarasının dumanını, göğsünün derinlerinden çekercesine kuvvetli bir solukla dışarı salıverdi; ağır ağır odadan çıkıp gitti.

★

Irene artık hiçbir şey düşünmemek, sadece yaşamak, kendini uyuşturmak, kalbini boş ve saçma meşgalelerle doldurmak istiyordu. Artık eve tahammül edemiyor, kapıldığı dehşetten çıldırmamak için sokağa, insanların arasına karışmak mecburiyetinde olduğunu hissediyordu. Bu 100 kuronla kadından hiç değilse bir iki günlük, bir hürriyet satın aldığını umuyordu. Bir cesaret, tekrar bir gezintiye çıkmak kararını verdi; hem görülecek işleri vardı, hem de en başta, evdekilerin gözünden kendisindeki değişikliği gizlemesi gerekiyordu. Artık kaçmak için belli bir şekil bulmuştu. Evin kapısından, bir atlama tahtasından atlar gibi, gözleri kapalı, kendisini sokağın dalgalarına bıraktı. Ayaklarının altında sert kaldırım, çevresinde sıcak dalgası, sinirli bir acele ile, bir kadının göze batmadan gidebileceği kadar hızlı, o tehlikeli bakışlarla tekrar karşılaşmak korkusu yüzünden gözleri yere dikili, körükörüne ilerliyordu. Kadın yine peşindeyse bile kendisi hiç değilse bilmesin daha iyi. Fakat yine de sırf bunu düşündüğünü hissediyor, tesadüf birisi ona sürünecek olsa irkiliyordu. Her ses, peşindeki her adım, geçip giden her gölge, sinirlerine sonsuz ıstıraplar veriyor, yalnız bir otomobilde veya bir başka evde rahat nefes alabileceğini düşünüyordu.

Bir bey ona selâm verdi, Irene başını kaldırınca tanıdı: Eski bir aile dostu; sevimli, geveze, kır sakallı bir adam, Irene ufak tefek belki de sırf kuruntudan ibaret hastalıklarını sayıp dökerek insanı saatlerce taciz âdetinde olduğu için bu adamdan hep kaçardı. Ama bugün merhabasını kuru bir teşekkürle karşılayıp yol arkadaşlığını istememiş olmasına üzüldü; çünkü yanında bir ahbabı olması, şantajcı kadının ani bir talebine karşı şüphesiz bir müdafaa imkânı yaratırdı. Irene bir an durakladı, dönüp aile dostuna yetişmek istiyordu ki peşinde birisinin kendisine doğru gelmekte olduğunu hissetti; düşünmeden, bir içgüdüye uyarak adımlarını çabuklaştırdı. Ama korkunun keskinleştirdiği bir sezişle, arkasın-

daki sanki hızlanmış yaklaşmayı duyuyor, sonunda takipten kaçamaz olacağını bildiği halde gittikçe daha süratli yürüyordu. Bir elin nerdeyse değeceği hissiyle — adımların gittikçe daha yaklaştığını anlıyordu — omuzları ürpermiye başlamıştı; yürüyüşünü hızlandırmak istediği nisbette dizleri ağırlaşıyordu. Peşindeki şimdi ta yanına sokulmuştu. Sırnaşık, fakat hafif bir sesin arkasından doğru; "Irene!" dediğini duydu; kimin sesi olduğunu anlamak için düşündü, korktuğu o dehşet saçan felâket elçisinin sesi değildi bu. Rahatlıyarak birden geri döndü. Âşığıydı. Irene'nin ani dönüşü yüzünden az kaldı Irene'ye çarpıyordu. Heyecan belirtileriyle solgun ve kırışıktı yüzü. Bu yüz Irene'nin şaşkın bakışları karşısında şimdi utancın da izlerini taşıyordu. Tokalaşmak için tereddütle kaldırdığı elini, Irene'nin el uzatmayışı karşısında tekrar yanına sarkıttı. Irene sabit bakışlarla bir iki saniye ona baktı: Âşığıyla karşılaşacağını hiç aklından geçirmemiş bütün o korku günlerinde unuttuğu tek insan âşığı olmuştu. Ama şimdi, her müphem hissi gözlere aksettiren o çaresiz boşluk ifadesiyle yüklü solgun ve merak içinde yüzünü yakından gördüğü şu anda, ruhunda ansızın sıcak dalgalarıyla öfke, köpürdü. Irene dudaklarını kıpırdatıyor, fakat bir söz söyliyemiyordu. Yüzündeki heyecan o kadar belli bir hale gelmişti ki âşığı, ürkmüş, boyuna onun ismini kekeliyordu: "Irene, neyin var?" Irene'nin sinirli bir jestini görünce sinerek ilâve etti: "Ben sana ne yaptım?"

Irene yarım yamalak gemlediği bir hınçla, gözlerini âşığının yüzüne dikti; "Bana ne mi yaptınız?" Alaylı alaylı güldü. "Hiç! Hiçbir şey! Yalnız iyilik, yalnız güzellik!"

Adamın bakışlarında şaşkınlık okunuyor; hayretten yarı açık ağzı, halindeki bönlüğü, gülünçlüğü daha da artıyordu. "Fakat Irene... Irene!"

Irene ters bir sesle ona çıkıştı: "Rezalet çıkarmayın!" dedi. "Bana da komedi oynamıya kalkışmayın. O sizin

melek sevgiliniz muhakkak yakında bir yerde pusuya yatmıştır, nerdeyse bana tekrar çullanır..."

"Kim... Kimmiş bu?"

Ah. Irene bu budala, bu kısılmış surata bir yumruk indirmeyi ne kadar isterdi. Elinin şemsiyeye sımsıkı yapıştığını hissediyordu. Şimdiye kadar kimseden bu derece nefret etmemiş, iğrenmemişti.

Adam boyuna: "Fakat Irene... Irene..." diye kekeliyordu. "Ben sana ne yaptım? Beni durup dururken bırakıverdin... Gece gündüz yolunu gözetledim... Bir dakika konuşabilmek için bugün sabahtanberi evinin önünde hep seni bekledim."

"Bekledin ha... Sen de mi?" Duyduğu hınç, Irene'yi deliye döndürmüştü. Irene bunu hissediyordu. Bu adamın suratına bir şey indirebilseydi! Fakat kendine hâkim oldu. Bir taraftan, birikmiş olanca hıncını bir tahkirle yüzüne tükürsem mi, diye düşünerek, müthiş bir tiksinme ile adama bir daha baktı; sonra birden geri döndü, arkasına bakmadan insan kargaşalığının içine karıştı. Adam yalvaran eli uzanık, boşlukta, perişan ve ürkmüş, oracıkta kalakaldı: Derken sokağın kalabalığı onu önüne kattığı gibi uzaklara götürdü: Sallanarak, fır fır dönerek korunmak istiyen, sonunda âciz ve mağlûp sürüklenip giden, akıntıya kapılmış bir yaprağa benziyordu.

★

Irene'nin güzel ümitlere kapılmaması için tedbirler alınıyordu. Hemen ertesi gün tekrar bir pusula geldi. Bu, Irene'nin uyuşmuş korkusunu tahrik eden bir kamçı yerine geçti. Bu sefer 200 kuron istiyorlardı, parayı hiç sesini çıkarmadan verdi. Sızdırılan para miktarının ani yükselişi, onu dehşete düşürmüştü: Maddeten, bu şanta-

jın üstesinden gelebileceğini ummuyordu; varlıklı bir aileden olmakla beraber hiç belli etmeden büyük paralar temin edebilecek durumda değildi çünkü. Peki sonra, ne olacaktı? Yarın 400, öbür gün 1000 diyeceklerini biliyordu, ne kadar verse o kadar fazlasını istiyeceklerdi. Nihayet kudreti yetişmez olunca imzasız bir mektup, facia! Sadece vakit satın alıyordu, bir rahat nefes alma müddeti, iki veya üç günlük, olsa olsa bir haftalık bir mola satın alıyor; ama bu, azabıyla, endişesiyle korkunç derecede nafile bir zaman oluyordu. İçindeki korkunun iblisçe takibinde artık ne okuyabiliyor, ne de bir iş görebiliyordu. Kendisini hasta hissediyordu. Kalb çarpıntıları bazan öyle şiddetleniyordu ki birdenbire çöküp kalıyor; huzursuz bir ağırlık, enikonu ıstırap verici, ama yine de uykuya mani olan bir yorgunluğun diri usaresiyle kollarını, dolduruyordu. Sinirleri titrerken beri yanda gülümsemesi, neşeli görünmesi gerekiyor, bu yapmacık neşenin ne büyük bir gayrete mal olduğunu kimseler anlamıyor, kendine hâkim olabilmek için her gün boş yere harcadığı bu kahramanca kuvveti kimseler göremiyordu.

Çevresindeki bunca insanın yalnız bir tanesi, ona öyle geliyordu ki, ruhunda cereyan eden facianın az çok farkındadır; o da sırf kendisini gözetlediği için! Bunu hissediyordu. Kendisinin hep kocasını kollayışı gibi, kocasının da durmadan kendisiyle meşgûl olduğundan emin bulunuşu, onu iki misli ihtiyata zorluyordu. Gece gündüz birbirlerini gözetliyorlar, biri ötekinin sırrını ele geçirip kendisininkini gizlemek için âdeta birbirlerinin etrafında dolanıyorlardı. Son zamanlarda kocası da çok değişmişti. O işkenceli ilk günlerdeki tehditkâr haşinliğin yerini şimdi, Irene'ye elinde olmaksızın nişanlılık devresini hatırlatan garip bir şefkat, bir ihtimam almıştı. Kocası ona bir hasta muamelesi ediyor, Irene'yi yadırgatan bir ihtimam gösteriyordu. Irene tuhaf bir ürpertiyle kocasının, kendisine, bazan sanki kullanması için, kurtarıcı sözleri uzattığını, itirafını kolaylaştırmak istediğini seziyor; ko-

casının maksadını anlıyor, onun bu iyiliğine memnun ve minnettar oluyordu. Ama bir taraftan da canlı bir temayülle birlikte ondan utanma duygusunun da çoğaldığını ve bu utancın, önceki itimatsızlığından daha insafsız, itirafına mani teşkil ettiğini hissediyordu.

Son günlerden birinde kocası onunla açık açık ve göz göze konuştu. Irene sokaktan gelmişti; sofadan,içerde yükselen sesler duydu: Kocasının sert ve enerjik sesi, mürebbiyenin çekişmeleri, ağlayış ve hıçkırıklar birbirine karışıyordu. Irene'nin duyduğu ilk his, korku oldu. Ne zaman gürültülü bir konuşma duysa, evde heyecanlı bir şey olsa ürperiyordu. Olağanüstü her şeye karşı tepkisi, korku oluyordu: Mektubun gelmiş, sırrın meydana çıkmış olabileceği korkusu. Kapıyı her açışında bakışları merakla çehrelere çevriliyor, evdekilerin yüzlerinden, kendisi yokken bir şey olup olmadığını, felâketin kopup kopmadığını anlamıya çalışıyordu. Bu seferki çocuk kavgasıydı, anlar anlamaz rahatladı: Oracıkta kuruluvermiş ufak bir mahkeme... Bir kaç gün önce halası, oğluna bir oyuncak getirmişti, alacalı bir tahta at! Kendisine verileni az bulan küçük kız kıskanmış, buna çok kızmıştı. Kız boş yere hak iddialarında bulunmuş, fazla ileri gidince de ağabeysi ona, oyuncağına el sürmesini yasak etmişti. Bu yasak kızı küplere bindirdi; öfkeyi ağır, sinik, inatçı bir sükût takibetti. Fakat ertesi sabah atın yerinde yeller esiyordu; oğlanın bütün çabalayışları boşa gitti. Derken kayıp atı, tesadüf şöminenin içinde, parçalanmış buldular: Tahta kısımları kırılmış, alacalı derisi yırtılmış, göğsü bağrı deşilmişti. Bütün şüpheler, tabiî kızın üstünde toplanıyordu. Oğlan, göz yaşları dökerek kötü kızı şikâyete babasına koştu. İşte sorgu tam o sırada başlamıştı.

Bu küçük mahkeme, çok geçmeden karara bağlandı. Kız, tabiî, ürkek ve önüne bakarak, sesinde suçu ele veren bir titreyiş, önce inkâr etti. Mürebbiye aleyhinde şahitlik ediyordu: Kızın, öfke içinde, atı pencereden aşağı

atmak tehdidinde bulunduğunu duymuştu. Kız bunu boş yere inkâra yeltendi. Hıçkırıklar, ümitsizliklerle dolu bir hengâmedir gidiyordu. Irene kocasına bakıyor; kocasının, bu mahkemeyi kızı için değil de kendi kaderini, Irene'nin mukadderatını tayin için kurduğunu sanıyordu; çünkü belki yarın o da, sesinde aynı titreyiş, aynı çatlaklıklarla kocasının karşısına çıkacak değil miydi? Kız yalanında direndiği müddetçe kocası sert bakmakta devam ediyor, kızın itirafa yanaşmayışı karşısında hiç öfkelenmeden bu dayatışı kelime kelime kırmıya çalışıyordu. İnkâr kör bir inat halini alınca kızına tatlılıkla hitabediyor, âdeta hâdisenin gizli icaplarını ispatlıyor, kızın düşüncesiz bir hiddet ânında böyle çirkin bir iş yapmış olmasını, ağabeysini çok üzeceğini düşünemediği için bir bakıma mazur görüyordu. Kararsızlığı gitgide artan kızına, işlediği suçu, tabiî, fakat ne de olsa suçlandırılması lâzım bir hâdise olarak, öyle hararetli ve içe işliyen bir dille açıkladı ki çocuk, sonunda hüngür hüngür ağlamıya, haykırmaya başladı. Az sonra da göz yaşları arasında nihayet, kekeliyerek itiraf etti.

Irene ağlıyan kızını kucaklamak için ileri atıldı, ama çocuk öfke ile onu geri itti. Kocası da Irene'ye, ihtar edercesine, bu zamansız merhameti önlemesini işaret etmişti; çünkü suçu cezasız bırakmak istemiyordu. Gerçi ehemmiyetsiz, fakat çocuk için acı bir ceza verdi: Kız haftalardır hülyasını kurduğu yarınki eğlentiye gidemiyecekti. Çocukçağız, giydiği hükmü duyunca ağlayışını daha da artırdı. Ağabeysi sevincinden gülüp oynamıya başlamıştı; fakat bu vakitsiz ve kinci alay, hemen o anda onun da başını derde soktu: Kardeşinin felâketine sevindiği için, o çocuk toplantısına gidebilmek müsaadesi, oğlandan da geri alındı. Çocuklar üzgün, yaslı; yalnız beraber ceza gördükleri için biraz rahatlamış, çıkıp gittiler. Irene kocasıyla kaldı.

Şimdi birdenbire imalar yerine, çocuğun suçunu ko-

nuşmak maskesi altında kendi suçunun itirafını yapmak için nihayet bir fırsat ele geçirdiğini hissediyordu. Çünkü kocası, çocuğu müdafaasını iyi karşılıyacak olursa, bunu hayra alâmet sayıp belki kendini müdafaaya cesaret edebileceğini biliyordu.

"Söyle, Fritz!" diye söze başladı. "Çocukları yarın sahiden göndermiyecek misin? Çok üzülecekler, hele kızı. Yaptığı da o kadar fena bir şey değil ki. Ona niçin böyle ağır bir ceza veriyorsun? Kızcağıza hiç acımıyor musun?"

Kocası, yüzüne baktı.

"Ona acıyıp acımadığımı soruyorsun, değil mi? İşte sana cevabım: artık acımıyorum. Cezalandırıldığı andan itibaren, bu ceza ona ağır da gelse, kız artık rahatlamıştır. Kız dün betbahttı: Zavallı atı kırıp ocağa sokmuştu; evde herkes atı arıyor, o ise her an, her saat, buldular, bulacaklar korkusuyla yaşıyordu. Korku, cezadan daha berbattır, çünkü ceza bellidir, ağır veya hudutsuzluğun yanında hiç kalır. Cezasının ne olduğunu anlayınca kızın içi rahatladı. Ağlaması seni şaşırtmamalıdır; göz yaşları şimdi dışarıya akıyor, daha önce içerde birikip kalmıştı. İçerdeki göz yaşları dışarı akandan daha fenadır."

Irene başını kaldırdı. İçinde kocasının, her sözüyle kendisini hedef tuttuğu kanaati belirmişti. Ama kocası ona hiç dikkat etmiyor gibiydi:

"Bu cidden böyledir, bana inanabilirsin. Ben bunu mahkemelerden, tahkikatlardan biliyorum. Sanıklar en çok, hakikatı gizlemelerinden mustariptirler; suçun anlaşılması tehlikesinden, bir yalanı ufak tefek ve gizli yüzlerce hücuma karşı müdafaa etmek zorunda kalmanın dehşet verici baskısından mustariptirler. Sanığın kıvranışlarını görmek tüyler ürpertir: Çünkü ikrarını, itirafını, dayatan etten sanki bir kanca ile çekip koparmak lâzımdır. Bazan bu itiraf, sanığın hemen gırtlağındadır; içten doğru, dayanılmaz bir tazyik yukarıya yüklenir, adamlar boğulur gibi olurlar, itiraf etmek üzeredirler. O

anda habis bir kuvvetin; o akıl ermez inat ve korku duygusunun esiri olur ve itirafı gerisin geri yutarlar. Ve mücadele yeniden başlar. Hâkimler çok kere bu işde kurbanlardan daha çok mustariptirler. Üstelik sanıklar, hâkimlere daima düşman göziyle bakarlar, hakikatte ise hâkim sanığın yardımcısıdır. Avukatları, müdafileri sıfatıyla benim, müvekkillerimi itiraftan menetmem, yalanlarını pekiştirip kuvvetlendirmem gerekir, değil mi? Ama içimden çok vakit cesaret edemem buna, çünkü onlar itiraf etmedikleri takdirde itiraf ettikleri, ceza aldıkları zamandakinden daha çok ıstırap çekeceklerdir. Ben hâlâ anlıyamıyorum, insan tehlikesini bile bile bir suç işledikten sonra onu itiraf cesaretini nasıl gösteremez. İtiraf karşısındaki bu küçük korkuyu ben her suçtan daha sefil buluyorum."

"Sanır mısın ki... her vakit... her vakit yalnız korkudur... İnsanlara mâni olan? Utanç... utanç olamaz mı... içini dökmek... elâlemin önünde soyunmak utancı?"

Kocası, hayretle yüzüne baktı. Karısının cevap vermesine alışık değildi. Fakat karısının fikri, onu büyülemişti.

"Utanç diyordu... Bu... bu da sadece bir korkudur... Ama daha iyi bir korku... Cezadan değil de... Evet, anlıyorum..."

Ayağa kalktı, garip bir heyecana kapılmıştı, dolaşmıya başladı. Karısının düşüncesi, ruhunda bir yere dokunmuşa benziyordu. Şimdi orada bir titreme, şiddetli bir kıpırdama olmuştu. Birdenbire durdu.

"Doğrudur... Başkalarından, yabancılardan... Gazetelerde başkalarının kaderini tereyağlı ekmek gibi yiyip yutan elâlemden utanmak! Fakat beri yanda insan, hiç değilse yakınlarına itiraf etmelidir..."

"Belki de!" dedi Irene. — Başını çevirmiye mecbur olmuştu; çünkü hem kocası kendisine bakıyor, hem de sesinin titrediğini hissediyordu. — "Belki de... utançların en

büyüğü... insanın kendine en yakın bildiği kimselere karşı duyduğu utançtır."

Fritz, sanki bir iç kuvvetin emrinde birdenbire durdu.

"Demek ki sence... sence..." Sesi ansızın başkalaşıverdi; yumuşamış, mahzunlaşmıştı. "Helene, suçunu bir başkasına daha kolay itiraf ederdi, öyle mi?... Meselâ mürebbiyesine..."

"Buna eminim... Çocuk sana sırf bunun için bu kadar çok mukavemet gösterdi... Çünkü... çünkü senin vereceğin hüküm, hükümler içinde onun için en ehemmiyetlisidir... Çünkü... çünkü... o... en çok seni sever..."

Fritz, tekrar durdu.

"Sen... sen haklısın belki... Evet, şüphesiz haklısın... Çok tuhaf... ben bunu hiç düşünmedim. Ama haklısın, beni affetmesini bilmez sanmanı istemem... Bilhassa senin, hakkımda böyle bir kanaat beslemeni istemem, Irene..."

Karısının yüzüne baktı ve Irene, kocasının bakışları altında kızardığını hissetti. Kocasının bu şekilde konuşması bir kasde mi bağlıydı, yoksa bir tesadüf, hileli, tehlikeli bir tesadüf mü? O korkunç kararsızlığı hâlâ hissediyordu.

"Karar bozuldu!" — Fritz, kendisini bir neşeye kaptırmış görünüyordu. — "Helene serbesttir, gidip ona bu haberi kendim vereceğim. Şimdi benden memnun musun? Yoksa bir başka arzun daha var mı?... İşte... işte görüyorsun, bugün âlicenaplığım üstümde... Belki de bir haksızlığı tam zamanında gördüğüme sevindim de onun için. Bu, insanı daima ferahlatır, Irene, daima..."

Irene, son sözdeki aksanın ifade ettiği mânayı anladığını sandı. Gayriihtiyarî, kocasına yaklaştı; itirafın gönlünden taşmakta olduğunu hissediyordu. Irene'yi bu derece aşikâr ezen şeyi, Irene'nin ellerinden hemen almak istercesine, kocası da ona doğru ilerlemişti. Irene o anda kocasının bakışlarını gördü. Bu bakışlarda itirafa susamışlık, Irene'nin benliğindeki bir şeye karşı ihtiras, ateş-

li bir merak okunuyordu. Irene'nin ruhunda her şey, ansızın, olduğu gibi çöktü. Elleri yanına düştü, Irene başını çevirdi. Boşunaydı, hissediyordu: İçinde yanıp tutuşan, rahat huzur komıyan o kurtarıcı sözleri aslâ söyliyemiyecekti. Yakın bir gökgürültüsü gibi ihtar yuvarlanıyor, fakat o kaçamıyacağını biliyordu. Çok gizli bir dilek halinde artık şimdiye kadar korktuğu şeyi özlüyordu: Kurtarıcı yıldırım: Suçunun ortaya çıkması.

★

Dileği tahmininden de çabuk olacağa benziyordu. Mücadele iki hafta sürdü, Irene takatinin sonuna geldiğini seziyordu. Kadın, dört gün var, ortalarda görünmemişti. Korku vücuduna öylesine yerleşmiş, kanına öylesine karışmıştı ki Irene her kapı çalınışında yerinden sıçrıyor, bir şantaj mektubu gelecek olursa bizzat almıya koşuyordu. Bu heyecanında bir sabırsızlık, âdeta bir hasret vardı; çünkü her para ödeyişinde hiç değilse rahat bir akşam, çocuklarıyla geçecek birkaç sakin saat, bir gezinti satın almış oluyordu.

Zilin çalışı onu yine odasından fırlatmış, kapıya koşturmuştu. Kapıyı açıp da karşısında yabancı bir kadın görünce ilkin şaşırdı; sonra yeni bir elbise, zarif bir şapka giymiş, şantajcı kadının yüzünü tanıyarak korkuyla geri çekildi.

"Ah, siz misiniz, bayan Wagner, buna pek sevindim. Sizinle konuşacak mühim şeylerim var."

Kadın, titreyen eliyle kapı tokmağına tutunan, ürkmüş Irene'nin cevabını beklemeden içeri daldı, şemsiyesini bir kenara bıraktı. Bu çiy, kırmızı şemsiyeyi besbelli, ilk tehdidinde kopardığı para ile almıştı. Kendi evindeymiş gibi alabildiğine emin hareket ediyor; memnun ve

müsterih, kıymetli eşyaları gözden geçirerek, buyur - gir beklemeden, misafir odasının aralık kapısına doğru yürüyordu. Gizlemiye çalıştığı bir alayla: "Buraya, değil mi?" diye sordu. Hâlâ bir söz söylemiye gücü yetmiyen, korkmuş muhatabının, kendisine mâni olmak istediğini görünce, yatıştırmak ister gibi ilâve etti: "Eğer sıkılıyorsanız işimizi çabuk görebiliriz."

Bayan Irene itiraz etmeden, kadının peşinden yürüdü. Kadının kendi evinde olduğu düşüncesi, en korkunç tahminlerini gölgede bırakan bu küstahlık onu sersemletmişti. Sanki bütün bunları rüyasında yaşıyordu.

Koltuğa yerleşirken kadın, belli bir hoşnutlukla, hayranlığını dışarı vurdu: "Eviniz çok güzel, çok!" dedi. "Oturması ne de rahat. Ya bu resimler. Bizim gibilerin fakirliği ancak burada belli oluyor. Eviniz çok güzel, bayan Wagner!"

Bu cani kadını kendi evine rahatça kurulmuş görmekle azaplı dakikalar yaşıyan Irene'nin ruhunda öfke, nihayet patlak verdi: "Şantajlarınızla benden ne istiyorsunuz? Ta evime kadar beni takibediyorsunuz. Fakat bana cehennem azapları çektirmenize göz yumacak değilim ben. Ben..."

Hakaretli bir teklifsizlikle kadın, onun sözünü kesti: "Böyle yüksek sesle konuşmayın!" dedi. "Kapı açık, hizmetçiler duyabilir. Bana göre hava hoş. Benim bir şey inkâr ettiğim yok ki! Hem sonra hapisteki hayatım, şimdi çektiğim sefaletten berbat olacak da değil. Fakat siz, bayan Wagner, siz biraz ihtiyatlı olmalısınız. Hiddetlenmiye lüzum görüyorsanız önce kapıyı kapamalıyım. Hemen şunu da söyliyeyim ki hakaret bana tesir etmez."

Bayan Irene'nin öfke ile bir an için dikleşmiş kuvveti, kadının sarsılmazlığı önünde bitap çöküverdi. Yazdıracakları vazifeyi bekliyen bir çocuk gibi, muti ve telâşlı, bayan Irene öylece duruyordu.

"Şu halde bayan Wagner, teklif tekellüf bir tarafa. Durumum iyi değil biliyorsunuz. Size bunu evvelce de

söyledim. Bugün bana kirayı ödemek için para lâzım. Bu borç hanidir duruyor, sonra başka şeyler için de paraya ihtiyacım var. Bu işleri bir yoluna koyayım diyorum. Kalkıp size gelmemin sebebi, bana hani yardım edesiniz diye... Eh, hani 400 kuroncuk!"

Bayan Irene, istenen miktarın çokluğundan ürkmüş: "İmkânı yok!" dedi, eli altındaki nakit para bu kadarına çıkışmıyordu. "Şu anda cidden bu kadar param yok. Bu ay içinde size 300 kuron verdim. Ben bu parayı nerden alabilirim?"

"Hani bir kolayı bulunur, düşünün hele. Sizin gibi zengin bir kadın istediği kadar para bulabilir. Fakat hani yeter ki istesin. Hele bir düşünün, bayan Wagner, kolayı bulunur."

"Fakat sahiden yok. Olsaydı hiç vermez miydim? Fakat bu kadar param cidden yok. Biraz verebilirim... İhtimal 100 kuron..."

"Söyledim ya, bana 400 kuron lâzım."

Pazarlıktan alınmış gibi, kadın bu kelimeleri kabaca fırlatıvermişti.

Irene, ümitsizlik içinde: "Fakat yok ki" diye bağırdı. Bir taraftan da, kocam gelecek olursa, diye düşünüyordu, her an gelebilir.

"Yemin ederim, bu kadar param yok..."

"O halde bulmıya çalışın..."

"İmkânsız."

Kadın, kıymet biçiyormuş gibi, tepeden tırnağa Irene'yi gözden geçirdi.

"Şey... meselâ şu yüzük... Rehine konacak olsa, tamam. Zinet eşyasından pek anlamam gerçi... Hiç takmadım... Ama 400 kuron eder sanırım..."

Bayan Irene: "Yüzüğüm!" diye bağırdı. Kadın, parmağından hiç çıkarmadığı; üzerindeki kıymetli, güzel taşıyla gayet değerli nişan halkasını istiyordu.

"Ee, olamaz mı? Senedini size gönderirim, istediğiniz zaman rehinden kurtarırsınız, yine sizin olur. Ken-

dimde alıkoyacak değilim ki. Benim gibi biçare, böyle zarif bir yüzüğü ne yapsın?"

"Niçin peşimi bırakmıyorsunuz? Bana neden işkence ediyorsunuz? İmkânı yok... imkânsız. Anlasanız a!... Görüyorsunuz, elimden geleni yaptım. Ama bunu anlamanız lâzım. Acıyın bana!"

"Bana kimse acımadı. Açlıktan nerdeyse geberiyordum da aldırmadılar. Böyle zengin bir kadına ben ne diye acıyacakmışım?"

Irene sert bir cevap vermek istedi. Birden dışarda bir kapının kapandığını duydu, damarlarındaki kanın donduğunu hissetti. Herhalde bürosundan dönen kocasıydı, gelen. Düşünmeden, hemen parmağındaki yüzüğü sıyırdı, bekliyen kadına uzattı, kadın da derhal bir yerine sakladı.

"Korkmayın. Hemen gidiyorum!" dedi kadın: Irene'nin yüzündeki tarifsiz korkuyu farketmiş, merakla dışarıya kulak kabarttığını görmüştü. Dışardan bir erkeğin ayak sesleri geliyordu. Kadın kapıyı açtı; Irene'nin içeri girmekte olan kocasını selâmladı, gitti. Avukat kadına üstünkörü bakmış, oralı olmamıştı.

Kapı kadının arkasından kapanınca Irene, kalan kuvvetini de bu izaha kullanarak: "Bu hanım benden bir şey sormıya gelmiş!" dedi. En tehlikeli saniye atlatılmıştı. Kocası hiçbir karşılıkta bulunmadan, sükûnetle, öğlen sofrasının hazır olduğu yemek odasına geçti.

Irene, parmağındaki, evvelce yüzüğün serin bir kuşak gibi koruduğu o yeri havanın yaktığını, herkesin bir yanığa bakar gibi gözleri o boş kısma diktiklerini sanıyordu. Yemek yerken elini boyuna gizlemiye uğraşıyor, bunu yaparken de garip bir heyecanlanmanın oyuncağı oluyor; kocasının bakışlarının durmadan elinde gezindiği, elinin hareketlerini takibettiği zannına kapılıyordu. Ne yapıp yapıp kocasının dikkatini başka yana çevirmeye, durmadan sual sorarak bir konuşma konusu açmıya çabalıyordu. Kocasına söylüyor, çocuklarına, mürebbiyeye söylüyor, hep ufak ufak sual alevleriyle konuşmayı tutuştur-

mıya uğraşıyor, ama her seferinde soluğu kesiliyor, havasız konuşma sönüp kalıveriyordu. Şen şakrak görünmiye, ötekilerini de neşelendirmiye savaşıyor; fakat çocuklar ne çekişiyor, ne de gülüşüyorlardı. Kendi de hissediyordu: Neşesinde sofradakileri nedense yadırgatan sahte bir taraf vardı her halde. Kendini zorladıkça başaramaz oluyordu. Sonunda yorulup sustu.

Ötekiler de susuyorlardı; Irene sadece tabakların hafif tıkırtısını, ruhundaysa korkunun yükselen sesini işitiyordu. Derken birdenbire kocası: "Bugün yüzüğün neden yok? dedi.

Irene ürperdi. İçinde bir sesin, yüksek perdeden: "Felâket!" dediğini duydu. Fakat içgüdüsü henüz dayatıyordu. Irene bir cümle daha söyliyebilmek için, bir kelime için. Sadece bir yalan daha bulmalıydı, son bir yalan.

"Şey... Temizletmiye verdim."

Şimdi bu yalandan kuvvet alarak, metin ilâve etti: "Öbürgün alacağım." Öbürgün! İşte şimdi yakalanmıştı; talih yâr olmazsa yalanı da, kendisi de mahvolacaklardı. Kendi vadesini kendisi tesbit etmişti. Şimdi bütün karışık korkuları ansızın yeni bir his sürüp götürüyordu: Hüküm gününün bu kadar yakında olduğunu bilmek saadetiydi bu. Öbürgün! Şimdi elindeki mühleti biliyor, bu bilgiden korkusuna tuhaf bir huzur boşaldığını hissediyordu. İçin de bir şey boy atıyordu: yeni bir kuvvet; yaşama, ölme gücü!

★

Yakın neticenin nihayet kat'îleştiği şuuru, ruhuna beklenmedik bir berraklık yaymıya başlamıştı. Sinirliliği yerini disiplinli bir temkine bırakıyor, korku gidip yerine hiç bilmediği billûrlaşmış bir huzur duygusu geliyor, bu huzur sayesinde Irene hayatının bütün olaylarını birden-

bire şeffaf ve hakiki değerleri içinde görebiliyordu. Hayatını tartıyor, hâlâ ağır çektiğini hissediyordu. Hayatını muhafaza edebilir de korku günlerinin öğrettiği yeni ve üstün duygularla değerlendirebilirse bu hayata temiz, emin ve yalansız yeniden başlamıya hazır olduğunu seziyordu. Ama kocası tarafından boşanmış gibi, erkeğini aldatmış bir kadın olarak, alnında rezalet lekesiyle yaşayamıyacak kadar yorgundu; bu tehlikeli oyuna; para ile satın alınan vadeli huzur oyununa devam etmiye de keza kuvveti kalmamıştı. Mukavemetin artık düşünülemiyeceğini hissediyordu; netice yakındı; çocukları, çevresinde herkes, hattâ kendisi, ondan yüz çevirmek üzreydiler. Her yerde hâzır ve nâzır bir düşmandan kaçmak imkânsızdı. Emin çare itiraf kapısının da artık kapanmış olduğunu biliyordu. Tek yol vardı, açık; ama ondan da geri dönülemiyordu.

★

Sabahleyin mektuplarını yaktı; ufak tefek bazı şeylerini yerleştirdi; fakat çocuklarını, çocuklarıyla birlikte sevdiği her şeyi görmekten çekindi. Şimdi sadece, hayatın hazlarıyla, ayartıcılıklarıyla kendisine sarılmasını, artık boşuna bir geciktirmeyle, verdiği kararın tatbikini güçleştirmesini önlemek istiyordu. Sonra, şansını son defa deneyip o kadına raslamak ümidiyle bir kere daha sokağa çıktı. Caddelerde durup dinlemeden yürüyor, ama artık gönlünde o eski aşırı telâşı duymuyordu. Gönlü yorulmuş, Irene mücadeleye devam etmekten vazgeçmişti. Bir vazifeyi yerine getiriyormuş gibi iki saat boyuna yürüdü. Görünürlerde yoktu kadın. Buna artık üzülmüyordu. Artık ona raslamayı hemen hemen istemiyor, kendini bu derece bitkin hissediyordu. Geçenlerin yüzlerine bakı-

yor; hepsi ona yabancı, hepsi ölü, ruhsuz görünüyordu. Her şey bir bakıma uzak, kayıp ve onunla ilişiksizdi artık.

Yalnız bir keresinde ürperdi. Etrafına bakınırken sokağın öte geçesinde, kalabalığın arasından birdenbire kocasının, ancak şu son zamanlarda gördüğü o garip, sert ve çarpan bakışlarıyla karşılaşmış gibi oldu. Ürkmüş bir halde gözlerini o noktaya dikti; fakat gördüğü hayal, geçmekte olan bir arabanın gerisinde hemen kaybolmuştu. Irene kocasının bu saatte daima mahkemede olduğunu düşünerek yatıştı. Etrafı gözetleme heyecanı içinde zaman duygusu belirsizleşmiş, öğle yemeğine gecikmişti. Her zaman tam vaktinde gelen kocası da ondan ancak iki dakika sonra geldi, Irene onu biraz heyecanlı buldu.

Irene şimdi akşama kaç saat olduğunu hesaplıyor, bu saatlerin çokluğu karşısında korkuyor; insanın bir veda için o kadar az bir zamana muhtaç oluşunu, hiçbir şeyi beraberinde götürmiyeceğini anlayınca her şeyin değersizleşivermesini garip buluyordu. Üzerine uyuşukluğa benzer bir hal geldi. Bir robot gibi tekrar sokağa çıktı. Düşünmeden, sağa sola bakmadan gelişi güzel yürüyordu. Bir yol agzında bir arabacı, son saniyede atlarını durdurdu. Araba okunun nerdeyse kendisine bindirmekte olduğunu, Irene o anda gördü. Arabacı çirkin bir küfür savurdu. Irene dönüp bakmadı bile: Ya kurtulur yahut da verdiği kararın tatbiki geciktirilmiş olurdu. Bir tesadüf, onu kararını tatbik külfetinden kurtarmış olurdu. Yorgun argın yürümesine devam etti: Hiçbir şey düşünmemek, sadece ruhta karanlık bir bitis duygusu, yavaştan çöküp her şeyi kaplıyan bir sis hissetmek ne iyiydi.

Sokağın ismini görmek için başını kaldırıp şöyle bir bakınca titredi: Dalgın yürüyüşleri sonunda tesadüfen, nerdeyse âşığının evi önüne gelmisti. Bir işaret miydi bu? Âşığı belki ona henüz yardım edebilirdi, kadının adresini bilivordu şüphesiz. Irene sevinçten âdeta titredi. Bu en basit şeyi nasıl da düşünmemişti? Elinin ayağının birden

canlandığını hissetti, ümit uyuşuk düşüncelerini hızlandırmıştı. Zihninde kıvıl kıvıl düşünceler kaynaşıyordu. Âşığı şimdi onunla o kadına gitmeli, bu işe kat'î bir son vermeliydi. Bu şantajlardan vazgeçmesi için kadının gözünü yıldırmalıydı; eline biraz para sıkıştırmak, onu şehirden uzaklaştırmaya kâfi gelirdi ihtimal. Irene son defa zavallı âşığına karşı kötü davranmış olduğuna birdenbire üzüldü; fakat ne olursa olsun âşığının kendisine yardım edeceğine emin bulunuyordu. Bu kurtuluş çaresinin aklına, ancak şimdi, şu son saatte gelmesi garipti doğrusu.

Bir koşu merdivenleri çıkıp zili çaldı. Kapıyı açan olmadı. Kulak verdi: kapının arkasında ihtiyatlı ayak sesleri duyar gibi oldu. Zili tekrar çaldı. Tekrar sessizlik. Tekrar içerde hafif bir pıtırdı. Sabrı tükendi: Zili durmadan çalmıya başladı, çünkü can derdine düşmüştü.

Nihayet kapının arkasında bir kıpırdama oldu, kilit çıt etti, kapı hafiften aralandı. "Benim!" dedi Irene hemen.

Adam korkmuş bir tavırla kapıyı ancak o zaman açtı. "Sen misin... Siz misiniz... Madam!" diye kekeliyor, yüzünde bir şaşkınlık okunuyordu. "Ben... affedersiniz... şey.. hiç ummuyordum... ziyaretinizi... Kılığımı mazur görünüz!" Bir taraftan da ceketsiz olduğunu işaret ediyordu. Gömleği yarı açıktı, yakasını çıkarmıştı.

Irene, âşığının kendisini bir dilenci gibi hâlâ koridorda bekletmesine sinirli: "Sizinle hemen konuşmalıyım." dedi. "Bana yardım edeceksiniz." Sonra, içerlemiş bir sesle ilâve etti: "İçeri girmeme müsaade eder de bir dakika beni dinler misiniz?"

Adam yan gözle içeri bakarak ve şaşkın, mırıldandı: "Buyurun... Fakat... Bilmem ki..."

"Beni dinlemelisiniz. Çünkü kabahat sizde. Bana yardım etmek vazifenizdir... Yüzüğü bana temin etmelisiniz, mecbursunuz. Yahut da bana adresini verin bari... Hep peşimi kolluyordu, şimdiyse ortalarda yok... Mecbursunuz, işitiyor musunuz, mecbursunuz."

Adam aptal aptal onun yüzüne bakıyordu. Irene, ancak o anda karma karışık konuşmakta olduğunu anladı.

"Sahi... Siz bilmiyorsunuz... Metresiniz, eski sevgiliniz olan kadın bir gün beni evinizden çıkarken görmüş, o günden beri peşimi bırakmıyor, tehdit edip benden para sızdırıyor... Bana ölüm azabı çektiriyor... Şimdi de yüzüğümü aldı; bu yüzüğü muhakkak geri almalıyım, eve söyledim, bu akşama kadar dedim... Yardım edeceksiniz değil mi?"

"Fakat... fakat ben..."

"Yardım edecek misiniz, etmiyecek misiniz?"

"Fakat ben kadın madın tanımıyorum. Kimden bahsettiğinizi anlamıyorum. Şantajcı kadınlarla hiç bir zaman bir münasebetim olmadı." Adam âdeta kabalaşıyordu.

"Ya... Demek onu tanımıyorsunuz. Demek ki uyduruyor. Fakat sizin isminizi, benim evimi biliyor. İhtimal şantaj yaptığı da yalan. İhtimal bütün bunları ben uyduruyorum."

Irene acı acı güldü. Adam sıkılmıştı. Bir an, parlıyan gözlerine bakıp Irene'nin çıldırmış olacağını düşündü. Hali tavrı sarsak, konuşması saçma idi. Adam ürkek ürkek, etrafına bakınıyordu.

"Lûtfen, sakin olunuz... madam... sizi temin ederim, yanılıyorsunuz. İmkânsız... Hayır, ben hiçbir şey anlamadım. Ben bu cins kadınları hiç bilmem. Siz de biliyorsunuz, kısa bir zamandan beri buradayım, iki kadın tanıdım. İkisi de bu cinsten değildir... İsim veremem, fakat... çok saçma... Sizi temin ederim ki bu içte bir yanlışlık var..."

"Bana yardım etmek istemiyorsunuz, öyle mi?"

"Şüphesiz isterim... eğer elimden gelirse."

"O halde... gelin. Beraber ona gidelim..."

"Kime... kime gidelim?"

Irene'nin şimdi kendisini kolundan kavraması üzeri-

ne adam tekrar karşısındakinin delirmiş olduğu zannına düşüp yeniden irkildi.

"Ona, o kadına... Gidecek misiniz, gitmiyecek misiniz?"

"Giderim... Giderim tabiî" Irene'nin ısrarları karşısında adamın şüphesi gittikçe çoğalıyordu. "Tabiî, tabiî..."

"Demek geliyorsunuz... Benim için bu bir hayat memat meselesi!"

Adam gülmemek için kendini zorladı. Sonra birdenbire ciddileşti.

"Affedersiniz, madam... fakat şu anda imkânsız... İçerde piyano dersi veriyorum... Dersi bırakamam..."

Irene, âşığının yüzüne keskin bir kahkaha attı.

"Demek piyano dersi veriyorsunuz... Ev kıyafetiyle, yaka bağır açık... Siz ne de yalancısınız!"

Zihni bir fikre saplanmış, birden ileri atıldı. Adam ona mâni olmıya çalışıyordu.

"O şantajcı kadın burda. yanınızda mı yoksa? Bu oyunu beraber oynuyorsunuz demek ki. Onun benden kopardıklarını belki de paylaşıyorsunuz. Fakat o benim elime geçer elbet. Artık hiçbir şeyden korkmuyorum."

Irene bar bar bağırıyordu. Âşığı onu sıkıca tuttuysa da Irene adamla boğuşmıya başladı; kendini kurtarıp yatak odasının kapısına atıldı.

Her halde kapıdan dinlemekte olan birisi hızla geri çekildi. Irene, bakışları dağınık kıyafetli yabancı bir kadında, aptallaşıp kaldı. Kadın yüzünü hemen yana çevirmişti. Âşığı hemen peşinden koşmuş, delirdi sandığı Irene'yi tutmak, bir felâketin önüne geçmek istemişti; ama buna hacet kalmadan Irene hemen odadan dışarı çıktı. "Affedersiniz!" diye mırıldandı. Kafası karma karışık olmuştu. Artık hiçbir şey anlamıyor, sadece tiksinti. sonsuz bir tiksinti ve yorgunluk duyuyordu.

Âşığının eza duyarak, arkasından baktığını görünce tekrar: "Affedersiniz!" dedi. "Yarın... yarın her şeyi anlı-

yacaksınız... Yani, ben... ben kendim artık hiçbir şey anlıyamaz hale geldim."

Bu sözleri ona, bir yabancıya söyler gibi söyledi. Bir zamanlar bu adamın malı olduğuna dair hiçbir şey hatırlamıyor, kendi vücudunu bile artık pek hissetmiyordu. Sanki her şey, öncekinden daha da çapraşık hale girmişti; Irene sadece bu karışıklığın bir yerinde bir yalan bulunduğunu biliyordu. Fakat düşünemiyecek kadar yorgun, göremiyecek kadar bitkindi artık. Merdivenleri, gözlerini kapamış, darağacına çıkan bir mahkûm gibi indi.

★

Dışarı çıktığı zaman sokak karanlıktı. Kadının belki ilerde beklemekte olduğu, belki son saniyede kendisini kurtarmıya geleceği düşüncesi, zihninde parladı, söndü. Ellerimi kavuştursam da unuttuğum Tanrıya dua etsem, diye düşündü. Ah, sadece iki aylık bir zaman daha satın alabilseydi, yaza kadar iki ay! O takdirde o kadının yetişemiyeceği bir yerde çayırlar, tarlalar arasında rahat, sakin bir yaz daha yaşıyabilirdi. Karanlık sokağı hırsla gözlüyordu. İlerde bir evin cümle kapısında pusuda bir gölge gördüğünü sandı; tam yaklaşmıştı ki gölge kapıdan içeri avluya doğru çekilip kayboldu. Bir an kocasıyla bu gölge arasında bir benzerlik bulunduğu zannına kapıldı. Sokakta birdenbire kocasıyla, kocasının bakışlarıyla karşılaştığı korkusu, onu bugün ikinci defadır yakalıyordu. Bu ihtimalin hakikat olduğuna kanaat getirmekte tereddüt etti. Fakat hayal, gölgelerin içinde kaybolmuştu. Ensesinde, arkadan yakıcı bir bakış değiyormuş gibi tuhaf bir gerilme, sıkıntılı yürüyordu. Bir seferinde dönüp arkasına baktı, kimsecikler görünmüyordu.

Eczane uzakta değildi. Hafifçe titriyerek içeri girdi. Kalfa reçeteyi alıp ilâcı hazırlamıya koyuldu. Bu bir da-

kika içinde Irene her şeyi görüyordu: Pırıl pırıl terazi, küçücük dirhemler, ufacık etiketler; yukarki gözlerde bilmediği, lâtince isimleriyle sıra sıra ilâç şişeleri... Irene bütün bu lâtince kelimeleri bakışlarıyla otomatik olarak heceliyor, saatin tiktaklarını işitiyor, eczanenin kendine has kokusunu, bu yağlı yavan ilâç kokusunu duyuyordu. Birdenbire çocukluğunda, bu kokuyu sevdiği, pırıl pırıl ve acayip kavanozları seyretmekten hoşlandığı için, eczane işlerinin kendisine gördürülmesini annesinden her zaman rica ettiğini hatırladı. Bu arada, annesiyle vedalaşmayı unuttuğunu dehşetle düşündü, zavallı kadıncağıza çok üzülüyordu. Ürpererek: "Yüreğine iner." diye düşündü. Fakat kalfa, göbekli bir kavanozdan berrak bir ilâcı mavi bir şişeciğe sayarak damlatmıya başlamıştı bile. Irene sabit bakışlarla ölümün büyük kabdan küçüğüne geçişini seyrediyor, oradan az sonra damarlarına yayılacağını düşünüyordu; elinin, ayağının donduğunu hissetti. Hipnotize edilmiş gibi, şuursuz, eczacının parmaklarına bakıyordu. Bu parmaklar, şimdi dolmuş şişeye mantarı sokuyor, şişenin üzerine o tehlikeli etiketi yapıştırıyordu. Irenin bütün duyguları, tüyler ürpertici düşünceyle kımıldıyamaz olmuş, kötürümleşmişti.

Kalfa: "İki kuron!" dedi. Irene uyuşukluğundan uyandı, yadırgayarak etrafına bakındı. Sonra para çıkarmak için, bir robot gibi, elini çantasına götürdü. Gönlünde her şey, hâlâ bir rüya hali yaşıyordu. Madenî paralara ayırt edemeden bakıyor, paraları sayarken elinde olmadan duraklıyordu.

O anda kolunun hızla yana itildiğini hissetti, cam para tabağına bir paranın düştüğünü işitti. Yanından doğru bir el uzanmış, ilâç şişesini almıştı.

Şuursuzca başını çevirdi. Bakışları dondu. Kocasıydı. dudaklarını sımsıkı kenetlemişti, benzi uçmuştu, alnında ter taneleri parıldıyordu.

Irene bayılmak üzre olduğunu hissetti, masaya tutunmak zorunda kaldı. Sokakta gördüğü kimse ile evin kapı-

sında kendisini gözetliyen şahsın, kocası olduğunu birdenbire anladı. Bir yarım sezişle daha o zaman kocasını tanımış, bir an düşüncelerini toplamıya çalışmıştı.

Kocası; ağır, boğucu bir sesle: "Gel!" dedi. Irene donuk gözlerle ona bakıyor; içinden, şuurunun sisli, derin dünyasında kocasına itaat edişine şaşıyordu. Kendi istemeden adımları, kocasının yanı sıra ilerliyordu.

Yan yana karşı kaldırıma geçtiler. Birbirlerinin yüzüne bakmıyorlardı. Kocası şişeyi hâlâ elinde tutuyordu. Bir ara durup terli alnını sildi. İstemeden, farkına varmadan Irene de adımlarını yavaşlatmıştı. Fakat başını kaldırıp bakmıya cesaret edemiyordu. İkisi de tek kelime konuşmuyorlar, aralarından sokağın gürültüsü akıp gidiyordu.

Merdiven başında kocası onu öne geçirdi. Irene, kocası yanından çekilince adımlarını şaşırdı, durdu, olduğu yerde kaldı. Bunun üzerine kocası onun kolundan tuttu. Irene bu temasla ürperdi, son basamakları daha hızlı çıktı.

Odasına yürüdü. Kocası onu takibetti. Duvarlar kara kara parıldıyor, eşyalar pek seçilmiyordu. Hâlâ tek kelime konuşmuyorlardı. Kocası şişeyi saran kâğıdı yırttı, açıp içindeki ilâcı döktükten sonra şişeyi bir köşeye fırlattı. Irene, şişenin çıkardığı sesi duyunca titredi.

Hâlâ susuyorlardı. Irene kocasının kendini nasıl zorladığını hissediyordu, bakmadan görüyordu. Derken kocası yaklaştı. Ta yanına geldi. Irene onun güçlükle nefes aldığını duyuyor; odanın karanlığında kocasının gözlerinin, donuk sisli bakışlarla parladığını görüyordu. Öfkesinin patlak vermesini bekliyor, elinin sert kavrayışları korkusuyla titriyordu. Kalbi durmuştu, yalnız sinirleri gergin teller gibi titreşiyordu. Her şey, verilecek cezayı bekliyor, Irene kocasının hiddetini âdeta özlüyordu. Ama kocası hâlâ susuyordu, ve Irene sonsuz bir hayretle, kocasının yaklaşmasının çok şefkatli bir yaklaşma olduğu-

nu sezdi. "Irene!" dedi kocası. Sesinde tuhaf bir yumuşaklık duyuluyordu. "Birbirimize daha ne vakte kadar azap çektireceğiz?"

Irene birden boşandı: Ansızın, çırpınarak şiddetli bir sarsılma ile; tek ve şuursuz, hayvani bir feryat koparark... Bütün o haftaların birikmiş, zaptedilmiş hıçkırıkları nihayet kopup geliyordu. Öfkeli bir el sanki onu içinden kavramış, alabildiğine tartaklıyor. Irene bir sarhoş gibi yalpalıyordu. Kocası tutmasaydı devrilecekti.

"Irene!" diyerek yatıştırmıya çalışıyordu kocası. "Irene, Irene!"

Hep daha hafif, hep daha yatıştırıcı bir sesle karısının ismini tekrarlıyor; bu ismi gittikçe daha müşfik söyliyerek çekilen sinirlerin ümitsiz isyanını bastırmıya çabalıyordu. Ama ona yalnız hıçkırıklar, Irene'nin vücudunu boydan boya dolaşan ıstırap dalgalarının vahşi deprenmeleri cevap veriyordu. İhtilâçlar içindeki vücudu götürüp sedire yatırdı. Hıçkırıklar kesilmiyordu. Bir ağlama nöbeti sanki elektrik cereyanına tutulmuş gibi, Irene'nin elini, ayağını sarsıyor, azap çeken vücudu ürperme ve donma nöbetleri kaplıyordu. Haftalardır tahammülün üstünde gerilmiş sinirleri şimdi kopmuş, işkence hissiz vücudu doludizgin kasıp kavurmıya koyulmuştu.

Büyük bir heyecan içinde kocası, karısının kıvranan vücuduna sarıldı, soğumuş ellerini tuttu: önce kollıyarak, sonra korku ve ihtirasla elbisesini, ensesini öpmiye başladı. Fakat büzülmüş vücutta, adalede bir yarık gibi, hâlâ seğirmeler oluyor, içerden dışarıya seddini yıkmış hıçkırık dalgaları boşanıyordu. Fritz, karısının yüzüne dokundu; Göz yaşlarıyla yıkanmış, donmuştu; şakaklarında damarların attığı hissediliyordu. Fritz'i sonsuz bir korkudur aldı. Karısının yüzüne yakın konuşmak için diz çöktü.

İkide bir karısına dokunuyor: "Irene!" diyordu. "Neden ağlıyorsun? Artık... artık hepsi geçti... Hâlâ neden kendini helâk ediyorsun... Artık korkacak bir şey kalma-

dı... O kadın bir daha aslâ gelmiyecek, aslâ..."

Irene'nin vücudunda yeni bir çırpınma oldu, kocası iki eliyle onu tuttu. İşkence çeken vücudu ezip bitiren bu perişanlığı görünce ruhunda, karısını katleden kendisiymişçesine, bir korku duydu. Tekrar tekrar karısını öpüyor, dağınık sözler kekeliyerek özür diliyordu.

"Hayır... aslâ... yemin ederim... senin bu derece korkacağını tahmin edemedim... Sana sadece hatırlatmak, vazifeni hatırlatmak istedim... sırf o adamdan uzaklaşmanı... büsbütün... ve bize dönmeni istedim... Bu işi tesadüfen öğrenince başka ne yapabilirdim... Doğrudan doğruya sana söyliyemezdim ki... Düşündüm... hep dönersin diye düşündüm... O kadıncağızı bunun için, seni dönmiye mecbur etsin diye ben gönderdim... zavallının biridir o, bir artist, işsiz bir artist... Zorla razı oldu, ben ısrar ettiğim için... Anlıyorum, doğru yapmadım... Fakat senin dönmeni istiyordum... Hem sana daima hissettirdim, hazır olduğumu... Affetmekten başka bir şey düşünmediğimi... Ama sen beni anlamadın... Fakat başına bunlar gelsin istemezdim... Olup bitenleri görmekle hem ben senden çok acı çektim... Seni adım adım gözetledim... Sırf çocuklar için, anlıyorsun ya, sırf onlar için seni mecbur etmek istedim... Ama şimdi hepsi geçti... Artık her şey düzelecektir..."

Irene sonsuz bir uzaklıktan buğulu bir takım kelimelerin geldiğini, yanı başında yankılandıklarını duyuyor, ama hiçbirini anlamıyordu. Ruhunda her sesi bastıran bir çağıltı dalgalanıyor, her duyguyu eriten bir ihsas hengâmesidir gidiyordu. Derisinde temaslar, öpüşler, okşamalar hissediyor; şimdi artık kurumuş kendi göz yaşlarını duyuyordu. Fakat vücudunun içersinde kanı çınlayışlarla, boğuk ve tehditli bir gürüldeyişle akıyor, ses gitgide artıyor, çılgın çanlar gibi gümbürdüyordu. Derken, Irene'nin gözlerinden her şey siliniverdi. Baygınlığından hafif sıyrılmış, kendisini soymakta olduklarını hissetti. Sanki kat kat bulutlar arasından, kocasının müşfik endişeli yüzünü görüyordu. Sonra derin karanlıklara gömül-

dü: Uzun zamandır hasretini çektiği siyah, rüyasız bir uykuya daldı.

★

Ertesi sabah gözlerini açınca odayı aydınlanmış buldu. Kendi ruhu da aydınlanmış, bulutlardan sıyrılmış, fırtına kanını temizlemişti. Başından geçenleri hatırlamıya çalıştıysa da her şey ona rüyada gibi görünüyordu. Bu belli belirsiz idrak ona bir hayal gibi, hafif ve serâzat, rüyada yürüyüş gibi geliyordu. Uyanık olduğundan emin olmak için kendi ellerini yokladı.

Birden irkildi: Parmağında yüzük, ışıldıyordu. Bir anda tamamen uyandı. Yarı baygınken işittiği karışık sözlerle düşünce ve şüphe olmıya cesaret edememiş, fakat seziş dolu, evvelki bulanık duygular; şimdi birdenbire vazıh bir insicamla birbirlerine bağlanıverdiler. Irene ansızın her şeyi anladı: Kocasının soruları, Âşığının şaşkınlığı, herkes, önüne seriliverdiler, ve Irene içine düşmüş olduğu korkunç ağı gördü. Hem öfke, hem de utanç duyuyordu; sinirleri tekrar titremiye başlamıştı. O rüyasız korkusuz uykudan uyandığına pişmandı âdeta.

Birden bitişik odada gülüşmeler oldu. Çocuklar kalkmışlar, doğan güne uyanmış kuşlar gibi gürültü ediyorlardı. Irene oğlanın sesini açıkça tanıdı, bu sesin kocasının sesine benzediğini ilk defa farkedip hayret etti. Dudaklarında hafif bir gülümseme belirdi, bu gülümseme sessizce dudaklarında kaldı. Hayatını, şimdi keza saadetini teşkil eden bütün bunları daha derinden tatmak için gözleri kapalı, yatıyordu. Ruhunda bir yer henüz acıyordu, ama hayra alâmet bir acıydı bu: Büsbütün kapanmazdan önce yanan yaralar gibi sıcak bir acı.

MEÇHUL BİR KADININ MEKTUBU

Tanınmış romancı R. dağlarda üç günlük bir dinlenme gezisinden sonra sabahın erken saatlerinde Viyanaya dönünce istasyonda bir gazete almış, gözü tarihe ilişir ilişmez bu günün doğum günü olduğunu hatırlamıştı. Kırk bir yaşına bastığını düşündü; buna ne sevindi, ne de yerindi. Gazetenin hışırdıyan sayfalarını üstünkörü karıştırdıktan sonra bir otomobile binip evine gitti. Uşağı o yokken iki kişinin geldiğini, bir kere telefonla aradıklarını söyledi; bir tepsi içinde birikmiş mektupları getirdi. Romancı üşengen bir tavırla gelen mektuplara baktı, gönderenleriyle alâkalandığı birkaçının zarfını açtı. tanımadığı bir el yazısıyla yazılmış çok mufassala benziyen bir mektubu önce bir tarafa ayırdı. Bu aralık çayı getirilmişti koltuğuna rahatça yaslandı, gazeteye bir daha göz gezdirdi, gelmiş dergi ve kitaplardan birkaçına baktı; sonra bir puro yakıp, bir kenara bıraktığı mektuba uzandı.

Yabancı, titrek ve çabuk bir kadın yazısıyla aşağı yukarı yirmi dört sayfa tutuyor, bir mektuptan çok bir eser müsveddesine benziyordu. Romancı, acaba içinde bir ek yazı var mı, diye zarfı gayriihtiyari bir kere daha yokladı. Fakat boştu zarf; sayfalardaki gibi zarfta da ne gönderenin adresi vardı,ne de bir imza. Tuhaf, diye düşündü; kâğıtları tekrar eline aldı. İlk yaprakta üstte, bir hitap, bir başlık yerinde şu satır okunuyordu: "Beni hiçbir zaman tanımamış olan sana!" Romancı, şaşkın, durakladı: Kendisine mi hitabediliyordu, yoksa hayalde yaşatılan birisine mi? İçinde ani bir merak uyanmıştı. Okumaya başladı:

Çocuğum dün öldü. Ben bu küçük ve narin hayatı kurtarmak için üç gün, üç gece ölümle cenkleştim; grip onun o zavallı, sıcacık vücudunu ateşler içinde hırpalar-

ken ben kırk saat yatağının başucunda oturdum. Yanıp kavrulan alnını serinletiyor, gece gündüz kıvranan, minik ellerini tutuyordum. Üçüncü akşam dermanım kalmamıştı. Gözlerim artık dayanamıyor. kendiliğinden kapanıyordu. Kuru iskemle üstünde üç dört saat uyumuş, kalmışım; ölüm onu benden işte bu sırada aldı. Benim o tatlı, o zavallı oğulcuğum şimdi orda, dar karyolacığında, öldüğü anda nasılsa öyle, yatıyor; yalnız gözlerini kapadılar, o zeki koyu gözlerini. Beyaz gömleğinin üstünde ellerini kavuşturdular; karyolanın dört bir ucunda dört mum, yüksek, yanıyor. Bakmayı gözüm almıyor, kımıldamıya cesaret edemiyorum; çünkü titreşince mumlar, yüzünde, kapalı ağzında gölgeler uçuşuyor, yüzünün hatları kımıldar gibi oluyor; bir şeyler söyliyecek sanıyorum. Ama biliyorum, o öldü, o tarafa bakmak istemiyorum artık; tekrar ümitlenmemek, ümide kapılıp da yeniden hayal kırıklığına uğramamak için. Biliyorum, biliyorum ki yavrum dün öldü. Şimdi bu yeryüzünde benim için işte bir sen kaldın, yalnız sen! Sen ki benden tamamen habersizsin, sen ki hiçbir şeyin farkında olmaksızın şu anda gülüp eğleniyor, yahut da insanlarla, eşyalarla oyalanıyorsun. Yalnız sen varsın benim için; senin beni hiçbir zaman tanımamana karşılık ben seni her zaman sevdim.

Beşinci mumu alıp şuraya, sana şu satırları yazdığım masanın üzerine diktim. Çünkü ruhumun acılarını dışarıya haykırmadıkça ölü oğulcuğumla yalnız kalabilmem imkânsız! Bu müthiş saatte sana da seslenmezsem kime seslenebilirim? Sen benim her şeyimdin, her şeyimsin, sana seslenmeliyim. Belki açık, vazıh konuşamıyorum karşında; belki de anlamıyorsun beni... Başım o kadar ağır ki, şakaklarım atıyor, zonkluyor, her yanım ağrılar içinde. Galiba ateşim var, belki de griptir, kapı kapı gezen grip. Grip olsa keşki; çocuğumla birlikte giderdim, canıma kasdetmekten kurtulurdum. Bazan gözlerim kararıyor, belki bu mektubu bitiremem bile... Fakat bütün kuvvetimi toplamak istiyorum; bir kerecik, yalnız bir kere

seninle konuşabilmek için, ey beni hiçbir zaman tanımıyan sevgilim!

Ben yalnız seninle konuşmak istiyorum, her şeyi ilk sana söylemek istiyorum. Sen benim bütün hayatımı bilmelisin; bu hayat daima senin oldu da sen bunu hiçbir zaman bilmedin. Ama sen benim sırrımı ancak ben ölünce, artık bana cevap vermek mecburiyetinde olmadığın zaman, şimdi elimi, ayağımı dondurup kavuran şey ömrümü sona erdirirse öğreneceksin. Sağ kalırsam bu mektubu yırtacak, şimdiye kadar sustuğum gibi bundan sonra da susacağım. Fakat bu mektubu alacak olursan bilki bir ölü sana hayatını anlatmaktadır; asıl hayata uyandığı ilk saatten son saate kadar senin olan hayatını. Söylediklerinden korkma; bir ölü artık hiçbir şey istemez: Ne aşk, ne merhamet, ne teselli. Ben senden yalnız şunu istiyorum: Sana sığınan acımın ifşa edeceği her şeye inanmanı! Bütün söyliyeceklerime inan, tek dileğim budur senden: Biricik evlâdının öldüğü saatte insan yalan söyliyemez ki!

Bütün hayatımı önüne sereceğim, bu hayat aslında ancak seni tanıdığım gün başladı. Daha evvel, hatıralarımın asla dalıp dolaşmadığı, bulanık, karışık bir şeydi sadece: O tozlu, örümcekli, küf kokan insanlar, eşyalar mahzenini kalbim çoktan unuttu. Sen karşıma çıktığın zaman ben on üçümü sürüyor; aynı evde, şimdi senin oturduğun, ömrümün son nefesi bu mektubu ellerinde tutmakta olduğun evde oturuyordum; Aynı koridorda, senin dairenle karşı karşıya. Sen bizi nerden hatırlıyacaksın; bir hesap müşavirinin zavallı dul karısını (her zaman siyahlar giyerdi), o tam gelişmemiş ,zayıf çocuğu hatırlamazsın. Biz kendi yağımızla kavruluyor, kabuğumuza çekilmiş yaşıyorduk. Sen belki de ismimizi bile hiç işitmedin bizim; ne kapımızda bir plâka vardı, ne de arayıp soranımız. Hem kaç yıllık hikâye, düşün, on beş, on altı sene oldu; hayır, sen şüphesiz hatırlıyamazsın, sevgilim. Ama ben, ah, en ufak teferruatına kadar o günleri he-

yecanla hatırlıyorum. O gün, hayır, senden ilk defa bahsedildiği, seni ilk defa gördüğüm o saat hâlâ aklımda, bugün gibi! Hem hiç hatırlamaz mıyım, çünkü hayat benim için o anda başlamıştı. Sabret sevgilim, sana her şeyi, hepsini ta başından anlatayım, ne olursun, çeyrek saat beni dinlemekten yorulma, çünkü ben seni bütün bir ömür sevmekten yorulmadım.

Sen bizim oturduğumuz eve taşınmadan önce, senin dairende şirret, kötü, kavgacı insanlar oturuyordu. O fakirlikleri içinde en çok komşularının, yani bizim yoksulluğumuza diş biliyorlar; çünkü bizim, kendilerinin o düşük, aşağılık hoyratlıklarına uymak istemediğimizi görüyorlardı. Adam ayyaşın biriydi ve karısını dövüyordu. Çok kere, gece yarısı, devrilen sandalyelerin, kırılan tabakların gürültüsüne uyanıyorduk. Bir seferinde kadın, dayaktan kanlar içinde, saçları yolunmuş, merdivenlere saldırdı; peşinde kocası bar bar bağırıyordu; kapılardan fırlayan ev halkı, adamı polis korkusuna susturdular. Annem ilk günden itibaren onlarla münasebetten çekinmiş, bana da çocuklarıyla konuşmamı yasak etmişti; çocuklar bunun öcünü benden her fırsatta alıyorlar, sokakta rasladıkça arkamdan fena sözler söylüyorlardı. Bir keresinde beni öyle sert kar topuna tuttular ki alnım yarıldı, kan aktı. Bütün ev halkı, ortak bir içgüdü ile bu insanlardan nefret ediyordu. Günün birinde bir hâdise oldu da — adamı galiba bir hırsızlık suçundan hapsetmişlerdi — tası tarağı toplayıp gittiler, biz de rahat nefes aldık. Evin kapısında kiralık levhası birkaç gün asılı kaldı, sonra kaldırıldı. Daireyi bir muharririn, tek başına, sessiz sakin yaşıyan bir adamın tuttuğunu kapıcıdan öğrendik. Ben senin ismini ilk, işte o zaman duydum.

Birkaç gün sonra, çıkan kiracıların kirlerini temizlemek için sıvacı, badanacı, duvar döşemecisi geldi. Çekiçler, tokmaklar işliyor, duvarlar kazınıp temizleniyor, bir gürültüdür gidiyordu. Fakat annem memnundu; karşı dairedeki rezaletin nihayet şimdi sona erdiğini söylüyor-

du. Ben seni göç esnasında da göremedim; Bütün o işlere uşağın bakıyor; bu ufak tefek, ciddî, kır saçlı, kibar uşak, her şeyi kolay ve hâkim, yüksekten idare ediyordu. Bizlere saygı telkin etmişti. Bir kere bu kenar semtte kibar bir uşak yepyeni bir şeydi de ondan; sonra hepimize karşı, işçilerin seviyesine inmeksizin, senli benli konuşmalara girişmeden üstün bir nezaket gösteriyordu. Daha ilk günden annemi bir hanımefendi gibi saygıyla selâmlamıya, hattâ ben bacaksıza bile candan ve ağırbaşlı davranmıya başladı. Ne zaman ismini ansa bunu daima belli bir saygı, hususi bir ihtiramla yapar, sana bildiğimiz hizmet ölçülerinin çok üstünde bir hisle bağlı olduğu hemen görülürdü. Bunun içindir ki o iyi kalbli, ihtiyar Johann'ı hem hep senin yanında olduğu, sana baktığı için kıskanmış, hem de ne kadar sevmişimdir.

Sana bütün bunları, sevgilim, bütün bu ufak tefek, hemen hemen mânasız şeyleri şunun için anlatıyorum: Daha ilk günden, o ürkek ve içine kapanık çocuk üzerinde, benim üzerimde ne büyük bir tesir yarattığını anlıyasın diye. Sen daha hayatıma bizzat karışmadan önce etrafın bir bulut; bir zenginlik, bir başkalık, bir esrar perdesiyle çevrili bulunuyordu. Biz o küçük kenar semt evi halkı (Hayat ufukları dar insanlar, kapılarının önündeki her yeniliğe karşı daima mütecessistirler.) artık sabırsızlık içinde senin gelmeni bekliyorduk. Sana karşı bu merak, bir ikindi üstü okuldan eve dönüp de evin önünde eşya arabasını görünce bende ne kadar çoğalmıştı. Eşyaların çoğunu,ağır parçaları hamallar yukarı çıkarmış bulunuyorlar, şimdi tek ufak eşyalar taşınıyordu. Her şeyi bir hayretle seyretmek için kapıda dikilmiş, kalmıştım; çünkü senin eşyaların bambaşka şeylerdi, hiç görmediğim şeyler. Hind mabutlarını, İtalyan heykellerini, parlak, büyük tabloları gördüm. Nihayet sıra kitaplara geldi; sürü sürü, güzel güzel kitaplar. Bunca kitabı havsalam, hayalim almıyordu. Hamallar kitapları getirip kapı önüne yığıyorlar, uşak onları orada bir bir alıyor, bir değnek ve

bir tüy süpürge ile gayet dikkatli tozlarını süpürüyordu. Gitgide büyüyen yığının etrafında merakla dolanıyordum; uşak beni kovmıyor, ama bana cesaret de vermiyordu, nitekim bazı kitapların yumuşacık derilerine dokunmayı o kadar istediğim halde hiçbirine el sürmeyi göze alamadım. Sadece yan gözle isimlerine baktım. Fransızca, İngilizce, bir kısım bilmediğim dillerde kitaplardı bunlar. Bıraksalardı onları saatlerce seyrederdim, sanıyorum, Derken annem beni içeri çağırdı.

Gece geç vakte kadar seni düşünmek zorunda kaldım, daha seni görmemiştim halbuki. Benim de ucuz, yarık yırtık mukavva kaplı bir düzine kitabım vardı, onları her şeyden fazla sever, tekrar tekrar okurdum. Şimdi bunca güzel kitabı olan onları okuyan, bütün o dilleri bilen, bu kadar zengin, bu kadar bilgili bir insanın nasıl bir insan olabileceği fikri zihnimi kurcalıyor; bunca kitap düşüncesine bir nevi tabiatüstü bir saygı da bağlanıyordu. Hayalimde seni canlandırmıya çalıştım: Gözlüklü, beyaz, uzun sakallı bir ihtiyardın, coğrafya öğretmenimiz gibi; yanlız çok daha iyi kalbli, çok daha güzel ve müşfik. Bilmiyorum, seni ihtiyar bir adam olarak tasavvur ederken bile niçin senin güzel olduğundan emin bulunuyordum? O gece, henüz tanımadığım halde, seni ilk defa rüyamda gördüm.

Ertesi gün sen eve taşındın, ama bütün gözetleyişlerime rağmen ben göremedim seni; bu benim merakımı daha da artırdı. Nihayet üçüncü gün seni gördüm. Senin, o çocuk hayalimde yarattığım pîr-i fani ile hiçbir münasebetin olmadığını bambaşka bir insan olduğunu anlayınca duyduğum hayret çok sarsıcı oldu. Gözlüklü, halim selim bir ihtiyar hayal etmiştim; karşıma sen çıktın, sen, bugün nasılsan öyle, sen, ey değişmeden kalan, senelerin dokunmadan geçtiği! Üzerinde açık kahve rengi, çok zarif bir spor kostümü vardı; kendini gayet hafif hisseden o eşsiz, çocuk halinle merdivenleri ikişer ikişer çıkıyordun. Şapkanı eline almıştın da ben, tarifi imkânsız bir hayret için-

de senin aydınlık, diri yüzünü, genç saçlarını görmüştüm, hayretimden ürkmüştüm: Öyle genç, güzel, ince uzun ve şıktın ki! Garip değil midir benim ve başkalarının bir nevi hayret şeklinde sana baktıkça tekrar tekrar hissettikleri şeyi o ilk dakikada ben gayet vazıh hissettim: İki cepheli bir insandın; hem ateşli, havaî, eğlence, macera düşkünü bir genç; hem de sanatında yüzde yüz ciddî, vazifesini müdrik, bol bol okumuş, kültürlü bir adam, Sonra, herkesin hissettiği şeyi ben de hayal meyal hissediyordum: İki hayatın vardı senin; biri aydınlık, dünyaya açık, öbürü karanlık, yalnız senin bildiğin hayat. Bu çok derin ikiliği, varlığındaki hikmeti ben on üç yaşındaki kız, sihirli bir çekilişle ilk bakışta hissetmiştim.

Anlıyorsun, değil mi sevgilim, benim için bir çocuk için ne büyük bir fevkalâdelik, ne çekici bir muamma olduğunu! kitaplar yazdığı, ayrı ve geniş bir âlemde meşhur olduğu için herkesin saygı beslediği bir kimsenin genç, şık, çocuk neşeli ve yirmi beşinde bir genç olduğunu birden keşfedivermek! O günden itibaren evimizde, o yoksul çocuk dünyamda beni senden başka hiçbir şeyin ilgilendirmediğini; on üçünde bir çocuğun, bütün inatçılığı, bütün azimkârlığı ile artık yalnız senin hayatına, sana pervane kesildiğini bilmem ayrıca söylemeli miyim? Seni tetkik ediyordum; alışkanlıklarını, sana gelip giden insanları tetkik ediyordum. Bütün bunlar sana karşı merakımı azaltacağı yerde çoğaltıyor, çünkü bu ziyaretlerin çeşitliliği, senin benliğindeki iki cepheyi açıkça gösteriyordu. Gülüşüp taşkınlık ettiğiniz genç genç erkekler, arkadaşların geliyor, fakir talebeler geliyor, otomobiller içinde kibar bayanlar geliyordu. Bir seferinde opera müdürü, kürsüsünde uzaktan saygıyla sevredebildiğim o büyük orkestra şefi geldi. Sonra şaşkın ürkek, kapıdan içeri kayıveren henüz ticaret okulu talebesi kücük kızlar ve sürü sürü kadınlar geliyordu. Bütün bunlara ben öyle hususî bir mâna vermiyordum; hattâ bir sabah okula giderken, yüzü örtülü bir kadının, senin dairenden çıktığını

gördüğüm zaman bile aklıma başka şey gelmedi. Çünkü on üçümdeydim; beni seni gözetlemiye, tetkik etmiye sevkeden şiddetli tecessüsün aşk olduğunu henüz bilmiyordum ki!

Fakat sana tamamen ve ebediyen bağlandığım gün ve saat harfi harfine aklımda, sevgilim. Bir okul arkadaşımla gezmeden dönmüştük. Evin kapısı önünde durmuş, konuşuyorduk. Bir otomobil geldi, durdu. Beni bugün bile cezbeden o sabırsız ve hareketli halinle sen, otomobilin basamağından yere atladın, kapıya yürüdün. İçimde bir his, elimde olmadan beni sana kapı açmıya sürükledi. Yolunu kesmiş oldum, az kaldı çarpışıyorduk. O sıcak, yumuşak, saran bakışınla, o muhabbet gibi bakışınla yüzüme baktın, gülümsedin bana. Evet, ancak bu şekilde ifade edebilirim: Şefkatle gülümsedin, gayet hafif, âdeta mahrem bir sesle: "Çok teşekkür ederim, matmazel" dedin.

Hepsi bu kadarcıktı, sevgilim; fakat bu yumuşak muhabbetli bakışı üzerimde hissettiğim andan itibaren ben senin olmuştum. Sonradan öğrendim öğrenmesine, çok geçmeden öğrendim: Bu içine alan, kendine çeken, bu saran, sararken soyan bakışı; bu doğuştan ayartıcı erkek bakışını; sana sürünüp geçen her kadına, sana bir şey satan her tezgâhtar kıza, sana kapı açan her hizmetçiye bezlettiğini öğrendim; sendeki bu bakışın irade ve alâkayla bir ilgisi olmadığını, kadınlara karşı duyduğun muhabbetin, onlara her çevrilişinde, bakışlarını, sen farkında olmadan, yumuşatıp ısıttığını anladım. Ama ben, on üçünde çocuk, bunu düşünmemiştim bile: Bir ateş içine dalmış gibiydim. Sandımki, o yarı gelişmiş çocuk ruhundaki kadın birden uyanmış, bu kadın ebediyen sana bağlanmıştı.

Arkadaşım: "Kim bu?" diye sordu. Ona hemen cevap veremedim. *Benim için imkânsızdı*, ismini söylemek. Bu isim daha bu tek saniye içinde gözümde kutsallaşmış, benim sırrım olmuştu. Beceriksiz, kekeledim: "O mu, şey, bu evde oturan birisi." Mütecessiz bir çocuğun olanca

hainliğiyle, arkadaşım alay etti: "Peki, neden kızardın yüzüne baktığı zaman?" Alayı ile sırrıma temas ettiğini sezdiğim için, kan yanaklarıma daha sıcak hücum etti. Şaşkınlıktan kabalaştım: "Eşeklik etme!" diye çıkıştım, onu boğup öldüresim geldi. Ama o daha yüksekten, daha alaylı gülmiye başladı; duyduğum âciz öfkeden gözlerimin yaşla dolduğunu hissedince bırakıp yukarıya, eve koştum.

İşte o dakikadan itibaren seni sevdim. Biliyorum, kadınlar el üstünde tutulan sana, bu sözü sık sık söylediler. Ama inan ki hiçbiri, seni benim kadar kul köle olarak, benim kadar candan sevmemiştir. Ben o vakit nasıl idiysem senin için hep öyle kaldım. Çünkü bu yeryüzünde hiçbir şey, karanlıkta kalmış bir çocuğun görülmiyen aşkına benzemez; çünkü bu aşk öylesine ümitsiz, muti, hakir, gözetleyici ve muhteristir ki yetişkin bir kadının o arzulu, fakat gayrişuuri iddialı aşkından çok farklıdır. Sadece yalnız olan çocuklar sevgilerini kendilerinde saklarlar. Ötekiler ise duygularını konuşmalarda dağıtır, sırdaşlıklarda körletirler; onlar aşk üzerine çok şey dinlemişler, okumuşlardır, aşkın müşterek bir kader olduğunu bilir onlar. Bir oyuncakla oynar gibi aşkla oynar, ilk cigaralarıyla böbürlenen oğlanlar gibi aşkla caka satar onlar. Ama ben, kimim kimsem yoktu açılacak benim. Kimse bana ne aşkı öğretmişti, ne de aşktan sakınmamı. Tecrübesiz ve cahildim, bir uçuruma atılır gibi kaderime atıldım. İçimde gelişip serpilen her şey sırdaş olarak bir seni biliyordu, senin hülyanı. Babam çoktan ölmüş, annem oldumolası mahzunluğu ve dul maaşıyla geçinme kaygıları için de benden uzaklaşmıştı. Ahlâkça yarı bozulmuş okul kızları beni iğrendiriyorlardı. Çünkü onlar benim için en üstün ihtiras olan şeyle, delişmen ve havai eğleniyorlardı. Böylece ben başkalarında parçalanıp bölünen her şeyi, sabırsız kaynayıp duran o sıkışmış, yekpare benliğimi senin önüne bıraktım. Sen benim için — Bunu sana nasıl söylesem ki, bütün teşbihler zayıf kalır. — her şeydin, bü

tün hayatımdın benim. Her şey ancak seninle münasebeti nisbetinde var oluyor; hayatımda her şey ancak seninle bir bağlantısı varsa mâna kazanıyordu. Sen benim tekmil hayatımı değiştirmiştin. O vakte kadar kayıtsız, orta bir talebe iken birdenbire sınıf birincisi oldum. Gece yarılarına kadar yüzlerce kitap okuyor, çünkü senin kitapları sevdiğini biliyordum. Annem şaşırmıştı: Adeta delicesine bir ısrarla piyano öğrenmiye başladım, çünkü senin müzik sevdiğini sanıyordum. Sırf gözüne şirin, temiz görünmek için süsleniyor, elbiselerimi tamir ediyordum. Eskimiş okul önlüğümde (Annemin ev elbisesinden yapılmıştı) sol tarafta dört köşe bir yama oluşu, bana dehşet veriyordu. Onu görmeden, bana dudak bükmenden korkuyor, merdivenleri çıkarken, göreceksin korkusuyla titriyerek, okul çantamı hep bu yamanın üstünde tutuyordum. Fakat çok saçma idi bu korku: Sen benim yüzüme bir daha hiç, hemen hiç bakmadın ki!

Ne çıkar, bütün gün seni beklemek, seni gözetlemekti benim işim gücüm. Kapımızda ufak, pirinç bir göz deliği vardı; bu yuvarlak delikten, karşısı, senin dairenin kapısı görülüyordu. Bu ufacık pencere,— Hayır, gülümseme, sevgilim, bugün bile, bugün bile o saatlerden utanmıyorum— Dış dünyaya açılmış gözümdü benim: Orada, o buz gibi soğuk antrede, annemin şüphelenmesinden korkarak, elimde bir kitap, bütün ikindileri beklemekle geçirip bir keman yayı gibi gergin, seni görünce ses vermiye hazır; orada aylarca, senelerce oturdum. Hep senin etrafındaydım; hep gergin hep hareket halinde! Ama sen bunu cebinde taşıdığın saatin işleyişini duyduğun kadar az duyuyordun; Saat cebindedir, karanlıkta zamanını sabırla sayar, ölçer, kalbinin duyulmıyan vuruşlarıyla senin daima yoldaşındır; sen ise aceleci bakışınla onun milyonlarca saniyesinden birine, şöyle bir bakıp geçersin. Ben senin her şeyini biliyordum, alışkanlıklarını biliyordum, kıravatlarını, elbiselerini teker teker biliyordum. Çok geçmeden ahbaplarını tanıdım; onları hoşlandıklarım, hoşlan-

madıklarım diye iki grupa ayırmıştım. On üç yaşımdan on altıma kadar her saati sende yaşadım. Ah, yapmadığım delilik mi kaldı? Elinin değdiği kapı tokmağını mı öpmedim, içeri girerken fırlatıp attığın sigara izmaritini mi almadım? Dudakların değdi diye, benim için mukaddesti bu izmarit. Geceleri birer bahane uydurup yüz kere sokağa fırlamışımdır: Hangi odanda ışık yandığını görmek; varlığından, görünmeyen varlığından emin olmak için. Senin seyahatte olduğun haftalarda — O iyi kalbli Johann'ın, senin sarı yol çantanı aşağı indirdiğini gördükçe korkudan kalbim dururdu.— böyle haftalarda hayatım zindeliğini, mânasını kaybederdi. Huysuz, sıkıntılı, dargın dolaşır, annemin, ağlamaktan kızarmış gözlerimden perişanlığımı sezmemesine, daima dikkat etmek zorunda kalırdım.

Biliyorum, bu anlattıklarım baştan başa gülünç taşkınlıklar, çocuk çılgınlıkları. Bunlardan utanmam gerekirdi, ama utanmıyorum: Sana aşkım, hiçbir zaman, o çocukça ölçüsüzlükler zamanında olduğundan daha sâf, daha ateşli olmadı çünkü. O vakitler seninle nasıl yaşadığımı sana saatlerce, günlerce anlatabilirim. Sen benim yüzümü ancak görüyordun, çünkü seninle merdivende karşılaşıp da gizlenecek yer bulamadım mı yakıcı bakışlarının korkusundan, suya atılan biri gibi, başımı önüme eğip, sırf ateşinde kavrulmamak için yanından kaçar, giderdim. Sana senin çoktan unuttuğun o yılları saatlerce, günlerce anlatabilir, hayat takviminin bütün yapraklarını teker teker önüne serebilirim; ama seni sıkmak istemem, seni tazip etmek istemem. Yalnız, çocukluğumun en güzel macerasını sana tevdi etmek isterim, ehemmiyetsiz bir şey diye benimle lûtfen alay etme: Benim gibi bir çocuk için sonsuz bir saadetti o. Bir pazardı galiba, sen seyahatte idin. Uşağın, dövdüğü ağır halıları dairenin açık kapısından içeri alıyordu. Zahmet çektiğini gördüm, kendimde âni bir cesaret hissederek yanına gittim, yardım edebilir miyim, diye sordum. Hayret etti, fakat razı oldu.

Böylelikle ben tam bir ihtiram duygusu, huşulu bir hayranlıkta dairenin içini gördüm: Senin dünyanı; önünde oturduğun, üzerinde — içinde birkaç çiçek — mavi kristal bir vazo bulunan masayı; dolaplarını, tablolarını, kitaplarını gördüm. Hayatına bu bakışım, üstünkörü, hırsızlama bir bakış oldu; çünkü sadık uşağın Johann bunlara yakından bakmama izin vermezdi şüphesiz. Ama ben bu tek bakışımla odanın bütün atmosferini içime çekmiş, uykuda veya uyanık göreceğim, sana ait rüyalarımın sonsuz besinini bu bakışla almış bulunuyordum.

İşte, bu, bu tezgeçen dakika, çocukluğumun en mesut dakikası oldu. Ben sana bunu, şunun için anlatmak istedim: Beni hiç tanımıyan sen, bir ömrün sana nasıl bağlandığını, aşkında nasıl eridiğini nihayet hisset diye istedim. Bunu sana nasıl anlattımsa şimdi de ötekini, o en korkunç saati, ne yazık ki bu anlattığımın hemen yanıbaşındaki saati de anlatmak isterim. Daha önce de söylemiştim: Ben senin uğruna her şeyi unutmuştum artık. Anneme hiç bakmıyor, kimseyle alâkadar olmuyordum. Yaşlıca bir beyin, annemle uzaktan akraba Innsbrucklu bir tüccarın, sık sık gelip bizde uzun zaman kalışına aldırmıyordum. Hattâ bu hoşuma gidiyor, çünkü adam annemi arasıra tiyatroya götürüyordu. O zaman ben bir başıma kalabiliyor, en büyük, biricik saadetim olan şeyi yapıyor, seni düşünüp seni gözetliyordum. Bir gün annem, ciddî bir şey konuşacağını söyliyerek, beni biraz resmî bir tavırla odasına çağırdı. Betim benzim attı, kalbimin şiddetle çarpmıya başladığını duydum: Yoksa bir şey mi sezmiş, bir şey mi keşfetmişti? İlk düşüncem sen oldun, sen, beni dünyaya bağlıyan sır! Fakat annemde de bir sıkılganlık sezdim. Beni bir iki kere şefkatle öptü. (Hiç yapmadığı bir şey) Kanapeye yanına oturttu, sonra müteredditt ve mahçup anlatmaya başladı. Dul akrabasının kendisine evlenme teklif ettiğini, kendisinin de bilhassa beni düşünerek evlenmiye karar verdiğini söyledi. Kan, kalbime sıcak sıcak hücum etti. İçimden sadece bir düşünce cevap

veriyordu, senin düşüncen! "Fakat burda kalacağız, değil mi?" diye kekeliyebildim. "Hayır," dedi. "Innsbruck'a gideceğiz, Ferdinand'ın orda güzel bir villâsı var." Gerisini işitmedim. Gözlerimin önü karardı. Sonradan öğrendim ki bayılmışım. Annem. dışarda beklemekte olan üvey babama hafif bir sesle anlatıyordu: Birdenbire kollarımı açarak geri geri gitmiş, sonra da bir kurşun külçesi gibi âciz yere yıkılıvermişim. Sonraki günlerde neler olduğunu, benim gibi âciz bir çocuğun, onların baskın iradelerine nasıl dayattığını sana anlatamam: şimdi bile düşündükçe, yazarken elim titriyor. Hakikî sırrımı açığa vuramadığım için benim mukavemetim onlara dikkafalılık, şirretlik, inat gibi göründü. Kimse benimle konuşmuyor, her şey gizli gizli yapılıyordu. Evin tahliyesi için benim okulda olduğum saatlerden faydalanıyorlardı. Eve her dönüşümde eşyalardan bir yenisinin ya gitmiş, ya satılmış olduğunu anlıyordum. Evin, evle beraber hayatımın boşaldığını görüyordum. Bir gün öğle yemeğine gelmiştim ki evde ambalaj işçileriyle karşılaştım, kalan şeyleri de onlar alıp götürdüler. Boş odalarda, kapanmış valizlerle annemle benim için iki portatif karyola kalmıştı: Bir gece daha, son gece burada yatacak, sabahleyin Innsbruck'a hareket edecektik.

O son gün, ani bir kararla, senin yakınında olmadıkça yaşıyamıyacağımı hissettim. Senden başka kurtuluş çaresi bilmiyordum. Bunu nasıl düşündüğümü, o ümitsizlik saatlerinde doğru dürüst nasıl düşünebildiğimi aslâ söyliyemiyeceğim. Fakat birdenbire — annem sokağa çıkmıştı— üzerimde okul elbisesi, ayağa kalktım, karşı koridora, senin kapına yürümiye başladım. Hayır, yürümüyordum, mıknatis gibi bir kuvvet, katılaşmış bacaklarım, titriyen mafsallarımla beni senin kapına itiyordu. Söyledim ya, ne istediğimi açıkça bilmiyordum: Dizlerine kapanmak; senden beni, bir hizmetçi, bir cariye olarak yanında

alıkoymanı niyaz etmek! Onbeşinde bir kızın bu masum bağlılığına gülümsemenden korkuyordum. Fakat korkudan donmuş, yine de gizli bir kuvvet tarafından itilerek benim o soğuk koridorda nasıl durduğumu, titriyen kolumu vücudumdan âdeta koparıp nasıl kaldırdığımı, — korkunç dakikaların sonsuzluğundan kurtulmak için bir mücadeleydi bu — parmağımı kapının ziline nasıl bastığımı bilseydin gülümsemezdin, sevgilim. Zilin o keskin sesi bugün hâlâ kulağımda çınlar, zil sesi ve onu takibeden sessizlik: Kalbim durmuş, kanım durmuş, senin gelip gelmiyeceğine kulak vermiştim.

Fakat sen gelmedin. Kimse gelmedi. Sen o ikindi üstü evde yoktun her halde, Johann ise alışverişe gitmişti. Çınlıyan kulağımda zilin ölü uğultuları, sendeliyerek, dağılmış bomboş dairemize döndüm. Attığım dört adımdan, dizboyu karda saatlerce yürümüşçesine yorgun, bir yol örtüsü üzerine bitap yıkıldım. Fakat bu yorgunluğun altında henüz onlar beni koparıp götürmeden seni görmek, seninle konuşmak kararı yanıyordu. Sana yemin ederim, bir şehvet düşüncesi yoktu bunda, böyle şeylerin henüz cahiliydim, henüz senden başka hiçbir şey düşünmüyordum, seni sadece görmek istiyordum, son bir kere görmek, sana tutunmak istiyordum. Bütün gece, o uzun ve korkunç gece boyunca ben, sevgilim, hep seni bekledim. Annem yatağına girip uyur uyumaz ben sessizce antreye çıkmış, eve döneceğin zamanı kollamıya başlamıştım. Bütün gece bekledim, ocak ayının çok soğuk bir gecesiydi. Yorgundum, her yanım ağrıyordu, oturacak bir iskemle de olmadığı için buz gibi yere uzanmıştım, kapının altından gelen cereyan, döşemeyi yalayıp geçiyordu. Sırtımda olup olacağı incecik bir elbise, soğuk ve kaskatı döşemeye uzanmış, üzerime örtü de almamıştım: Isınırsam uyuyup kalırım da adımlarının sesini duymam diye korkuyordum. Istırap çekiyordum, kasılmış ayaklarımı birbirine bastırıyordum, kollarım titriyordu, ikide bir ayağa kalkmak zorunda kalıyordum, korkunç karanlıkta öyle üşüyordum ki!

Fakat bekliyor, bekliyor, kaderimi bekler gibi seni bekliyordum.

Nihayet — sabaha karşı saatin iki veya üçünde — aşağıda, sokak kapısının açıldığını, sonra da merdivenleri çıkan ayak sesleri duydum. Üşümem bir anda geçmiş, beni bir ateştir sarmıştı. Sana atılmak, ayaklarına kapanmak için yavaşça kapıyı açtım. Hey gidi çılgın çocuk, acaba ne yapacaktım, bilir miyim? Ayak sesleri yaklaşıyor, bir mum alevi parlıyordu. Titriyerek kapı tokmağını tutuyordum. Bu gelen sen miydin acaba?

Evet, sendin sevgilim, fakat yalnız değildin. Hafif, arzulu bir gülüş, bir ipek elbise hışırtısı ve senin yavaştan konuşmanı duydum. Eve bir kadınla geliyordun...

O geceden sonra nasıl yaşadım, bilmiyorum. Ertesi sabah, saat sekizde, alıp beni Innsburck'a götürdüler, artık kendimi koruyacak kuvvetim kalmamıştı.

Çocuğum dün gece öldü. Eğer sahiden yaşamıya devam etmek zorunda kalırsam yine yalnız olacağım. Yarın gelecekler; o yabancı siyah elbiseli, adamlar gelecek ve bir tabut getirecekler; benim zavallı, benim biricik yavrumu bu tabuta koyacaklar. Belki tanıdıklar da gelecek, çelenkler getirecekler; fakat bir tabutun üzerinde çiçek nedir ki? Beni teselli edecekler, bana bazı sözler söyliyecekler; sözler, fakat sözlerin bana faydası ne? Biliiyorum, ben yine de yalnız kalmıya mecburum. Halbuki insanlar arasında yalnız kalmaktan daha korkunç bir şey olamaz. Bunu o zaman anladım, Innsbruck'ta geçirdiğim o bitip tükenmez iki senede anladım. On altı, on sekiz yaş arası Innsbruck'ta ailemin içinde ben, bir esir, bir sürgün hayatı yaşadım. Az konuşuyor, çok sessiz bir adam olan üvey babam bana çok iyi davranıyor; annemse istemiyerek yaptığı bir haksızlığı tamir etmek ister gibi benim bütün arzularımı yerine getirmeye amade bulunuyordu. Delikanlılar benim için çırpınıyorlar, fakat ben şiddetli bir inatla hepsini kendimden uzaklaştırıyordum. Senin uzağında mesut olmak, memnun yaşamak istemiyor, ken-

dimi kahır ve yalnızlığın karanlık dünyasına gömüyordum. Aldıkları yeni, çeşitli elbiseleri giymiyor; konserlere, tiyatrolara, neşeli topluluklarla gezintilere gitmek istemiyordum. Sokağa pek az çıkmışımdır. İnanır mısın sevgilim, iki sene yaşadığım bu küçük şehrin on sokağını dahi bilmediğimi söylersem? Matem tutuyor, hep matem tutmak istiyordum. Daha senden ayrı olmadığım zamanlarda yüklendiğim mahrumiyetlerle mest oluyor, yalnız sende yaşamak ihtirasımdan uzaklaştırılmamak istiyordum. Evde saatlerce günlerce bir başıma oturuyor; seni düşünmekten, boyuna, tekrar tekrar, sana ait yüzlerce ufak hâtırayı, her karşılaşmayı, her bekleyişi hayalimde tazelemekten, bu küçük sahneleri bir tiyatroda gibi gözlerimin önünde canlandırmaktan başka bir şey yapmıyordum. İşte bu yüzden, geçmişin her saniyesini sayısız defalar tekrarladığım için bütün çocukluğum, hâfızamda o derece şiddetli yer etmiştir ki ben o uzak yılların her dakikasını, sanki kanımdan daha dün geçmiş gibi, hâlâ bu kadar sıcak ve hareketli duyabiliyorum.

Ben o vakitler yalnız sende yaşıyordum. Bütün kitaplarını satın alıyor, gazetede ismini gördüğüm gün bayram ediyordum. İnanır mısın, kitaplarını satır satır ezberledim, onları o kadar çok okudum çünkü. Beni gece yarısı uyandırsalar da bu kitaplardan rasgele bir satır söyleseler bugün bile, aradan on üç sene geçtiği halde bile, satırın gerisini bir rüyada gibi getirebilirim: Senin her sözün işte böylesine benim İncilim, benim duam olmuştu. Bütün dünya, ancak seninle olan münasebeti nisbetinde mevcuttu benim için: Viyana gazetelerindeki konser, ilk temsil yazılarını, sırf bunlardan hangisi seni ilgilendirebilir düşüncesiyle okuyor, akşam oldu mu uzaktan seni takibediyordum: Şimdi salona giriyor, şimdi yerine oturdu. Bunu belki bin defa hayal etmişimdir, çünkü seni sadece bir kere bir konserde görmüştüm.

Ama bütün bunları sana niçin anlatıyorum? Bırakılmış bir çocuğun bu çılgınca, kendini harabeden, trajik ve

ümitsiz düşkünlüğünü; bunun hiç farkına varmamış, bunu hiç anlamamış bir kimseye ne diye anlatıyorum? Fakat o sıralarda ben artık bir çocuk muydum? On yedime, on sekizime basmıştım. Genç erkekler sokakta dönüp dönüp bana bakmıya başlamışlardı, ama ben buna sadece kızıyordum. Çünkü senden başkasıyla aşkı, hattâ gönül eğlendirmeyi aklım o kadar almıyor, öyle yadırgıyordum ki içimden böyle bir düşüncenin geçmesi bile bana bir suç gibi görünüyordu. Sana karşı ihtirasım hep aynı kaldı; sadece vücudumla, uyanan hislerimle beraber daha ateşli, daha maddi, daha kadınca bir şekle büründü. Bulanık, toy iradesiyle çocuğun, kapının zilini çalan çocuğun sezemediği şey, benim tek düşüncem olmuştu: Kendimi sana vermek, teslim etmek.

Etrafımdakiler beni korkak biliyorlar, benim için çekingen diyorlardı (Sırrımı içimde hapsetmiştim.) Fakat ruhumda demirden bir irade büyüyordu. Bütün düşüncem, bütün gayem bir istikâmete yönelmişti: Viyanaya dönmek, sana dönmek. Ne kadar saçma, ne kadar çapraşık görünürse görünsün, sonunda dediğimi zorla kabul ettirdim. Üvey babam zengindi, bana öz evlâdı gibi bakıyordu. Fakat ben ille de hayatımı kendim kazanacağım diye tutturmuştum. Nihayet Viyanaya bir akrabamın yanına gitmek, orada bir büyük hazır elbise mağazasında memur olarak çalışmak müsaadesini kopardım.

Sisli bir sonbahar gecesi — Nihayet, nihayet — Viyanaya ayak basınca ilk nereye gittiğimi söylemiye lüzum var mı? Valizimi gara bırakıp bir tramvaya atladım. — Ne kadar da yavaş gidiyordu, istasyonlarda durdukça hırslanıyordum. — Soluğu evinin önünde aldım. Pencerelerinde ışık vardı, kalbim çarpıyordu. Gürültüleri yabancı ve mânasız etrafını sarmış şehir ancak şimdi yaşamıya başlamıştı; seni, ebedî hülyamı göreceğim için ben ancak şimdi yeniden yaşamıya başlamıştım. Hakikatte senden, vadilerin, dağların, ırmakların gerisinde ne kadar uzaktaysam şimdi de, seninle parlıyan bakışlarım arasında

sadece ince, ışıltılı camlar bulunduğu şu sıra yine o kadar uzak olduğumu düşünmüyordum bile. Başımı kaldırmış, bakıyor, bakıyordum: Işık vardı, ev vardı, sen vardın, dünyam vardı. Ben iki sene hep bu saatin hülyasını kurmuştum, şimdi bahtım bana bu saati bağışlamıştı. Gece yarısına, ışık sönene kadar o uzun, yumuşak, puslu saatleri orada geçirdim. Ancak ışık sönünce, kalacağım yeri aramıya gittim.

Artık her akşam evinin önüne geliyordum. Mağazada çetin, yorucu bir işde saat altıya kadar çalışıyor, fakat işimden hoşlanıyordum; çünkü o sıkıntı, benim kendi acımı tam şiddetiyle duymama mani oluyordu. Demir kepenkler arkamda gürültüyle kapanır kapanmaz ben dosdoğru sevgili hedefime koşuyordum. Yalnız seninle bir kere karşılaşmak tek arzumdu benim: Yalnız bir kere daha, uzaktan, bakışımla yüzünü sarabilmek! Bir hafta kadar sonra nihayet bu da oldu: Seninle karşılaştım, hem de hiç ummadığım bir anda! Tam başımı kaldırmış, pencerelerini gözlüyordum ki sen karşıdan doğru geldin. Ben yine ansızın o çocuk olmuştum, on üçündeki çocuk. Yanaklarımın al al olduğunu hissettim. Elimde olmaksızın ve ruhumda, gözlerini görmeyi özliyen o derin arzuya rağmen, başımı önüme eğip bir şimşek hızıyla, takipte bir hayvan gibi önünden kaçıp gittim. Okul kızlarına yakışan bu vahşi kaçıştan utandım sonra. Çünkü gayemi açıkça biliyordum artık: Ben sana raslamak istemiyor muydum? Ben seni arıyor, hasretle ağarmış bunca yıldan sonra senin tarafından bilinmek istiyor; beğenilmek, sevilmek istiyordum.

Fakat hâttâ karda, tipide, Viyananın o sert, keskin ayazında her akşam sokağında durduğum halde sen beni uzun müddet görmedin. Bazan boş yere saatlerce beklerdim; bazan nihayet, yanında dostların sen evden çıkar, giderdin, İki keresinde seni kadınlarla gördüm, büyümüş olduğumu o zaman anladım; sana karşı olan hislerimdeki yeniliği, başkalığı ani kalb çarpıntılarından öğrendim:

Yabancı bir kadının, kendinden gayet emin, seninle kol kola yürüdüğünü görünce ruhum deşiliyordu sanki. Hayret etmemiştim, bu ardı arası kesilmez kadın ziyaretçileri çocukluk günlerimden biliyordum, fakat şimdi birdenbire maddi bir acı duymıya başlamıştım; içimde bir başka kadınla bu ulu orta ve cinsî yakınlığa karşı, düşmanca aynı zamanda paylaşmak istiyen bir his geriliyordu. Çocukça bir gurura kapılarak — öyle idim, belki de hâlâ öyleyim! — bir akşam semtine uğramadım, fakat bu bomboş inat ve isyan gecesini öyle korkunç geçirdim ki! Ertesi akşam ezik, kırık yine evinin önüne gelmiş, yine seni beklemiye başlamıştım; ben bütün mukadderatım boyunca hep senin kapalı hayatın önünde bekledim.

Nihayet bir akşam farkettin beni. Uzaktan doğru geldiğini görmüş, senden kaçmamak için bütün gayretimi kullanmıya hazırlanmıştım. yükünü boşaltacak bir araba, tesadüf, yolu kapamıştı; benim hemen yanımdan geçmiye mecbur oldun. Dalgın bakışların kendiliğinden bana takıldı. Gözlerimdeki dikkati görür görmez bu bakış, — hâtırası ruhumda ne derin bir korku yaratmıştı! — sendeki o muhabbet dolu, saran, aynı zaman soyan, içine alan, yakalıyan bakış haline gelivermişti; vaktiyle beni, benim gibi bir çocuğu kadınlığa, aşka uyandıran bakış oluvermişti. Bir, iki saniye bu bakış, kendini bir türlü kurtarmayan ve arzulayan benim bakışımı tuttu, bırakmadı... Derken yanımdan geçip gittin. Kalbim çarpıyordu: Elimde olmadan, yürüyüşümü yavaşlatmak zorunda kaldım. Önüne geçemediğim bir merakla başımı çevirince durmuş, arkamdan bakmakta olduğunu gördüm. Tecessüs ve alâkanın şeklinden anladım: Beni tanımamıştın.

Sen o akşam beni tanımamıştın, sen hiçbir zaman beni tanımadın. Sevgilim, o andaki hayal kırıklığını ben sana nasıl tarif edeyim? Çünkü senin tarafından tanınmamanın acısını ben ilk defa tadıyordum; bu acıyı ömrüm boyunca çektim, şimdi de onunla ölüyorum. Senin tarafın-

dan tanınmamak, hâlâ bilinmemek. İçimdeki bu hicranı sana nasıl anlatsam! Çünkü işte Innsbruck'ta iki sene ben her saat seni düşünmüş, zamanımı hep Viyanada ilk karşılaşmamızı hayal etmekle geçirmiştim. İçinde bulunduğum ruhi havaya göre en mesut imkânlar yanı sıra en aksi ihtimalleri de düşünmüştüm. Her ihtimali, tabir caizse, baştan sona yaşamıştım. Bedbin dakikalarımda beni pek değersiz, çok çirkin, fazla sırnaşık bularak reddedebileceğin, hor hakir görebileceğin ihtimalini gözümün önüne getirir; senin yüz vermeyişinin, soğukluğunun, kayıtsızlığının bütün şekillerini şiddetli hayaller halinde zihnimden geçirirdim. Ama ben bunu, bir bunu; gömlümün en dertli anında, değersizliğimi en kuvvetle hissettiğim zamanlarda bile hesaba katmayı göze alamamıştım. İhtimallerin en korkuncuydu bu: Varlığımdan haberdar bile olmıyacağın ihtimali! Bugünse gayet iyi anlıyorum — Ah, anlamayı ben senin sayende öğrendim! — Bir kız, bir kadın çehresinin, bir erkek için gayet değişken bir şey olduğunu anlıyorum; Çünkü bir kız, bir kadın çehresi çok vakit sadece bir aynadır; bazan bir ihtirası, bazan çocukça bir hali, bazan bir yorgunluğu aksettiren bir ayna. Aynalarda hayal gibi, bu çehre de; üzerinden yaşlılığın gölge ve ışıkları geçmekle, giyim kuşam her seferinde onu bir başka çerçeveye almakla kolayca değiştirdiği için, bir erkek; bir kadın yüzünü kolayca unutabilir. Mütevekkiller, işte gerçekten hakîm olanlar! Ama ben o zamanki yaşımla, senin unutkanlığını anlıyamıyordum henüz. Çünkü ben, hayalimde hudutsuz derecede ve boyuna hep seninle meşgûl olmam neticesi, kendimi, senin de sık sık beni düşündüğün, beni beklediğin kuruntusuna kaptırmıştım. Senin için bir hiç olduğumu; sende bana ait, sana en ufak bir heyecan verecek bir hâtırası bile bulunmadığını bilseydim, bundan emin olsaydım, hiç nefes dahi alabilir miydim? Hâtıranda beni tanıyan hiçbir şey bulunmadığını, hayatından hayatıma en ufak bir hâtıra ipliğinin bile uzanmadığını isbat eden bakışın karşısında uyanmam; hakikat uçurumlarına ilk dü-

şüşüm oldu. Kaderimin ne olacağı hakkında ilk önseziydi bu.

O akşam beni tanımadın; iki gün sonra yeni bir karşılaşmada bakışların beni teklifsizce sardığı zaman sen beni, seni seven, senin tarafından uyandırılmış biri olarak değil de sadece iki gün önce aynı yerde karşına çıkmış on sekizinde hoş bir kız olarak tanıdın. Yüzüme tatlı bir hayretle baktın; dudaklarında hafif bir gülümseme belirmişti. Yine yanımdan geçtin, yürüyüşünü yine yavaşlatmıştın: Titriyor, seviniyor, dua ediyordum; benimle konuşsun diye. Senin için ilk defa zinde olduğumu hissediyordum; ben de adımlarımı yavaşlattım, senden kaçmadım. Başımı çevirip bakmadan, birdenbire, arkamda olduğunu hissettim; sevgili sesinle bana ilk defa hitabedeceğini biliyordum. İçimdeki bekleyiş bir kötürümlük gibiydi; olduğum yerde kalıvermekten korkuyordum, kalbim öyle hızlı çarpıyordu. Derken yanıma geldin, o her zamanki neşenle benimle konuşmıya başladın, sanki eskiden beri dostmuşuz gibi... Halbuki sen benim kim olduğumu bilmiyordun bile; sen benim kim olduğumu hiçbir zaman anlamadın ki! Bana çok cazip bir tabiilikle hitabettiğin için kendimde hattâ sana cevap vermek cesaretini buldum. Sokak boyunca yürüdük. Sonra bana, beraber yemek yiyip yiyemiyeceğimizi sordun. Kabul ettim. Nasıl olur da hayır diyebilirdim?

Küçük bir lokantada beraber yemek yedik. Neresi olduğu aklında mı? Ah, hayır, sen o akşamı bu gibi başka gecelerden ayırt etmemişsindir. şüphesiz; çünkü ben senin için ne idim ki? Yüzlercesinden biri, yeni yeni halkalarla uzayan bir zincirde bir macera... Hem sonra beni sana ne hatırlatabilirdi: Çok az konuşuyordum; çünkü seni yanımda bilmek, senin bana hitabettiğini duymak, sonsuz saadetti benim için. Bir sualle, saçma bir sözle bu saadetin tek anını olsun israf etmek istemiyordum. Bu saatte sana karşı duyduğum minnettarlığı hiçbir zaman unutmıyacağım. Benim o ihtiraslı saygımı ne güzel karşılıyordun; ne kadar müşfik, tatlı ve kibardın. Ne bir lâübalilik, ne de o

aceleci ve okşamalı muhabbet numaraları, hiçbiri! İlk andan itibaren emin ve dostça bir samimiyet. Öyle ki bütün benliğim, olanca arzumla ben zaten çoktandır senin olmasaydım bile sen bunlarla beni yine elde ederdin. Ah, beş yıl süren çocukça bekleyişlerimi boşa çıkarmamakla ne muazzam bir iş gördüğünü nerden bileceksin?

Vakit geç oldu, kalktık. Lokantanın kapısında bana zamanım olup olmadığını sordun. Senin emrinde olduğumu nasıl gizliyebilirdim? Daha vaktim olduğunu söyledim. Bunun üzerine hafif bir tereddüdü hemen geçiştirerek, biraz konuşmak üzere size gelip gelemiyeceğimi sordun. Duygularımın tabi'seyri içinde: "Hayhay!" dedim; benim hemen razı oluşum karşısında bir huzursuzluk veya memnunluk duyduğunu sezer gibi oldum; yalnız çok hayret ettiğin açıkça belli oluyordu. Senin bu hayretini bugün anlıyorum; biliyorum ki kadınlar, kendilerini teslim arzuları ne kadar yakıcı olursa olsun gönüllü olduklarını inkâr etmek; yalvarıp yakarmalar, yalanlar, yeminler, vaitlerle yumuşatılmasını bekledikleri, bir çekingenlik yahut öfke numarası yapmak âdetindedirler. Biliyorum ki belki yalnız, aşkta profesyonel olmuşlar, fahişeler böyle bir daveti tam ve neşeli bir şekilde kabul ederler; fahişeler, bir de çok toy, çok körpe kızlar. Fakat bende bu, — Sen nerden bilecektin? — ayrı ayrı yüzlerce gecenin bir ifade haline gelmiş arzusu, hamle olmuş hasretiydi sadece. Şurası muhakkak: Afallamıştın, seni ilgilendirmiye başlamıştım. Konuşarak yürürken beni yan gözle ve hafif hayret içinde tetkik etmekte olduğunu seziyordum. Hissin, insanî bütün konularda hiç şaşmıyan sihirli sezişin, derhal bir fevkalâdelik kokusu almış, bu hoş ve cana yakın kızda bir sır bulunduğunu farketmişti. Tecessüs tarafın uyanmıştı; sorularının dolanış, izleyiş tarzından bu sırra yaklaşmak istediğini görüyordum. Fakat ben kaçıyor, sırrımı sana kaptırmaktansa budala görünmeyi tercih ediyordum.

Yukarıya, dairene çıkıyorduk. Sana bu antrenin, merdivenlerin benim için ne büyük bir mâna ifade ettiğini;

bende ne büyük bir heyecan, bir perişanlık yarattığını; benim için çıldırtıcı, azap verici, âdeta öldürtücü ne büyük saadet olduklarını sen anlıyamazsın dersem beni bağışla, sevgilim. Şimdi bile merdivenlerden o çıkışı hatırladıkça gözlerim yaşarır, halbuki artık göz yaşım kalmadı. Sen yalnız şu kadarını düşün: Orada her şeye ihtirasımdan bir parça sinmişti; her şey çocukluğumun, özleyişimin bir sembolü olmuştu. Önünde yüzlerce defa seni beklediğim sokak kapısı; ayak seslerini kolladığım, seni ilk defa gördüğüm merdivenler; dairemizin kapısındaki, ruhumu gözetlediğim göz deliği: dairenin önündeki, bir keresinde diz çöktüğüm ayak halısı; beni gözetleyişlerimden hemen kaldıran anahtar gıcırtısı. İşte benim bütün çocukluğum, bütün aşkım bu birkaç metrelik yerde vatan tutmuştu; benim bütün hayatım orda duruyor, şimdiyse bunların hepsi bir kasırga gibi üzerime yükleniyordu; hülyalarım gerçekleşiyor, ben seninle senin evine, bizim evimize, ben seninle gidiyordum. Düşün ki, — belki pek bayağı, ama başka türlü nasıl söyliyebilirim? — bir ömür boyu bütün gerçekler; gündelik, kasvetli bir âlem senin kapına kadar geliyor; çocuğun tılsımlı ülkesi, masal dünyası senin kapında başlıyordu. Tutuşmuş gözlerimi, o anda eşiğinden sendeliyerek geçtiğim bu kapıya, belki bin defa dikmiş olduğumu düşünürsem o kopan dakikanın hayatımdan neler götürdüğünü hissedebilirsin; sadece hissedebilirsin, bunu tam olarak hiçbir zaman bilemiyeceksin, sevgilim!

Bütün geceyi sende geçirdim. Daha önce bana hiçbir erkeğin dokunmamış, hiçbir erkeğin hattâ vücudumu bile görmemiş olduğunu sen hissetmedin. Hem nerden hissedecektin sevgilim, çünkü ben sana hiç mukavemet etmedim ki; ben sırf sana karşı olan aşkımın sırrını anlamıyasın diye utancın verdiği her tereddüdü bile içimde boğdum çünkü. Bu sırrı öğrenseydin korkardın şüphesiz; zira sen sadece gelip geçici olanı, oyun olanı, hafif olanı seversin; bir kimsenin kederine karışmaktan, dahil olmaktan korkarsın sen. Sen kendini bol bol harcamak istersin; herkes,

dünya âlem senden zevk alsın istersin; fedakârlıktan korkarsın. Şimdi sana kendimi bakire olarak teslim ettiğimi söylersem yalvarırım, beni yanlış anlama! Ben seni itham etmiyorum ki; sen beni ne kendine çektin, ne aldattın, ne de baştan çıkardın. Ben sana kendim geldim, kucağına kendim atıldım, kaderime kendim koştum. Seni hiç bir zaman itham etmiyeceğim, hiçbir zaman. Hayır, ben sana daima minnettarım. Çünkü o gece benim için hazdan yana çok zengin, çok parlak bir gece olmuştu; saadet içinde yüzüyordum. Karanlıkta gözlerimi açıp da seni yanımda hissettikçe üzerimde yıldızların olmayışına şaşıyordum, çünkü göklerde uçuyordum. Hayır, hiçbir zaman pişmanlık duymadım sevgilim, bu saat için aslâ pişman değilim. Hâlâ aklımda: Sen uyurken, ben senin nefes alışını işitir, vücudunu hisseder, kendimi o kadar yakınında bilirken karanlıkta saadetten ağladım.

Sabahleyin erkenden ayrıldım. İşime gitmeliydim, hem sonra uşak gelmeden gitmek istiyordum; uşağın beni görmemeliydi. Giyinik, önünde durduğum sıra beni kollarına aldın, uzun uzun bana baktın. Ruhunda karanlık ve uzak, bir hâtıra mı kımıldamıştı; yoksa sana sadece güzel, mesut mu görünmüştüm? (Mesuttum netekim.) Sonra beni ağzımdan öptün. Yavaşça kendimi kurtardım, gitmek istedim. Sordun: "Birkaç çiçek almak istemez misin?" Evet, dedim, Yazı masasındaki mavi, kristal vazodan dört beyaz gül aldın, (Ah, ben o vazoyu kaçamak cocuk bakışlarım zamanından biliyordum.) bana verdin. Günlerce öptüm o gülleri.

Bir akşam için sözleşmiştik. Geldim, tekrar harika bir gece yaşadım. Bana bir üçüncü gece daha bahşettin. Sonra dedin ki, seyahate çıkıyorum. — Ah, ben bu seyahatlerden çocukluğumdan beri nefret ediyordum. — Döner dönmez beni haberdar edeceğini vadettin. Sana bir poste - restante adresi verdim. İsmimi söylemek istemiyor, sırrımı saklıyordum. Ayrılıyorduk, bana yine birkaç gül verdin, ayrılık gülleri.,

İki ay, her gün mektup sordum.. Fakat, hayır, sana bekleyişteki, ümitsizlikteki cehennem azaplarını anlatmak neye yarar? Seni itham etmiyor, ben seni olduğun gibi seviyorum; ateşli ve unutkan, samimî ve vefasız bir insan olarak seviyorum. Ben seni, eskiden ve şimdi; nasılsan öyle, o halinle seviyorum. Sen çoktan dönmüştün, bunu aydınlık pencerelerinden anlıyordum, fakat döndüğünü bana yazmadım. Şu son saatlerime kadar senden tek satır almadım, hayatımı verdiğim senden tek satır almadım. Bekledim, ümitsiz bir kimse gibi bekledim. Fakat sen beni çağırmadın, bana tek satır yazmadın.. Tek satır...

Çocuğum dün öldü, o senin de çocuğundu. Senin de çocuğundu sevgilim, o üç geceden birinin çocuğu, yemin ediyorum; hem ölümün gölgesinde yalan söylenmez ki! O bizim çocuğumuzdu, yemin ederim; çünkü kendimi sana teslim ettiğim saatlerden sonra, bugüne kadar bana hiçbir erkek eli değmedi; çocuğumu doğurtan eller müstesna. Senin temasından sonra vücudum, benim nazarımda bir kutsilik kazanmıştı. Kendimi benim için her şey olan seninle, hayatıma şöylece değip geçecek başkaları arasında nasıl bölebilirdim? O bizim çocuğumuzdu sevgilim, benim her şeyi müdrik aşkımla senin tasasız, müsrif, âdeta şuursuz muhabbetinin çocuğu; bizim çocuğumuz; bizim oğlumuz, bizim biricik yavrumuz. Şimdi soracaksın; belki korku, belki sadece hayret içinde soracaksın sevgilim; bu çocuğu yıllar yılı niçin gizlediğimi, ondan niçin ancak bugün; karanlıkta uyuduğu, ebedî uykusuna yatmış uyuduğu, gitmiye, bir daha aslâ dönmemiye hazır olduğu bir sırada, bahsettiğimi soracaksın. Fakat bunu sana nasıl söyliyebilirdim? Yabancı bir kıza, üç gecenin gönüllüsü olan; kendini mukavemetsiz, hattâ istiyerek sana peşkeş çeken bir kıza; üstünkörü bir tesadüfün meçhul yolcusuna katiyen inanmazdım ki; onun sana sadık kaldığına, sen vefasıza sadık kaldığına inanmazdın ki.. Bu çocuğu çocuğun kabul etmez, bundan şüphe ederdin. Sözlerime ihtimal versen bile o gizli şüpheden kurtaramazdın kendini: Başkası-

nın çocuğunu varlıklı olduğun için sana sürmiye çalıştığımı sanırdın; bana güvenemezdin; aramızda bir gölge, seyyar, ürkek bir itimatsızlık gölgesi uzar, giderdi. Ben bunu istemedim. Hem ben seni tanırım, belki senden daha iyi tanırım. Aşkta tasasızlığı, hafifliği, oyunu seven senin gibi birisinin birdenbire baba olmasının, birdenbire bir hayatın mesuliyetini üzerine almasının ne sıkıntılı bir şey olduğunu bilirim. Ancak hür olursa yaşıyabilecek sen, kendini ister istemez bana bağlı hissedecektin. Bu bağlılık yüzünden — biliyorum, elinde olmadan — benden nefret edecektin. İster saatlerce, ister birkaç dakikacık nefret et, hepsi bir. Ama gururum, beni bir ömür boyu tasasız sıkıntısız düşünmeni istiyordu. Sana yük olmaktansa her şeyi kendim yüklenmeyi tercih ediyor; elinden geçen bütün kadınlar arasında daima muhabbetle, daima minnetle hatırlayacağın tek kadın olmak istiyordum. Ne çare, sen beni hiç hatırlamadın, unuttun sen beni!

Seni itham etmiyorum sevgilim, hayır, itham etmiyorum. Kalemime ara sıra bir damla acılık karışıyorsa bağışla beni, affet beni... Çocuğum, çocuğumuz yanan mumların altında ölü,yatıyor. Tanrıya yumruklarımı sıktım, Tanrıya canisin dedim; aklım başımda değil. Sızlanışlarımı mazur gör, bağışla! Biliyorum sen iyisin, kalbinin derinlerinde yardıma hazırsın, herkesin yardımına koşarsın; rica etse en yabancı bir kimseye bile yardım edersin. Ama senin iyiliğin öyle bambaşkadır ki! Uzanabilen herkese açıktır, uzanabilen avuç avuç alır, geniştir, sonsuzdur, senin iyiliğin. Ama yine bu iyilik — affet — uyuşuktur, ihtar bekler, zorla alınsın ister: Sen, sana söylenince, senden rica edilince yardım edersin. Utancın, za'fın yüzünden yaparsın bunu, hoşnutluğundan değil. Sen, — bırak da açıkça söyliyeyim — muhtaç ve sıkıntıda olanları değil, mesutları tercih edersin. Senin gibi olanlara, hattâ en iyi kalblilerine bile, bir şey rica etmekte insan zorluk çeker. Bir gün, çocukken, kapımızdaki göz deliğinden, kapını çalan bir dilenciye sadaka verişini görmüştüm. Dilenci

daha istemeden sen hemen ve bol bol vermiştin; fakat parayı uzatışında belli bir korku ve telâş vardı senin. Adamın hemen gitmesini istiyordun âdeta, gözlerine bakmaktan korkuyordun sanki. Senin huzursuz, ürkek, teşekkürden kaçan bu yardım tarzını hiçbir zaman unutmadım. İşte bu yüzden hiçbir zaman sana başvurmadım. Bu çocuğun kendi çocuğun olduğunu kabul etmesen bile, şüphesiz bana zahîr olurdun; beni teselli eder, bana para verir, bol para verirdin, biliyorum; fakat hep gizli gizli, sıkıntıyı başından savmak sabırsızlığı içinde. Hattâ zannederim, çocuğu aldırmam için beni kandırırdın bile. Bense her şeyden çok bundan korkuyordum; çünkü sen istersin de ben yapmaz olur muydum hiç, senden ne esirgeyebilirdim? Ama bu çocuk her şeyimdi benim, sendendi, senin tekrarındı. Şu var ki o elimden kaçırdığım mesut, bahtiyar sen olmaktan çıkıyor; bana ebedî sen olarak — öyle sanıyordum — veriliyor, vücuduma yapışıyor, hayatıma bağlanıyordu. Seni işte nihayet elde etmiştim. Seni, hayatını damarlarımda büyüttüğümü hissedebiliyor, seni besliyor, emziriyor, canım çektikçe okşayıp öpüyordum. İşte bahtiyar oldum, bunun için sana bildirmedim; çünkü artık benden kaçamıyacaktın.

Tabiî, sevgilim, mesut ayların yanında, önceden sezinlediğim gibi dehşet ve azaplı. insanların adilikleri karşısında nefretle dolu aylarım da oldu. Sıkıntı çekiyordum. Akrabalarım farkına varıp da eve bildirmesinler diye, son aylarda işime gidemedim; annemden para istemedim. Elimdeki bir iki parça elması satarak parasıyla doğuma kadar idare ettim. Doğumdan bir hafta önce çamaşırcı kadının biri dolaptan son birkaç kuruşumu çaldı; doğum kliniğine gitmek zorunda kaldım. Çocuk, senin çocuğun orada; en yoksulların, kovulmuşların, unutulmuşların sefil, perişan sürüklenip geldikleri yerde; orada, sefalet döküntüleri arasında doğdu. Ölünecek yerdi orası: Yabancıydı, her şey yabancı. Biz yatanlar birbirimize yabancıydık. Yalnız birbirimizden nefret ediyorduk; sefalet yüzünden, aynı mihnetler yüzünden kloroform ve kan, çığlık ve inilti dolu bu

havasız salona atılmıştık. Sefaletin alçalmadan maddî ve manevî zilletten yana nelere katlandığını, bu acıyı ben orada tattım; orada kader beraberliğinden bir namussuzluk çıkaran fahişeler ve hastalarla bir aradayken yaşadım. Alaylı bir gülüşle, müdafaasız kadının yatak örtüsünü çeken, sahte bir ilim adamı tavrıyla kadının orasını burasını elliyen genç doktorların edepsizliğinde, hasta bakıcıların aç gözlülüklerinde yaşadım. Ah, orada insanın utancı, bakışların haçına gerilir, sözlerle kırbaçlanır. İsmin yazılı tabelâ, sen orada artık yalnız busun! Çünkü yatakta yatan şey, ürperen bir et parçasıdır sade; meraklıların elledığı bir seyir ve etüd konusu... Ah, onlar bilmezler, şefkatle bekliyen kocalarına kendi evlerinde çocuklar getiren kadınlar, tecrübe tahtalarında kimsesiz, hamisiz doğurmanın ne demek olduğunu bilmezler. Ne zaman bir kitapta cehennem kelimesini görsem bugün bile elimde olmadan birdenbire o tıklım tıklım, o pis kokulu, inilti, kahkaha ve kanlı çığlık dolu o salonu hatırlarım; içinde acı çektiğim o utanç mezbahasını hatırlarım.

Bunlardan bahsettiğim için affet beni, affet. Fakat yalnız bu seferlik bahsediyorum; artık hiç, hiç bahsetmiyeceğim. On bir sene ağız açmadım, ebediyen susmam da yakındır. Bir kerecik söyliyeyim dedim; saadetim olan, şimdiyse orda cansız yatan bu çocuğu neler pahasına kazandığımı bir kerecik haykırayım dedim. Ben bu saatleri unutmuştum; çocuğun sesinde, gülüşünde, saadetimde bu acı saatleri unutmuştum. Ama şimdi o ölünce azabım yeniden dirildi; bu işkenceyi bir defalık, yalnız bir defalık feryadımla ruhumdan uzaklaştırmam lâzım. Fakat seni itham etmiyorum; suç Tanrıda, bu içkenceyi bu kadar şiddetli yapan Tanrıda. Yemin ederim ki seni itham etmiyorum, hiçbir zaman sana karşı bir hiddet duymadım. Hattâ vücudum ağrılar içinde kıvranırken, hattâ ağrıdan canım çekilirken, Tanrı katında senden şikâyetçi olmadım; o geceler için aslâ pişmanlık duymadım, seni sevdiğimden dolayı kendime lânet etmedim; ben seni daima sevdim, se-

ninle karşılaştığım saati daima takdis ettim. O saatlerin cehenneminden bir daha geçmem gerekse, başıma gelecekleri bilsem yaptığımı tekrarlardım sevgilim, bir kere, bin kere aynı şeyi yapardım.

Çocuğumuz dün öldü. Sen onu hiç görmedin. Hiçbir zaman, hattâ tesadüfün üstünkörü karşılaşmasında bile bu minik yavruya. kendi yavruna bakışların değmedi. Çocuğum doğunca uzun zaman senden gizlendim, seni özleyişim şimdi bana daha acı veriyordu. Hattâ diyebilirim ki seni şimdi azalmış bir ihtirasla seviyor; çocuğum olalı aşkımda hiç değilse o kadar çok ıstırap çekmiyordum. Kendimi onunla senin aranda paylaşmak istemiyor, önümsıra bahtiyar yaşayıp giden sana değil, bana ihtiyacı olan, beslemem gereken, öpüp kucaklıyabildiğim çocuğa veriyordum. Sana karşı duyduğum heyecandan, alın yazımdan kurtulmuş gibiydim; beni senin bu ikinci, fakat tamamen benim olan kopyan kurtarmıştı. Hislerim binde bir beni; ezile büzüle, senin evinin önüne itiyordu. Yalnız şunu yapıyordum: Doğum günlerinde sana bir demet beyaz gül gönderiyordum; ilk aşk gecemizin sabahında bana hediye ettiğin güllerin tıpkısını. Bu on, on bir sene içinde bu gülleri kimin gönderdiğini hiç düşündün mü? Bir vakitler kendine böyle güller hediye ettiğin bir kadını hatırladın mı acaba? Bilmiyorum, ne cevap vereceğini de bilmiyeceğim. Sadece, karanlıkların izinden sana o günleri uzatmak, yılda bir defa o saatlerin hâtırasını tazelemek, bana kâfi geliyordu.

Zavallı çocuğumuzu sen hiç görmedin, onu senden saklayışıma bugün hayıflanıyorum, çünkü sevecektin. O zavallıyı sen hiç görmedin, gülümseyişini hiç görmedin: Kaşlarını hafifçe kaldırır, koyu, zeki gözlerle — senin gözlerin! — bana, bütün dünyaya aydınlık, neşeli bir parıltı saçardı. Öyle şen, öyle sevimliydi ki! Senin bütün hafifliğin onda çocukça tekrarlanmıştı; süratli, hareketli muhayyilen onda yenilenmişti. Senin hayatla oynaman gibi

o da saatlerce memnun, tutkun; eşyalarla oynar; sonra kaşlarını çatarak gayet ciddî, kitaplarının başına otururdu. Her gün biraz daha sana benziyordu. Sendeki o ciddiyet ve eğlence ikiliği onda da gelişmiye başlıyordu; sana benzedikçe onu daha çok seviyordum. İyi okuyordu, bir küçük saksağan gibi Fransızca konuşuyordu, defterleri sınıfının en temiz defterleriydi. Sonra ne kadar hoştu; siyah kadife elbisesi yahut beyaz gemici kıyafetiyle ne kadar şıktı. Nereye gitse oranın en şık çocuğu olurdu. Grado plâjından geçerken kadınlar durur, onun uzun sarı saçlarını okşarlar; Semmering'de kızak kaydığı zamanlar herkes hayran hayran arkasından bakardı. Öyle hoş, öyle narin, öyle cana yakındı ki! Geçen yıl Theresianum yatılı okuluna gittiği zaman üzerindeki üniforma, belindeki kılıcıyla bir on sekizinci asır paj'ına benziyordu... Şimdiyse üzerinde gömlekçiğinden başka bir şey yok biçarenin. Dudakları solmuş, elleri katlı, oracıkta yatıyor.

Bana çocuğu varlık içinde nasıl yaşattığımı soracaksın belki; ne yapıp da ona zengin çocuklarının rahat, şen hayatını sağladığımı soracaksın. Sevgilim, sana karanlıklar içinden hitabediyorum. Utanmıyorum, söyliyeceğim, fakat sakın ürkme, sevgilim... Kendimi sattım. Sokak kızı dedikleri cinsten biri, bir fahişe olmadım gerçi; fakat kendimi sattım. Zengin âşıklarım oldu. Onları önce ben aradım, sonra da onlar beni aradılar. Çünkü ben — bilmem, hiç farkına vardın mı? — çok güzeldim, Kendimi kime teslim ettimse benden hoşlandı, hepsi beni düşündü, bana bağlandı, beni sevdi... Yalnız sen, bir sen müstesna, sevgilim!

Sana kendimi sattığımı ifşa ettiğim için beni hakir görecek misin? Hayır, eminim, hor görmezsin beni. Biliyorum, her şeyi anlıyacak; bunu yalnız senin için, senin ikinci kopyan, senin çocuğun için yaptığımı anlıyacaksın. Doğum kliniğinin bir odasında sefaletin korkunçluğunu vaktiyle görmüş, bu dünyada yoksulun daima çiğnendiğini, ezildiğini, kurban edildiğini anlamıştım. Ne pahasına

olursa olsun senin çocuğunun, senin aydınlık ve güzel çocuğunun dipte, süprüntüler arasında, daracık sokakların adiliğinde, boğuculuğunda, arka avluların ufunetli havasında büyümesini istemiyordum. Onun nazik ağzı yalak taşlarının dilini öğrenmemeli, akpak vücudu yoksulluğun küflü, buruşuk çamaşırlarını giymemeliydi... Senin çocuğunun her şeyi olmalıydı; o dünyanın bütün servetlerine, bütün rahatlıklarına sahip olmalı; sana, hayatta senin seviyene yükselmeliydi.

Bunun için, sırf bunun için sevgilim, sattım kendimi. Bu benim için bir fedakârlık olmadı, çünkü şeref ve ayıp dedikleri şey, benim gözümde bir değer taşımıyordu. Değil mi ki sen, vücudumun tek sahibi olan sen beni sevmiyordun, artık bu vücut ne olursa olsun beni ilgilendirmiyordu. Erkeklerin okşayışları, hattâ en candan ihtirasları; içlerinden bazılarını çok takdir ettiğim, mukabelesiz bıraktığım aşkları karşısında kendi kaderimi hatırlıyarak merhamet duyduğum halde, kalbimin derinlerine bir heyecan veriyordu. Tanıdıklarımın hepsi bana saygı gösterdiler. Hele yaşlı ve dul bir kont vardı ki babasız çocuğu, senin çocuğunu Theresianum'a kabul ettirebilmek için kapı kapı dolaşmaktan ayaklarına hastalık ârız oldu... Bu adam beni kızı gibi seviyordu. Üç, dört defa bana evlenme teklif etti. Ben bugün bir kontes olabilirdim. Tril'lerde bir peri sarayının hanımı olabilir, dertsiz tasasız yaşıyabilirdim; çünkü çocuk kendisine kul, köle müşfik bir babaya, ben de sessiz sakin, kibar ve iyi kalbli bir kocaya kavuşmuş olurdum. Ben bunu yapmadım; kont o kadar çok ısrar ettiği, kabul etmeyişimle onu ne kadar çok üzdüğümü bildiğim halde yapmadım. Belki delilik ettim, çünkü kabul etseydim şimdi sessiz asude yaşardım; bu çocuk, bu sevgili de benimle yaşardı; fakat — bunu sana niçin itiraf etmiyeyim? — kendimi birisine bağlamak istemiyor, her saat senin için serbest olmak istiyordum. Ruhumun tâ derinlerinde, benliğimin en gizli köşelerinde hâlâ o eski çocukluk hülyası yaşıyordu: İsterse bir saatçik olsun beni belki bir

kere daha yanına çağırırsın, hülyası. Bu mümkün bir saat uğruna her şeyi reddettim, sırf ilk çağırışında serbest koşup gelebilmek için. Çocukluğumdan uyandım uyanalı benim bütün hayatım, bir bekleyişten başka bir şey olmamıştı, emrini bekleyiş!

Bu saat netekim geldi. Ama sen bunu bilmedin, hissetmedin sevgilim! Hattâ o saatin içinde beni tanımadın da! Sen beni hiçbir vakit tanımadın, hiç bir vakit! Çünkü ben senin, daha önce de arasıra karşına çıktım: Tiyatrolarda, konserlerde, Prater parkında, sokakta. Her seferinde kalbim çarptı; fakat sen tanımadan geçtin beni. Haricen çok değişmiştim tabiî; o ürkek kız şimdi bir kadın olmuştu, herkesin görüşüyle güzel bir kadın. Şık elbiseler giyiyordum, etrafımı hayranlar sarmıştı. Sen benim şahsımda, yatak odanın loş ışığındaki o çekingen genç kız bulunduğunu tahmin edemezdin ki! Bazan yanımdaki erkeklerden biri sana selâm veriyordu; sen mukabele ediyor, bana bakıyordun; fakat bakışların nazik bir yabancılık taşıyordu; beni beğeniyor ama aslâ tanımıyorlardı; yabancıydılar, korkunç şekilde yabancı. Bir gün, hâlâ hatırlıyorum, artık nerdeyse alıştığım bu tanımayışın, benim için müthiş bir işkence oldu: Operada bir locada bir dostumla oturuyordum, sen bitişik locadaydın. Uvertür çalarken ışıklar sönmüştü. Yüzünü artık göremiyor, yalnız o geceki gibi, çok yakınımda nefesini duyuyordum. İki loca arasındaki bölmenin kadife kenarına elini dayamıştın; ince, narin elini. Eğilip bu yabancı, bu delicesine sevdiğim eli, vaktiyle muhabbetli kucaklayışını hissettiğim bu eli, hakir, mütevazi öpmek için içimde sonsuz bir arzu duydum. Müzik dalga dalga etrafımı sarıyor, bende bu arzu gitgide şiddetleniyordu. Kendimi zorlamam, kalkıp gitmem icabetti; bir his, dudaklarımı senin sevgili eline öylesine şiddetli çekiyordu. Birinci perdenin sonunda dostuma gidelim diye rica ettim. Karanlıkta bu kadar yakınımda iken bana bu kadar yabancı olmana tahammül edememiştim.

Fakat saat geldi, mahvolmuş hayatıma o beklediğim

saat son defa, bir kere daha geldi. Nerdeyse tam bir sene oluyor, doğum yıl dönümünün ertesi gün, Gariptir: Her saat seni düşünüyordum, çünkü doğum gününü, bir bayram gibi daima kutluyordum. Sabah erkenden sokağa çıkmış o saatin hâtırası olarak gülleri sana göndermiştim. Öğleden sonra oğlumla çıktım, onu Demel'e, pastahaneye, gece de tiyatroya götürdüm. Çocukluğundan itibaren, onun da bu günü, mânasını bilmeksizin, esrarlı bir bayram gibi bellemesini istiyordum. Ertesi gün, o zamanki dostum Brünn'lü genç, zengin bir fabrikatörle idim. İki senedir beraber yaşadığım bu genç bana tapıyor, beni sımartıyor, ötekiler gibi o da benimle evlenmek istiyordu. Beni ve çocuğu hediyelere boğduğu, biraz durgun, biraz köle ruhlu olmasına rağmen sevilmiye lâyik bir insan olduğu halde onu da aynı şekilde sebep göstermeden reddediyordum. Birlikte bir konsere gittik, konserde neşeli bir gruba rastladık. Ringstrasse'de bir lokantada hep beraber yemek yedik, Gülüşüp konuşma arasında ben bir dans lokaline, Tabarin'e gitmeyi teklif ettim. Bu gibi yerler sistemli ve alkollü neşesiyle benim daima sinirime dokunur, buralara gitmek teklifini başka zaman daima reddetmişimdir; amâ bu sefer... İçimde, mahiyeti meçhul, sihirli bir kuvvet hissetmiştim âdeta. Ötekiler güzel güzel eğlenip dururlarken beni, birdenbire ortaya böyle bir teklif atmıya, işte bu kuvvet zorlamıştı. Orada beni bir fevkalâdelik bekliyormuş gibi, içimde anî, izah edilemez bir arzu duymuştum. Beni memnun etmiye alışık olduklarından, hemen kalktılar, gittik, şampanya içtik. Ömrümde ilk defa, çılgınca, hattâ hemen hemen ıstırap verici bir neşe, beni birdenbire bastırdı. İçtikçe içiyor, onların söyledikleri açık saçık şarkılara ben de karışıyor; içimde dans etmiye, bağırıp çağırmıya karşı şiddetli bir istek duyuyordum. Fakat ansızın — kalbime birdenbire soğuk yahut kızgın bir şey konmuş gibi — irkildim: Bitişik masada birkaç dostunla oturuyor, hayran ve arzulu bir bakışla, o her zaman ruhumu allak bullak etmiş bakışınla bana bakıyordun. On

seneden beri ilk defa, benliğinin o ihtirasından habersiz kudretiyle yine bana bakıyordun. Titredim. Kaldırdığım kadeh az kaldı elimden düşüyordu. Bereket, masa arkadaşlarım şaşkınlığımın farkına varmadılar. Telâşım, müzik ve kahkaha gürültüleri arasında kayboldu.

Bakışların gitgide daha yakıcı oluyor, beni ateşlere gömüyordu. Bilmiyordum, beni nihayet, nihayet tanımış mıydın, yoksa yeni, bir başka kadın olarak, yabancı bir kadın olarak mı arzuluyordun? Yanaklarıma kan hücum etmişti, masa arkadaşlarıma dalgın cevaplar veriyordum. Bakışların karşısında nasıl şaşkına döndüğümü anlamış olmalısın. Ötekilerin farketmiyecekleri şekilde bana başınla işaret ettin: Bir dakikacık dışarıya, koridora çıkmamı istiyordun. Dikkati çeken bir telâşla hesabı gördün, arkadaşlarına veda ettin ve dışarda beni bekliyeceğini tekrardan işaret etmeyi unutmıyarak salondan çıktın. Donuyormuşum, ateşler içinde yanıyormuşum gibi titriyordum. Artık cevap veremiyor, kışkırtılmış kanıma artık hükmedemiyordum. Tesadüf, tam o anda bir çift zenci, takırdıyan topuklar, keskin çığlıklarla yeni ve acayip bir dansa başladılar. Herkesin gözü onlara dikilmişti. Bu dakikayı fırsat bildim. Yerimden kalkıp, dostuma hemen geleceğimi söyliyerek senin peşinden gittim.

Dışarda sahanlıkta vestiyerin önünde durmuş, beni bekliyordun. Beni görünce bakışların parladı. Gülümsiyerek acele yanıma geldin. Hemen anladım, beni tanımamıştın; mazideki o çocuğu, o kızı tanımamıştın. Bana yine yeni bir kadın, bilmediğin bir kadın olarak uzanıyordun. Teklifsiz bir eda ile: "Benim için de boş bir saatiniz var mı?" diye sordun. Emin tavrından bana o bir geceliğine kiralanan kadınlardan biri gözüyle baktığını hissettim. "Evet!" dedim. Aynı titrek, ama yine de bittabi gönüllü evetti bu; on beş yıldan fazla bir zaman önce, o genç kızın boş sokakta söylediği Evet. "Ne zaman görüşebiliriz?" diye sordun. "Ne zaman isterseniz!" diye cevap verdim, senden utanmıyordum. Hafifçe şaşırmış, yüzüme baktın.

İtimatsızlık ve tecessüs dolu, tıpkı o zamanki şaşkınlık; hemen razı oluverişim karşısında duyduğun o eski şaşkınlık. Biraz müteredditt: "Şimdi gelebilir misiniz?" diye sordun. "Evet!" dedim, "Gidelim." Mantomu almıya vestiyere doğru yürüdüm.

Birden aklıma geldi, vestiyer markası dostumdaydı, üstümüzdekileri beraber teslim etmiştik. Gidip de ondan markayı istemem, uzun uzadıya sebep göstermedikçe imkânsızdı. Beri yanda yıllardır özlediğim, bu seninle geçecek saati feda etmeyi de aslâ istemiyordum. Bir an bile tereddüt etmedim: Gece tuvaletim üzerine sadece şalımı alarak sisli, nemli geceye çıktım. Mantomu düşünmemiş; beni iki senedir beslediği halde dostları nazarında gülünç bir aptal, metresi bu kadar zaman sonra yabancı bir erkeğin tek ışığına kaçmış bir budala derekesine düşürdüğüm o iyi kalbli, müşfik insanı düşünmemiştim. Ah. dürüst bir dosta karşı bu alçaklığın, bu nankörlüğün, bu rezilliğin ıstırabını ruhumun derinlerinde yaşıyor; aptalca hareket ettiğimi, bu deliliğimle iyi bir insanı ebediyen ağır bir şekilde kırdığımı hissediyor, kendi hayatımı da paramparça ettiğimi anlıyordum. Fakat dudaklarını tekrar duymak, bana tatlı hitabettiğini işitmek sabırsızlığı yanında benim için dosluk neydi, kendi hayatımın değeri mi vardı? Ben seni böylesine sevdim; her şey geçti, hepsi bitti madem, bunu artık sana söyliyebilirim. Ölüm döşeğimde bile beni çağırsan öyle sanıyorum ki, birden ayağa kalkıp seninle gitmiye, kendimde kuvvet bulurum.

Kapının önünde bir araba duruyordu, binip senin evine gittik. Yeniden sesini işittim, müşfik yakınlığını duydum; eskisi gibi uyuşmuş, o çocukça bahtiyarlık içinde yine şaşkına dönmüştüm. Araya giren on, on bir seneden sonra, ilk defa yeniden o merdivenleri nasıl çıktım... Hayır, hayır, sana tasvir edemem bunları; o dakikalarda her şeyi hep nasıl çift hissettiğimi, mazi ile hali nasıl beraber yaşadığımı; her şeyde, her şeyde hep nasıl yalnız seni gördüğümü anlatamam. Odanda çok az değişiklik vardı. Faz-

ladan birkaç tablo, yeni yeni kitaplar, ötede beride yabancı eşyalar.. Ama hepsi beni candan selâmladı. Yazı masasında vazo duruyordu, içinde güller... benim güllerim. Bir gün önce, doğum yıl dönümünde; ne çare hatırlamadığın, ne çare tanımadığın, hattâ şimdi sana yakınken, el ele, dudak dudağa iken bile tanımadığın bir kadından yadigâr, gönderdiğim güller.. Fakat güllere ihtimam göstermiş olmana sevindim: Etrafında varlığımdan bir hava, aşkımdan bir nefes vardı hiç değilse!

Beni kollarına aldın. Yine senin yanında kaldım, şahane bir gece geçirdim. Ama beni çıplakken de tanımadın. Mesut bahtiyar, senin ustalıklı muhabbetlerini bir acı gibi tattım ve gördüm ki ihtirasın, seven bir kadınla etini satan bir kadın arasında bir fark gözetmemekte, sen karakterindeki o düşüncesiz israf, o bolluk içinde kendini tamamen arzularına bırakmaktasın. Bana, bir gece lokalinden alınmış bir kadına karşı o kadar candan ve yumuşak, o kadar kibar ve saygılı, ama aynı zamanda zevkini çıkarmakta öyle ihtiraslıydın ki! Sendeki biricik ikiliği, şehvet hırsı içinde, vaktiyle çocukken beni kendine bağlıyan şuurlu ve manevî bir ihtiras bulunduğunu, eski saadetimle sarhoş, bir kere daha hissettim. Hiçbir erkeğin muhabbetinde âna kendini bu derece teslim ediş görmedim. Ruhun derinliklerindeki cevherin, tabiî sonradan âdeta insanlıktan uzak, sonsuz bir unutuşta sönüp gitmek üzere, böylesine ortaya saçıldığını, parıldadığını görmedim. Fakat ben de kendimi unutuyordum: Karanlıkta senin yanında kimdim ben? Mazinin yanıp tutuşan çocuğu mu, oğlunun annesi mi, yabancı bir kadın mı? Ah, bu ihtiras gecesinde her şey bana öyle aşina, öyle yaşanmış, ama aynı zamanda öyle sarhoş edici yenilikte görünüyordu ki! Gecenin bitmemesi için dua ediyordum.

Fakat gece bitti, sabah oldu, geç kalktık, beni birlikte kahvaltıya çağırdın. Sır saklıyan, gizlenen bir hizmetçinin, yemek odasında hazırladığı çayı beraber içtik ve konuştuk. Yine gayet açık, candan, senli benli konuşuyor,

fakat her türlü nezaketsiz sorudan kaçınıyor, kim olduğumu merak etmiyordun. Ne ismimi sordun, ne de oturduğum yeri. Ben senin için yine bir macera oldum; değersiz bir şey, unutmanın dumanları içinde iz bırakmadan eriyip giden bir ihtiras saati oldum. Uzaklara gideceğini, iki üç aylığına kuzey Afrikaya seyahate çıkacağını söyledin. Saadetimin ortasında titredim, çünkü kulaklarımda bir uğultu duyuyordum: "Geçmiş ola, unut artık!" Dizlerine kapanıp feryat etmek istedim: "Beni de götür, bunca seneden sonra nihayet, nihayet tanı beni!" Yapamadım, çünkü senin karşında öyle çekingen, öyle cesaretsiz, öyle biçare, öyle zayıftım ki! Sadece: "Ne yazık!" diyebildim. Gülümsiyerek yüzüme baktın: "Sahiden üzüldün mü?"

Birden, anî bir öfkeye benzer, bir duyguya kapıldım. Ayağa kalktım. Gözlerimi hiç ayırmadan uzun zaman yüzüne baktım. Sonra dedim ki: "Sevdiğim adam da boyuna seyahatlere çıkardı." Gözlerimi göz bebeklerine dikmiştim. İçim titriyor, allak bullak oluyordu; şimdi, şimdi beni tanıyacak, diye bekliyordum. Ama sen gülümsedin, teselli kabilinden: "Giden yine gelir!" dedin. "Evet," cevabını verdim. "Giden yine gelir ama unutur."

Sana bunu söyleyiş tarzımda bir fevkalâdelik, bir şiddet vardı herhalde. Çünkü sen de ayağa kalktın, hayret ve muhabbet dolu bir bakışla yüzüme baktın. Beni omuzlarımdan tuttun: "İyi olan şey unutulmaz, seni unutmıyacağım!" dedin. Bunu söylerken de bakışların, gördüğünü zaptetmek ister gibi, ta ruhuma gömüldü. Arıyan, izliyen, bütün benliğimi emen bu bakışı gönlümde hissedince gözlerindeki perde nihayet, nihayet kalkıyor sandım. Ruhum, beni tanıyacak, beni tanıyacak, düşüncesiyle titriyordu.

Fakat beni tanımadın. Hayır, sen beni tanımadın. Ben senin, her zamankinden fazla o dakikada yabancın olmuştum. Öyle olmasaydı bir iki dakika sonra yaptığın hareketi yapabilir miydin hiç? Beni öpmüş, ihtirasla tekrar öpmüştüm. Bozulan saçlarımı düzeltmek zorunda kalmış-

tım, aynanın önündeydim; aynadan doğru, birden — dehşet ve utançtan bayılıyorum sandım. — senin, manşonuma nazik bir şekilde, birkaç banknot sıkıştırdığını gördüm. O anda bağırmamak, seni tokatlamamak için kendimi nasıl zorladım.. Bana, seni çocukluğumdan beri seven, evlâdının annesi olan kadına gecelik ücretini veriyordun. Ben senin gözünde ancak, Tabarin'den alınma bir fahişe idim! Ücretimi veriyordun! Beni unutmuş olman yetişmiyor, üstelik hakaret görmem gerekiyordu.

Hemen ötemi berimi topladım. Derhal gitmek istiyor, çok ıstırap çekiyordum. Şapkama uzandım; yazı masanda, içinde beyaz güller, benim güllerim olan vazonun yanındaydı. Birden şiddetli, önüne geçilemez bir arzu duydum. Beni hatırlaman için bir teşebbüste daha bulunmak istedim. "Bana beyaz güllerinden bir tane verir misin?" "Hayhay!" deyip bir gül aldın. "Fakat bunları sana belki de bir kadın vermiştir, seni seven birisi!" dedim. "Belki!" dedin. "Bilmiyorum. Getirdiler. Kimin gönderdiğini bilmiyorum, bunun için onları seviyorum." Yüzüne baktım. "Unuttuğun bir kadın göndermiş olmasın?" Hayretle yüzüme baktın. Ben de dikkatle sana bakıyordum. Bakışlarım: "Tanı beni, nihayet tanı beni!" diye haykırıyor, fakat senin gözlerin tatlı ve gafil, gülümsüyordu. Beni bir daha öptün. Ama beni tanımadın.

Hemen kapıya gittim; çünkü gözlerimin yaşla dolduğunu hissediyor, bunu senin görmeni istemiyordum. Dışarıya öyle hızlı çıktım ki sofada az kaldı Johann'a, uşağına çarpıyordum. Ürkmüş ve acele kenara çekildi. Beni dışarı salıvermek için koridor kapısını açtı. O anda, anlıyor musun, yüzüne baktığım, yaşlı gözlerle yüzüne baktığım o bir tek saniyede ihtiyar adamın gözlerinde birden bir ışık titredi. O bir tek saniyede, anlıyor musun, o saniyede beni çocukluğumdan beri görmemiş o ihtiyar adam, beni tanıdı. Beni tanıdığı için önünde diz çöküp ellerini öpesim geldi. Derhal sadece, beni tahkir etmekte kullandığın banknotları manşonumdan çıkarıp adamcağızın eline sıkıştır-

dım. Titredi, ürkmüş, yüzüme baktı. O bu saniyede, benim kim olduğumu, senin bütün ömrünce sezdiğinden fazla sezmişti. Herkes, bütün insanlar beni el üstü tuttular, hepsi bana karşı iyi davrandılar. Bir sen, yalnız sen beni unuttun; yalnız sen beni hiçbir zaman tanımadın.

Çocuğum dün öldü, çocuğumuz. Artık dünyada senden başka sevecek kimsem kalmadı. Fakat benim için sen nesin? Sen beni hiçbir zaman, aslâ tanımadın; bir su kenarından geçer gibi yanımdan geçip gittin; bir taşa basar gibi bana bastın geçtin; hep kendi yolunda giderek beni ebedî bekleyişler içinde bıraktım. Benden boyuna kaçan seni, günün birinde çocuğumun şahsında tuttuğumu sandım. Fakat o senin çocuğundu: Bir lâhzada zalimce beni bıraktı gitti, seyahate çıktı, beni unuttu ve aslâ geri dönmiyecektir. Ben yine yalnızım, her zamankinden daha yalnız. Hiçbir şeyim kalmadı, sana ait hiçbir şey. Artık ne bir çocuk, ne bir söz, ne bir satır, ne bir hâtıra. Birisi senin yanında benim ismimi söylese yabancı kalacaksın. Mademki senin için ölüyüm, neden sevine sevine ölmiyeyim? Sen beni bırakıp gittikten sonra ben neden gitmiyeyim? Hayır sevgilim, seni itham etmiyorum, senin neşeli evine şikâyetlerimi yağdırmak istemiyorum. Seni tacizde devam ederim diye korkma, affet beni.. Çocuğumun orada, ölü ve terkedilmiş yattığı şu saatte bir kerecik ruhumun feryatlarını boşaltmak zorunda kaldım. Bir defa, yalnız bu defa seninle konuşmak zorunda kaldım. Bundan sonra yine sessiz sadasız, karanlığıma döneceğim; senin yanında nasıl hiç konuşmazdım, öyle! Fakat sen bu feryadı benim sağlığımda duymıyacaksın. Benim bu vasiyetnamem; seni herkesten çok sevdiği halde senin hiçbir zaman tanımadığın bir kadının, seni daima beklediği halde senin hiçbir zaman çağırmadığın bir kadının bu vasiyetnamesi, ancak öldüğüm vakit eline geçecektir. Belki, beni belki o zaman çağıracaksın; ben ilk defa o zaman sana vefasızlık edece-

ğim, ölüyken sesini artık duyamam ki.. Senin bana hiçbir şey vermeyişin gibi, sana ne bir resim bırakıyorum, ne bir ipucu; beni hiçbir zaman tanıyamıyacaksın, aslâ. Hayatta kaderim bu olmuştu, ölümümde de bu olsun! Son saatime seni çağırmıyacağım; sen ne ismimi, ne yüzümü bilmeden ben gidiyorum. Rahat ölüyorum, çünkü uzakta sen bunu bilmiyeceksin. Ölümüm seni üzseydi ölemezdim.

Artık yazamıyorum... Başım o kadar ağır ki... Her tarafım ağrıyor, ateşim var... Galiba hemen yatmam lâzım. Belki az sonra her şey bitmiş olur, belki de bir sefercik bahtım güler de çocuğumu götürdüklerini görmek azabından kurtulurum... Artık yazamıyorum. Hoşça kal sevgilim, hoşça kal, sana teşekkür ediyorum... Her şeye rağmen iyiydi bütün bunlar... Son nefesime kadar sana teşekkür etmek isterim. Rahatım: Sana her şeyi söyledim. Seni ne kadar sevdiğimi artık biliyorsun; hayır, sezdin sadece. Bu aşktan sana bir yük de kalmadı üstelik. Benim eksikliğimi duymıyacaksın.. Bu beni teselli ediyor. Senin aydınlık ve güzel hayatında hiçbir şey değişmiyecek.. Ölümümle sana bir kötülük etmiyorum... Bu beni teselli ediyor, sevgilim!

Fakat kim... doğum günlerinde beyaz gülleri şimdi sana kim gönderir? Ah, boş kalacak vazo. hayatımın o küçük soluğu, o küçük esintisi yıldan yıla etrafında dalgalanırdı, o da dağılıp gidecek şimdi. Sevgilim, dinle, rica ediyorum... Senden ilk ve son ricamdır bu.. Hatırım için, her doğum gününde — belli bir gün nasıl olsa — o güllerden al, vazoya koy. Başkalarının, sevgili ölülerinden biri için yıldan yıla âyin yaptırmaları gibi, yap bunu sevgilim, yap! Bense artık Tanrıya inanmıyor, âyin istemiyorum; ben yalnız sana inanıyor, yalnız seni seviyor, yalnız senden yaşamıya devam etmek istiyorum... Ah, senede yalnız bir gün, ben senin yanında yaşarkenki gibi sessiz sedasız... Senden rica ediyorum, yap bunu, sevgilim... Bu benim senden ilk ve son ricamdır... Teşekkür ederim... Seni seviyorum, seni seviyorum... Hoşça kal...

Romancı, titriyen ellerinden mektubu bıraktı; Sonra uzun uzun düşündü. Hâfızasında bir komşu çocuğuna, bir genç kıza, gece lokalinde bir kadına ait hâtıralar karmakarışık beliriyor; ama bu hatırlayış, akar su dibinde bir taşın parıldayışı, şekilsiz titreyişi gibi sarahat ve duruluktan mahrum bulunuyordu. Gölgeler gelip gidiyor, fakat belli bir hayal teşekkül etmiyor; yazar, duygusuyla hâtıraları hissediyor, ama yine de hatırlamıyordu. Bütün bu çehreleri rüyasında görmüş gibi oluyordu. Arasıra ve derinden görmüştü, ama ne çare, sadece rüyasında.

Derken bakışları, yazı masasında önünde duran mavi vazoya ilişti. Boştu vazo; senelerden beri ilk defa, doğum gününde boştu vazo. Ürperdi: Görünmiyen bir kapı birdenbire açılmış; sakin, rahat odasına öte dünyadan bir soğuk hava cereyanı doldurmuştu sanki. Bir ölümü hissetti, ölümsüz aşkı hissetti: Ruhunda bir açılma oldu; uzak bir müziği düşünür gibi, manevî bir ihtirasla görünmiyen kadını düşündü.

SON